

TAMPERE

Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2021–2025
ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutos

**Valmisteluvaiheen
palaute ja osallistaminen**

Kuva Taru Heikkinen

Sisältö

Johdanto	3	Asukastilaisuudet	64
Mielipiteet teemoittain	4	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	65
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	4	Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut	67
Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut	7	Tesoman asemanseutu	69
Tesoman asemanseudun osa-alue	11	Lielähti-Hiedanranta	71
Lielähti-Hiedanrannan osa-alue	13	Keskusta	73
Keskustan osa-alue	15	Alasjärven itäpuoli	75
Alasjärven itäpuolen osa-alue	17	Mentimeter-kyselyjen tulokset	77
Liikenne	24	Karttakyselyn tulokset ja vastineet niihin	79
Kumottavat kaavamerkinnot	25		
Vuorovaikutus ja kaava-aineisto	26		
Vaiheleiskaavan nettisivut	27		
Tampere.Finland-sovellus	27		
Lausunnot	28		
Lempäälän kunta	28		
Fingrid Oyj	30		
Pirkanmaan hyvinvointialue	30		
Raitiotie Oy	32		
Pirkanmaan liitto	33		
Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu	35		
Pirkanmaan maakuntamuseo	43		
Kangasalan kaupunki	46		
Ylöjärven kaupunki	47		
Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	49		
Väylävirasto	63		

TAMPERE

SITOWISE

Johdanto

Yleiskaavasunnittelussa määritellään Tampereen tulevaisuutta. Tampereen kantakaupunkiin laaditaan valtuustokausittain päivittyvää yleiskaavaa valtuustokaudella 2021–2025. Voimassa olevat yleiskaavat osoittavat erilaisten toimintojen, kuten liikenteen, asumisen, työpaikkojen ja viheralueiden sijoittumisen koko kantakaupungin alueella. Vaiheyleiskaavan valtuustokauden 2021–2025 koko kaava-alueita koskevat sisällöt ovat ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut. Lisäksi neljälle osa-alueelle on esitetty kehittämissuunnitelmia strategista yleiskaavaa tarkemmalla tasolla. Osa-alueet ovat Keskusta, Lielähti-Hiedanranta, Tesoman asemanseutu ja Alasjärven itäpuoli.

Tamperelaisia on kannustettu vaikuttamaan vaiheyleiskaavaan tarjoamalla erilaisia osallistumisvaihtoehtoja. Alkuvuodesta 2022 palautetta kerättiin kantakaupungin vaiheyleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Maaliskuun 2023 alussa nähtäville asetettiin kantakaupungin vaiheyleiskaavaluonnos, johon toivottiin asukkaiden mielipiteitä. Vaiheyleiskaavaluonnos ja muu valmisteluaineisto olivat nähtävillä verkossa, asukastilaisuuksissa ja paperiversioina Frenckellin palvelupisteessä 9.3.–11.4.2023 välisenä aikana.

Vaiheyleiskaavaluonnoksesta sai antaa palautetta 11.4.2023 mennessä myös verkossa vastaamalla karttakyselyyn tai lähettämällä vapaamuotoista palautetta kaupungin kirjaamoon. Asukastilaisuuksien yhteydessä oli mahdollisuus antaa kirjallista palautetta. Lisäksi asukastilaisuuksissa järjestettiin vaiheyleiskaavaa koskevia kyselyjä, joihin saattoi osallistua kännykän kautta (Mentimeter-sovellus) tai perinteiseen tapaan viittaamalla.

Luonnoksesta saatiin 63 kirjallista mielipidettä. Karttakyselyyn vastasi 60 henkilöä, jotka jättivät yhteensä 287 karttavastausta. Lausuntoja saatiin 11 kappaletta. Asukastilaisuuksiin osallistui kaikkiaan 165 henkilöä ja tilaisuuksissa käytiin vilkasta keskustelua.

Tähän raporttiin on tiivistetty vaiheyleiskaavan luonnosvaiheen osallistamisesta saatu palaute. Kirjaamoon tulleiden kirjallisten palautteiden osalta on mielipiteet kirjattu teemoittain näiden otsikoiden alle, kokonaisuudet koostuvat siis useammasta mielipiteestä. Lausuntojen tiivistelmät on kirjattu lausunnonantajittain. Mielipiteiden ja lausuntojen perässä on vastineet annettuun palautteeseen sekä esitys, millaisia muutoksia palautteesta on johdettu kaavaehdotukseen.

Lisäksi raportissa on yhteenveto asukastilaisuuksien keskusteluista. Asukastilaisuuksien järjestelyissä olivat mukana vuorovaikutusconsulttina Marko Sykkö ja Rosa-Maria Kari SitoWise Oy:stä. He olivat valmistelleet muun muassa tilaisuuksien MentiMeter-kysymykset ja kirjasivat ylös tilaisuuksissa käydyn keskustelun. Raportin lopussa on yhteenveto saadusta karttapalautteesta ja siihen laaditut vastineet.

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy

Osallistujia keskustan asukastilaisuudessa 21.3.2023 esittelytila Siluettissa linja-autoasemalla.

Lisätietoa vaiheyleiskaavasta
tampere.fi/vaiheyleiskaava2021-2025

Mielipiteet teemoittain

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Mielipiteet

Uutta "kaupunkivihreän kehittämisalue" -merkintää pidetään tavoitteiltaan hyvänä ja kannatettavana. Mielipiteessä tuodaan kuitenkin esiin, että kasvikatkojen toteutus on ristiriidassa yleiskaavan yhtenäistä sini-viherrakennetta koskevan yleismääräyksen tavoitteiden kanssa siltä osin, kun merkinnän kuvaukseen on kirjattu, että "Siniviherrakenne toimii hiilinieluna ja siten hillitsee ilmastonmuutosta". Tampereen kasvikkatoselvitystyön yhteydessäkin uutena tunnistettu asia on, että kasvikatkojen toteutus edellyttää tavanomaista vesikattoa enemmän rakenteita ja materiaaleja lisäten siten rakentamisesta aiheutuvia hiilipäästöjä.

Luonnon monimuotoisuutta on vaalittava ja vahvistettava, eikä olemassa olevien puistojen päälle saa rakentaa. Kaupallisuus, vetovoima ja turistien palvelu ei saa tapahtua luonnon hyvinvoinnin kustannuksella. Myös kaupunkiluonto on tärkeää, vanhoja puistoja on vähän, eikä nuorten puistojen monimuotoisuus ole sama asia.

Kaupunkipuiden määrää halutaan lisätä ja toisaalta säilyttää määrää. Määrän säilyttäminen ei lisää määrää.

Ilmastonmuutokseen varautuminen on hyvä asia. Huolestuttaa kuitenkin, kuinka asiat viedään käytäntöön, jos kaupunginhallitus torppaa kaikki kaavat, jotka lisääisivät vihreää, mutta vähentäisivät autopaikkoja.

Leikkipuistoissa tulisi lisätä puiden ja luonnon monimuotoisuuden määrää. Monet ovat nyt paah-teisia hiekka- tai kuitupohjaisia kenttiä.

Kaupin metsäalue Käpylästä 9-tielle on erittäin monipuolinen luonnonsuojelualueineen ja lukuisine ulkoilumahdollisuuksineen ja jo nyt paikoin liikaa käsitelty. Esimerkiksi Kaupin "pihlajavesakon raivauksen" yhteydessä urheilupuiston läheisyydestä kaadettiin paljon terveitä vanhoja mäntyjä ynnä muita isoja tukkipuita ja hävitettiin harvennuksilla kaikki suoja-alueet, minkä myötä alueelta hävisivät esimerkiksi pyyt, joita näki aiemmin Rauhaniemessäkin.

Merkittävä uoma tai vesireitti -merkintä sopii hyvin Hiedanrannan Sellupuistossa sijaitsevan Ollinojan uomamerkinnän alkupään osuuteen, mutta loppuosalla se ei ole linjassa uoman kehittämisen ajantasaisten suunnitelmien kanssa. Sellumäen länsipuolinen pohjois-eteläsuuntainen osuus ojasta ja siitä edelleen itään Näsijärveen asti jatkuva osuus ojasta on putkessa ja putkitusta on uusittukin vuoden 2022 aikana yhteistyössä Tampereen kaupungin ja Tampereen Veden kanssa. Paasikiventien pohjoispuolella sijaitsevaa Possiojaa ei ole esitetty enää merkittävä uoma tai vesireitti -merkinnällä ja ratkaisu on linjassa alueen kehittämistavoitteiden eli kaupunginhallituksen 2020 hyväksymän Hiedanrannan yleissuunnitelman kanssa. Toisessa mielipiteessä tuotiin esiin, että Possioja on merkittävä uoma. Esitettiin myös kysymys, miksi uomia koskevat määräykset eivät koske lampia ja järviä, joihin ne laskevat?

Vastine

Kantakaupungin ja yleiskaavan siniviherrakenne on laaja kokonaisuus sisältäen hyvin monia siniviherrakenteen elementtejä. Siniviherrakenne toimii kokonaisuutena hiilinieluna ja siten hillitsee ilmastomuutosta. Tampereella on hyväksytty yhteiset tavoitteet kasvikatton suunnittelulle, toteuttamiselle ja ohjaamiselle. Yhdyskuntalautakunta hyväksyi kasvikkatolinjauksen 10.10.2023. Ohjeellisessa linjauksessa määritellään kasvikatton tarvetta ja edistämisen tapoja sekä kaupungin omissa kiinteistöissä että kaupungin ohjaamassa yksityisessä rakentamisessa. Kasvikattoja ja niiden tarvetta harkittaessa tulee sen tuottamia hyötyä ja kestävyttä tarkastella kokonaisvaltaisesti. Kasvikatton tuottamat hyödyt ovat moninaiset, muun muassa hulevesien hallinta, luonnon monimuotoisuuden edistäminen, pienilmaston säätely sekä kasvikatton tuottamat visuaalisuuden sekä viihtyisyyden arvot. Kasvikatton perustelemisen pelkästään hiilensidonnalla ei ole mielekästä, sillä kasvikkato ei parhaimmillaankaan saa kuin juuri ja juuri sidottua itsensä rakentamisesta aiheutuneet hiilipäästöt ja mahdollinen korjaustarve kasvattaa kasvikkatosta aiheutuneista päästöjä. Mikäli kasvikkatoa kuitenkin

tarkastellaan osana laajempaa kokonaiskestävyyttä, voidaan todeta, että useissa tapauksissa sen tuottamat hyödyt ovat suurempia kuin hiilipäästöjen haitat.

Kantakaupungin yleiskaavassa on useita määräyksiä, jotka edellyttävät luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä sekä vahvistamista. Koko kantakaupunkia koskeva kartan 1 yleismääräys velvoittaa turvaamaan yhtenäisen siniviherrakenteen sekä lisäämään rakenteen luonnon monimuotoisuutta. Keskuspuistoverkoston määräys edellyttää, että verkosto on turvattava ja kehitettävä luonnonympäristöltään ja lajistoltaan monimuotoisena viheraluekokonaisuutena. Ohjeellinen ekologinen yhteys turvaa lajiston liikkumista ja yhteyksiä kehitetään yhteyden tyyppin mukaisesti kasvillisuudeltaan ja luonnon olosuhteiltaan mahdollisimman monimuotoisina ja ilmastonmuutokseen sopeutuvina. Kartan 1 yleismääräyksellä turvataan asemakaavoitettujen viheralueiden määrä ja kehitetään alueiden laatua.

Kaupunkipuilla on merkittävää arvoa niin luonnon monimuotoisuudelle, virkistykselle, terveelliselle kaupunkiympäristölle kuin ilmastonmuutoksen hillinnälle ja muutokseen sopeutumiselle. Erityisenä

haasteena on, että kaupunkipuiden määrä vähennee muun muassa täydennysrakentamisen takia, joka toisaalta on yhdyskuntarakenteen kestävyden kannalta tavoiteltavaa. Koko kantakaupunkia koskeva yleiskaavan yleismääräys ohjaa säilyttämään kaupunkipuiden määrän. Ehdotukseen on määräystä tarkennettu siten, että olemassa olevat katu-, kortteli- ja puistopuut on ensisijaisesti säilytettävä ja puiden määrää on lisättävä. Tunnistetuilla kaupunkivihreän kehittämisalueilla (kuten Nekalassa), joilla viherpeitteisyyttä on hyvin vähän, kaupunkivihreän määrää on lisättävä, ja tässä yhtenä keinona on lisätä kaupunkipuita.

Leikkipuistojen paahteisuutta koskeva palaute on toimitettu kaupungin viheralueet- ja hulevedet-yksikköön, joka vastaa asemakaavoitettujen viher- ja virkistysalueiden ylläpidosta ja kehittämisestä. Viheralueet- ja hulevedet yksikössä on tekeillä viheralueohjelma. Ohjelman tavoitteisiin tullaan sisällyttämään leikkipuistojen ympäristöjen kehittäminen, etenkin lämpösaarekeselvityksen kuumilla alueilla sijaitsevilla leikkipuistoilla. Käytännössä tavoitteena on saada istutettua lisää puustoa leikkipuistoihin jo lähivuosien aikana.

Kaupin urheilupuiston läheisyydessä tehdystä puustonraivauksesta saatu palaute välitetään metsänkätön toimista vastaavalle kaupungin yksikölle. Tampereen kaupungille on laadittu metsienhoidon toimintamalli, joka ohjaa Tampereen kaupungin omistamien metsien hoitoa ja käyttöä. Toimintamalli hyväksyttiin asunto- ja kiinteistölautakunnassa 16.3.2022. Toimintamalli linjaa yleiset metsien hoidon ja käytön periaatteet sekä kehittämistoimenpiteet. Lisäksi toimintamallissa kuvataan metsäluokittaiset hoidon periaatteet. Metsien hoidon tavoitteena on monikäyttöinen, monimuotoinen, turvallinen, elämysellinen ja hyvinvointia edistävä sekä ilmastonmuutosta hillitsevä metsäluonto. Ohjelman mukaisesti virkistys-, maisema- ja luontoarvoja sekä metsien elinvoimaisuutta, terveyttä ja muutoksiin sopeutumista edistetään suunnitelmallisesti. Metsienhoidon toimintamallin rinnakkainen ohjelma on Tampereen luonnon monimuotoisuusohjelma 2021–2030. Nämä ohjelmat edistävät yhdessä eri tavoin luonnon monimuotoisuutta.

Ollinoja poistetaan kaavakartalta kaupungin hulevesiasiantuntijoiden kanssa käydyn keskustelun pohjalta. Merkitään tiedoksi toteamus Possiojasta. Alueen suunnittelu on ollut vireillä jo vuodesta 2017, jolloin järjestettiin Hiedanrannan yleinen arkkitehtikilpailu ja jonka jälkeen alueelle laadittiin yleissuunnitelma asemakaavoituksen pohjaksi. Yleissuunnitelma hyväksyttiin jatkosuunnittelun pohjaksi kaupunginhallituksessa 8.6.2020. Yleissuunnitelman ratkaisu lähtee siitä, että Possioja laitetaan putkeen ja sen päälle tulee kokoojakatu. Yleiskaavan ratkaisu on yleissuunnitelman mukainen.

Merkittävien uomien ja vesireittien määräyksen tavoitteena on saada säilymään uomat avoimina sekä paikoin saada myös tehtyjä putkituksia purettua eli palauttaa uomia avoimiksi. Lisäksi määräyksen tavoitteena on turvata uomien lähiympäristöä ja kehittää lähiympäristön latvuspeitteisyyttä yhteisemmäksi. Lampien ja järvien ja niiden ranta-alueiden luontoarvoista on käynnissä selvitys, joka valmistuu syksyllä 2023. Selvityksen tuloksia hyödynnetään yleiskaavaehdotuksen laadinnassa.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Ollinoja poistetaan kaavakartalta.
- Olemassa olevien katu-, kortteli- ja puistopuiden säilyttämisen yleismääräystä täsmennetään.

Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut

Mielipiteet

Läntiselle alueelle esitettiin joitakin muutoksia virkistysreittien linjauksiin. Hiedanrannan keskustassa tehdään eteläpuolelle merkitty itä-länsisuuntainen haarautuva ohjeellinen virkistysyhteys vaikuttaa liiaksi tarkkaan sijaintiin toteutettavalta merkinnältä ja sitä esitetään muutettavaksi yhdeksi itä-länsisuuntaiseksi virkistysyhteysmerkinnäksi, joka risteää pohjois-eteläsuuntaisen virkistysyhteysmerkinnän kanssa. Sellupuistosta Tehdaskartanonkadulle ja siitä Lielahdenkadulle osoitettu ohjeellinen virkistysyhteysmerkintä ehdotetaan siirrettäväksi pohjoisemmaksi uuden Tuomas Antinon puiston kautta kulkevan ohjeellisen ekologisen yhteyden rinnalle. Lisäksi ehdotetaan, että Lielahdenkadun varteen linjattuja virkistysyhteyksiä olisi mahdollista ratkaista asemakaavoissa myös korttelirakenteen sekaan, mikäli se osoittautuisi tarkoituksenmukaisemmaksi vaihtoehdoksi. Epilänharjulle toivotaan kuntoportaita. Näsijärven rannan reitti Suomen-saaresta Pohtolan venesatamaan tulisi kunnostaa ulkoilutiekseksi, jossa voi ajaa pyörällä ja kulkea inva-kulkuneuvoilla. Reitti on hiljainen ja viileä. Myös Prismakeskuksesta Hiedanrannan raitiotiepysäkille toivotaan sujuvaa reittiä.

Kalevan puistotien pohjoispäähän on lisättävä ohjeellinen virkistysyhteys, ja pohdittava, onko Kekkosentien ylitys Salhojankadun kohdalla realistista. Kekkosentien kattamista virkistysalueeksi Petsamon kohdalla tulisi tutkia.

On hyvä, että Pyynikillä on suojelualue, joka ilmeisesti pysyy sellaisenaan jatkossakin. Kauppi on kuitenkin vielä tärkeämpi suojella kaikelta kehittämiseltä, koska siellä on sekä harvinaisia lajeja ja hie-noja luontoympäristöjä että ulkoilumahdollisuuksia monipuolisesti. Sitä on jo nyt pilattu paikoin liikaa. Ympäristönsuojeluverkosto tulisi sielläkin olla yhtenäinen, ei vain Soukonvuoren kokoinen saareke.

Maankäyttöä tulee keskittää yleisesti sinne, missä on tuhottu luontoympäristöt, kuten keskusta, liikenneväylät ja alueet, joilla ei ole oikein mitään muuta arvoa. Leirintäalueita voi perustaa valmiiksi sopiviin paikkoihin, kuten Suomensaari, Kaukajärvi, Lahdesjärvi tai Nurmi (jos sinne siirtyy golfkenttä).

Erityisesti Kaupin metsien osalta viheralueiden säilyttäminen tulee turvata laajana, yhtenäisenä ja biodiversiteetiltään monimuotoisena. Näitä asioita olisi kirjattava yleiskaavakarttoihin, ja kartan 1 yleismääräyksessä tulisi ottaa kantaa olevien puiden säilyttämiseen. Petsamon maakunnallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön ympärille tulisi merkitä suojavyöhyke puustolle ja muulle rakentamiselle. Hulevesisuunnitelmien teko vanhoille alueille olisi tehtävä velvoittavaksi.

Hiedanrannan edustalla olevaa ohjeellinen uusi tai kehitettävä pienvene- tai lauttasatama -merkintää pidetään erittäin hyvänä. Kaupin vedenpuhdistuslaitoksen uimaranta tulisi merkitä uudeksi kaupunginosan uimarannaksi. Järvi- ja luontoalueiden mahdollisuuksien hyödyntäminen virkistyspalveluihin huolestuttaa. Lähimatkailu on kannatettavaa, mutta yksityisautoilun tukeminen ei. Kun luodaan täysin uusia palveluita, tulisi huolehtia, että alueelle saavutaan muuten kuin omalla autolla. Ei auta, että palvelu on ”ympäristöystävällinen”, jos logistiikka ei ole.

Vastine

Hiedanrannan tehtaan eteläpuolella sijaitseva haa-
rautuva ohjeellinen virkistysyhteys osoittaa yhteys-
tarpeen sekä lounaaseen Epilänharjun suuntaan
sekä luoteeseen Pahvitehtaankadulle. Merkintä on
sijainniltaan ohjeellinen ja tarkentuu asemakaa-
voituksen yhteydessä. Sellupuistosta Tehdaskarta-
nonkadulle osoitettu virkistysyhteys on esitetty kul-
kemaan keskuspuistoverkoston ja Hiedanrannan
yleissuunnitelmassa esitetyn kaupunginosapuiston
kautta. Ohjeellisia virkistysyhteyksiä on mahdollista
asemakaavoituksen yhteydessä tutkia myös kortte-
lirakenteen sekaan, mikäli se osoittautuisi tarkoituk-
senmukaisemmaksi ja merkinnän kehittämistavoit-
teita paremmin toteuttavaksi vaihtoehdoksi.

Prismakeskuksen pohjoispuolelta Hiedanran-
nan keskusta on kaavassa osoitettu ohjeellinen
virkistysyhteys-merkintä. Lielähti-Hiedanrannan
alueelle lisätään kaavaehdotukseen ohjeellinen
virkistysyhteysmerkintä Hiedanrannan keskustasta
Myllypuronkadulle Lielähti-Ylöjärvi raitiotielinjauk-
sen mukaisesti ja tarkistetaan yhteyden kytkey-
tymistä raitiotielinjaukseen Nottbeckinaukiolta
keskuspuistoverkoston.

Yleiskaavassa osoitetaan ohjeellisella virkistysyh-
teysmerkinnällä keskuspuistoverkoston yhdistävät
virkistysyhteydet ja/tai lähivirkistysalueiden sar-
jat. Toive kuntoportaista merkitään tiedoksi. Kau-
pungilla on tunnistettu tarve laatia Epilänharjun
ympäristön kehittämissuunnitelma ja viheralueiden
hoitosuunnitelma, jonka yhteydessä on mahdol-
lista tarkastella reitistön sijoittumista ja luonnetta
alueella tarkemmin.

Kaavassa on osoitettu ohjeellinen virkistysyh-
teys-merkintä Suomensaaresta Perkiönlahden
satamaan mikä mahdollistaa yhteyden kehittämi-
sen, kehittämistavoite merkitään tiedoksi.

Ohjeellinen virkistysyhteys Kalevan puistotien koh-
dalla muutetaan kaavaehdotukseen niin, että Kek-
kosentien ylitys on Kalevan puistotien linjauksessa.
Ohjeellinen virkistysyhteys yhdistyy Annikinkatua
pitkin Salhojankadun yhteyteen. Kekkosentien kat-
taminen on yksi tutkittava vaihtoehto virkistys- ja
ekologisen yhteyden vahvistamiseksi tulevaisuu-
dessa. Kattamisasiaa tulee tarkastella yhdessä lii-
kenteen ja muun maankäytön kanssa.

Vaiheyleiskaavassa ei osoiteta maankäytön muu-
toksia eli esimerkiksi uusia luonnonsuojelualueita.
Kaavaratkaisu Alasjärven osa-alueella tarkistetaan
kokonaisuutena kaavaehdotukseen. Kaavaluonnok-
sesta saatuun palautteeseen perustuen Alasjärven
itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkai-
lupalveluiden alueita. Vaiheyleiskaavan 2017–2021
ohjeellinen leirintäaluemerkintä Härmälässä jää
voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut
merkinnät kumotaan. Alasjärven itäpuolen osa-
alueen rajausta tarkistetaan koskemaan asemakaa-
voitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä
alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalve-
luiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen
turvaamista. Tavoitteena alueella on mahdollis-
ta nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen
lähivirkistykseen, liikunnan sekä luonto- ja virkistys-
palveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden.
Osa-alueelle ei osoiteta majoituspalveluita mahdol-
listavia alueita.

Kauppi-Niihama on osoitettu yleiskaavassa keskus-
puistoverkostoksi, joka muodostaa kantakaupungin
viheralueverkoston ja ekologisen verkoston rungon.

Määräyksen mukaan yhtenäinen keskuspuistoverkosto on turvattava ja sitä on kehitettävä luonnonympäristöltään ja lajistoltaan monimuotoisena viheraluekokonaisuutena. Alueen asemakaavoitettuja puistoja koskee voimassa oleva kartan 1 yleismääräys: *”Asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyminen ja hyvä saavutettavuus tulee turvata. Suunnittelussa tulee varmistaa alueiden kytkeytyminen keskuspuistoverkoston sekä säilyminen lähivirkistykseen soveltuvina, ääniympäristöltään miellyttävinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevinä alueina”*. Vireillä olevassa vaiheyleiskaavassa 2021–2025 kartalle 2 on esitetty yleismääräys, jota täydennetään kaavaehdotukseen. Kaavaehdotukseen estettään seuraavaa yleismääräystä: *”Viheralueverkoston, ekologisen verkoston ja virkistysalueverkoston jatkuvuus, saavutettavuus ja toimivuus tulee turvata. Lähiluonnon monimuotoisuutta ja viheralueiden kestävyttä tulee kehittää sekä ekosysteemipalveluiden tarjontaa vahvistaa. Viher- ja virkistysalueiden sekä rantojen saavutettavuutta kävellen, pyörällä ja julkisella liikenteellä tulee edistää”*.

Voimassa olevassa kantakaupungin yleiskaavayhdistelmässä on Kauppi-Niihaman alueelle lisäksi osoitettu erilaisia suojelemaan ja tarkemman suunnittelun ohjaamiseen liittyviä merkintöjä. Luonnonsuojelualue tai -kohde merkinnällä on osoitettu Kauppi-Soukonvuori luonnonsuojelualue sekä luon-

nonsuojeluohjelman mukainen Alasjärven-Lahnakallion alue. Ohjeellinen luonnon ydinalue -merkinnällä on osoitettu ekosysteemipalvelut ja viherrakenne selvityksen (2014) pohjalta luonnon ydinalueeksi luokiteltava laaja yli 100 hehtaarin yhtenäinen ja luontoarvoiltaan monipuolinen metsäalue Kauppi-Niihamassa. Koko alue on osoitettu ohjeelliseksi keskuspuistoverkoston kehittämistarvealueeksi ja suuri osa kansallisen kaupunkipuiston alueeksi. Lisäksi alueella on geologisesti arvokas kallioalue.

Kauppi-Niihamaan Teiskontien pohjoispuolelle sijoittuu voimassa olevassa yleiskaavassa kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykettä. Tätä vyöhykettä tarkistetaan kokonaisuudessaan vaiheyleiskaavaehdotukseen. Vyöhyke määritellään puskureilla lähijuna-asemista, raitiotielinjoista ja merkittävimmistä bussilinjoista. Vyöhykkeestä poistetaan sen ohjaavuuden vuoksi muun muassa laajoja keskuspuistoverkoston alueita, joten Teiskontien pohjoispuolella Kauppi-Niihaman alueella, vyöhykettä pienennetään nykyisestä.

Rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueiden ympärille on vaikea määritellä tarkkarajaista suojavyöhykettä. Maakunnalliset arvoalueet on esitetty edellisessä vaiheyleiskaavassa rajauksiltaan yhteneväisinä maakuntakaavan aluerajausten kanssa. Tällöin on tiedostettu ympäröivien alueiden

maankäytön vaikutus arvoalueisiin, ja arvoalueen kaavamääräystä on selitetty kaavaselostuksessa seuraavalla merkinnän kuvauksella: *”Myös ympäröivien alueiden maankäyttö saattaa vaikuttaa kulttuuriympäristön arvojen säilymiseen. Vaikutuksia arvojen säilymiseen tuleekin arvioida myös muutettaessa maankäyttöä arvoalueiden välittömässä läheisyydessä.”*

Viheralueisiin kohdistuva käyttöpaine tulee tulevaisuudessa lisääntymään kaupungin asukasmäärän kasvaessa. Kauppi-Niihamaan tullaan kauempaakin kuin alueen välittömästä läheisyydestä ja virkistyspaine on alueen suuresta koosta huolimatta merkittävä. Viheralueisiin kohdistuva kasvava käyttöpaine edellyttää viheralueverkoston ja virkistyspalveluiden tavoitteellista suunnittelua, jotta käyttöpainetta voidaan ohjata.

Kaavaehdotuksen tueksi on valmistunut syksyllä 2023 Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselitys. Työn tavoitteena on ollut muodostaa kokonaiskuva kantakaupungin virkistyspalveluverkoston nykytilasta järvien ranta-alueilla, tunnistaa virkistyspalveluiden kehittämispotentiaali ja reunaehdot rantojen virkistyskäytölle sekä määritellä kantakaupungin rantojen virkistyspalveluverkoston kehittämisen mahdolliset alueet ja niille kohdennetut tavoitteet.

Työssä on lisäksi tunnistettu minkälaisia ja missä rantojen virkistyspalveluita voidaan kehittää sekä mitkä alueet tulisi esimerkiksi ympäristön herkkyyden johdosta rauhoittaa aktiiviselta virkistyskäytöltä. Selvityksessä uimaranta- ja uimapaikkaverkostoa ja niiden saavutettavuutta tarkastellaan osana rantojen virkistyspalvelukokonaisuutta. Uimarantojen palveluverkkoa tarkistetaan kaavaehdotukseen selvitysten pohjalta. Selvityksen perusteella Kaupinojalle osoitetaan uusi merkintä: ohjeellinen rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymä. Kehittämispotentiaali liittyy luontomatkailupalveluiden kehittämiseen ja virkistyspalvelutarjonnan laajentamiseen. Tavoitteena on tarkastella Kaupinojan aluetta eri palvelut huomioivana kokonaisuutena. Uimapaikka on osa tätä virkistyspalvelukokonaisuutta.

Hulevesisuunnittelun periaatteet lähtevät Tampereen kaupungin hulevesiohjelmasta, jossa linjataan kaupungin huleveden hallinnasta. Kantakaupungin yleiskaavakartalle tuodaan muun muassa hulevesiohjelman valuma-alue selvityksen mukaisia valuma-aluekohtaisia määräyksiä siitä, miten kunkin alueen erityispiirteet tulee huomioida huleveden hallinnassa. Näitä määräyksiä noudatetaan, kun kullakin alueella toteutetaan asemakaavoit-

tusta. Asemakaavavaiheessa laaditaan asemakaava-alueita koskeva huleveden hallintasuunnitelma ja annetaan asemakaavamääräykset huleveden hallinnasta. Näitä noudatetaan, kun asemakaavan mukainen rakentaminen toteutuu. Tämän lisäksi Tampereen kaupunki käynnistää kutakin kantakaupungin päävaluma-alueita koskevan huleveden hallinnan yleissuunnittelun päävaluma-alue kerrallaan. Tässä suunnittelutasossa on tarkoituksena edelleen tarkentaa päävaluma-alueiden huleveden hallinnan tilavaraukset ja muita tarpeita etenkin yleisillä alueilla. Toisin sanoen aina kun toteutetaan uuden asemakaavan mukaista rakentamista, noudatetaan suunnitelmallisia huleveden hallinnan asemakaavamääräyksiä. Tämä koskee niin vanhoja kuin uusia alueita. Merkittävää rakentamista ei siis toteuteta ilman, että huleveden hallinta on suunniteltu ja rakennussuunnitelmat ovat rakennusvalvonnan hyväksymät ja asemakaavan mukaiset. Huleveden hallinnan suunnittelua toteutetaan kaupungin strategiatasolta aina yksittäisen kohteen rakennussuunnitteluun saakka. Yleiskaavatasolla merkittävien huleveden hallintaa ohjaava dokumentti on voimassa olevat yleiskaavat eli Kantakaupungin yleiskaava 2040 ja vaiheyleiskaava 2017–2021.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Ohjeellisen virkistysreitlin linjauksen muutos/tarkistaminen Kalevan puistotien päässä
- Ohjeellisen virkistysyhteysmerkinnän lisäykset ja tarkennukset Lielähti-Hiedanrannan alueella.
- Ohjeellisen virkistysyhteyden merkintään täydennetään liittyen merkinnän ohjeellisuuteen: Tarkemman suunnittelun yhteydessä ratkaistaan virkistysyhteyden täsmällinen sijainti ja luonne. Merkinnän kuvausta täydennetään. Kuvauksessa avataan merkinnän sijainnin ohjeellisuutta sekä tavoitetta kaupunkikuvallisesta hahmotettavuudesta.
- Kartan 2 yleismääräystä täydennetään.
- Kaupinojan alueelle lisätään uusi merkintä: Ohjeellinen rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymä.

Tesoman asemanseudun osa-alue

Mielipiteet

Ristimäenkadun varren asukkaat vastustavat Tesoman lähijunapysäkin visiotyössä esitettyä Ristimäenkadun tonttien ja junaradan väliin esitettyä kävely- ja pyörätietä. Se lisää läpikulkuliikennettä, minkä takia asukkaiden turvallisuus, yksityisyys ja rauha häiriintyy sekä heikkenee merkittävästi. Suunnitelmassa esitetyt pensaspuskien istutukset eivät tuo mitään tukea asukkaiden yksityisyyteen ja turvallisuuteen. Läpikulkuliikenne aiheuttaa ympäristöhaittaa, meluhaittaa ja roskaamista. Roskien poistaminen siirtyy asukkaiden vastuulle, kun kaupungilla ei ole riittävästi resursseja. Ristimäenkatu tulee pitää rauhallisena ja hiljaisena ja läpiajoa tulee vähentää lisäämällä kadulle kevyttä liikennettä estäviä betoniporsaita. Uuden asfalttivyölyn ja läpikulkuliikenteen ja roskaamisen lisääntyminen eivät edistä ilmastonmuutokseen sopeutumista. Asukkaat vastustavat kahden alikulun rakentamista 200 metrin päähän toisistaan, koska Tesomankadulla on jo toimivat kevyenliikenteen ratkaisut. Koska kaupunki ei pysty nykyisellään huolehtimaan Ristimäen alueen katujen kunnossapidosta, asukkaat eivät usko, että myöskään uuden läpikulkuliikenteen talvikunnossa-

pidosta huolehdittaisiin. Näin ollen uudesta yhteydestä ei nähdä hyötyä. Asukkaat esittävät, että uusi kävelyn ja pyöräilyn yhteys rakennetaan junaradan eteläpuolelle.

Tesomankadulla ei ole ylläpidetty viheralueita, lisätty puustoa ja parannettu viihtyisyyttä. Olemassa olevia alueita tulisi parantaa ja kunnostaa.

Asukkaiden mukaan Teerivuorenkadun varren rakentaminen kerrostaloille hävittää lintujen pesimäpaikkoja ja koirien ulkoilutusalueita. Nämä ovat jo vähentyneet junaliikenteen matkustajapysäköinnin rakentamisen myötä. Kerrostalojen rakentaminen haittaa asukkaiden yksityisyyttä Ristimäenkadulla, koska rakennuksista olisi suora näkyvyys omakotiasukkaiden pihoihin. Kerrostalot myös pilaavat maiseman ja aiheuttavat varjostusta pihoihin, mikä vaikuttaa biodiversiteettiin ja biologiseen monimuotoisuuteen pihoihin. Omakotitalot on hankittu nimenomaan yksityisyyden ja maiseman vuoksi. Asukkaat vastustavat myös periaatetta, että Ristimäen alueella katutilan luonne säilyy nykyisellään. He arvioivat, että tonttien jälleenmyyntiarvo laskee suunnitelmien toteuduttua.

Yhteisen mielipiteen lähettäneet 8 Ristimäenkadun asukasta vastustavat kaikkia Tesoman asemanseudulle suunniteltuja muutoksia. He vastustavat kaikkea rakentamista Teerivuorenkadulle, sen läheisyyteen ja Tesomankadulle. He esittävät, että muutokset Tesoman asemanseudun suunnitelmista tulee hylätä.

Kaupungilta toivotaan parempaa viestintää ja lisää yhteistyötä Teerivuorenkadun alueen maanomistajien suuntaan, jotta nämä ymmärtäisivät muodostaa laajempia kokonaisuuksia tarkoituksenmukaisia asemakaavoituksen kokonaisuuksia varten. Yrityksien siirtyminen vaatii taloudellista panostusta mikä edellyttää taloudellisesti järkevää ja kannattavaa asemakaavaa. Yksityinen maanomistaja vastustaa uuden alikulun paikkaa ja kahden rinnakkaisen kadun rakentamista uudelle asuinalueelle.

Tesoman osa-alueella sijaitsevat Tesomankadun ja Tesoman valtatie pyöräilyn seudulliset pääreitit tulee huomioida suunnittelussa. Pyöräiliikenteen ratkaisut vaiheleiskaavassa tukevat pyöräiliikenteen roolia alueella, kunhan ratkaisut tarkemmassa suunnittelussa ovat laadukkaita. Vaiheleiskaavan ratkaisu voisi olla vielä kunnianhimoisempi.

Vastine

Tesoman osa-alueen yleiskaavallinen ratkaisu on hyväksytty jo lainvoimaisessa kantakaupungin yleiskaavassa 2040, joka kuulutettiin voimaan 20.1.2020. Siinä lähijunapysäkin ympäristö on osoitettu maankäytöltään kehitettäväksi keskustatoimintojen alueeksi ja Teerivuorenkadun alue asumisen alueeksi. Nyt vireillä olevassa vaiheyleiskaavassa ja Tesoman asemanseudun osa-alueen kartalla tarkennetaan tuota tavoitetta ja pyritään ohjaamaan alueen toteuttamisen laatua yksityiskohtaisemmin, muun muassa kävely- ja pyöräily-yhteyksien, viher- ja virkistysyhteyksien ja asumisen laadun ja monipuolisuuden suhteen.

Tesoman osa-alueelle on laadittu vasta visiosuunnitelma yleiskaavatyön pohjaksi. Se ei ole lopullinen toteutussuunnitelma, vaan toteutussuunnittelua tehdään tulevana vuosina, jolloin siihen on mahdollista osallistua. Yleiskaavakartalle on viety asemakaavan laadintaa ohjaavat merkinnät. Pyörätien sijainti suhteessa junarataan ratkaistaan joko alueen tai lisäraiteen tarkemmassa suunnittelussa. Sijoituessaan pohjoispuolelle se vaatisi myös meluaidan siirtämisen.

Ristimäen alue sijaitsee aivan Tesoman aluekeskuksessa. Alue on keskeisessä asemassa mietittäessä uusia sujuvia kävelyn ja pyöräilyn reittejä kohti aluekeskusta. Tesoman asemanseudun osa-alueella olevat nykyiset alikulut ovat noin 850 metrin päässä toisistaan. Uusi alikulku nykyisten puolivälissä, noin 400 metrin päässä olemassa olevista, vähentää radan luomaa estevaikutusta. Uusi alikulku lyhentää uuden alueen asukkaiden kävely- ja pyöräilymatkaa Tesoman aluekeskuksen palveluihin, joukkoliikenteelle sekä lyhentää radan pohjoispuolella asuvien, muun muassa ikurilaisten, matkaa radan eteläpuolisiin liikunta- ja virkistyspalveluihin.

Palautteessa tuotiin esiin häiritsevä läpiajo Ristimäen alueella. Liikenteen hillintää ei ohjata yleiskaavassa. Tällä hetkellä Ristimäenkatu on puomein läpiajolta estetty ja toistaiseksi alueelle ei ole tavoitetta muuttaa tilannetta. Pyöräilyn olemassa olevat ja tavoitetilan mukaiset pääreitit otetaan huomioon alueen suunnittelussa.

Yleiskaavan hyväksymisen jälkeen Teerivuorenkadun alueen suunnittelu etenee kiinteistönomistajien ja muiden toimijoiden määrittelemässä aikataulussa ja kaupungin asemakaavoituksen resurssien

puitteissa. Vaiheyleiskaavan yleismääräyksessä todetaan, että yksittäisiä tonttikohtaisia käyttötarkoituksen muutoksiin tähtääviä asemakaavoja ei alueelle laadita, vaan kaavoitus tehdään tarkoituksenmukaisissa kokonaisuuksissa. Tämän määräyksen tavoitteena on jakaa hyödy ja haitat tasapuolisesti alueen kehittäjien kesken riippumatta heidän kiinteistönsä sijainnista suhteessa kokonaissuunnitelmaan. Kaupungin kiinteistötoimi laatii tarvittavat sopimukset asemakaavoitustyön aikana ja niiden laadinnassa maanomistajien tasapuolinen kohtelu on yksi keskeinen sisältövaatimus.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Tieto saadusta palautteesta liittyen kävelyn ja pyöräilyn yhteyden sijaintiin junaradan pohjoispuolella lisätään vaiheyleiskaavaselostukseen tarkemmassa suunnittelussa huomioitavaksi kuten myös uuden alueen suunnittelussa huomioitavat varjostus-, heijastus- ja näkymävaikutukset nykyisille omakotialueille.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alue

Mielipiteet

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen yleismääräystä tulisi tarkentaa siten, että kuvattu kaupan mitoitus koskee Hiedanrannan osalta kauppakeskusta sekä Tehdasta, ja että yleiskaavassa esitetyn kaupan kerrosalan lisäksi saa toteuttaa kivijalkaliiketilaa. Näin se olisi linjassa Hiedanrannan yleissuunnitelman tavoitteiden kanssa.

Asukaspysäköintiä koskevaa yleismääräyksen kirjausta tulisi täsmentää siten, että asukaspysäköinti osoitetaan pääosin keskitettyihin pysäköintilaitoksiin.

Liittyen vahvistettava puustoinen viheryhteys -merkintään Näsijärven rannasta kohti Hiedanrannan keskuspuistoa todetaan, että sen esitystapa saattaa mahdollistaa virheellisesti tulkinnan, että yhteys liittyisi nykyiseen Possiojaan. Tästä syystä merkintätapaa tulisi muuttaa sellaiseksi, ettei virheellisen tulkinnan vaaraa synny ja kaavamääräyksen tekstiin voisi lisätä maininnan, että puustoisien viheryhteiden voi toteuttaa myös viherkatuna, mikä

olisi alueelle luonteva mahdollisuus. Epilänharjulta tulisi toteuttaa viheryhteys Hiedanrantaan saaren rannan kohdalle. Reitti kuljisi radan pohjoispuolella ja alittaisi radan voimalaitoksen kohdalla. Reitin jatkuvuuden Vaitinaron risteuksen yli voisi varmistaa ratasillan käyttämättömien raiteiden kohdalla. Samalla se voisi toimia pyöräilyn pääreitteinä, jolloin risteuksen ylitys tapahtuisi eri tasossa ja reitti olisi tasainen.

Liittyen "asumispainotteinen toimitilojen ja palvelujen alue" -merkintään ehdotetaan, että se ulottuisi Paasikiventiehen asti tai vaihtoehtoisesti alueelle kehitetään oman erillinen aluemerkinä. Paasikiventien varren korttelirakennetta on tavoitteena suunnitella Hiedanrannan yleissuunnitelman mukaisesti pysäköintilaitoksille, palveluille ja asumiselle, joten vyöhykkeen tavoitteet eroavat jossain määrin asumispainotteisesta toimitilojen ja palvelujen merkinnästä. Lisäksi merkinnän kirjausta koskien "rakennusten pääkatuihin tai aukioihin rajautuvat tai kauppakeskusten ja joukkoliikennepysäkkien läheisyydessä sijaitsevat maantaso-

kerrokset tulee osoittaa toimi- ja liiketiloiksi" tulisi muuttaa muotoon, jossa ei olisi tulkittavissa, että maantasokerrokset tulisi kokonaisuudessaan osoittaa kyseisiksi tiloiksi. Toimi- ja liiketilojen osuus maantasokerroksista ja siten myös tarkempi sijoittuminen on tarkoituksenmukaisempaa ratkaista asemakaavoilla huomioiden kaupalliset lähtökohdat ja muu toteutuskelpoisuus.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueella otetaan selviä askeleita eteenpäin automarkettien alueesta ihmisläheisempään suunnitteluun. Kaavamerkintöjen kuvauksissa nostetaan alueelle jalankulkuyhteydet, mutta niiden rinnalla on myös vahvistettava pyöräliikenteen verkostoa, jotta palvelut ovat esimerkiksi Hiedanrannasta tai uudelta Näsisaarelta käsin miellyttävästi saavutettavissa myös pyörällä.

Hiedan luonnonhiekkarannan säilyttäminen on tärkeää. Se on historiallinen arvokohde, arkeologinen kohde ja luonnonsuojelulain mukaan suojeltava.

Vastine

Luonnosvaiheen jälkeen on laadittu vaihemaakuntakaavaluonnos, jossa on otettu kantaa kaupan kerrosalan ohjaamiseen keskusta-alueilla. Vaihemaakuntakaavaa ollaan päivittämässä nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseksi siten, että keskustatoimintojen alueelta poistuu kaupan kerrosalamäärän ohjaus. Tämän johdosta myös vaiheyleiskaavassa keskustatoimintojen alueilta poistetaan kaupan kerrosalamitoituksen ohjaus. Lielähti-Hiedanrannan osalta ehdotuksessa korostetaan enemmän kaupan tyypin ja kaupunkirakenteen ohjausta. Lielähti-Hiedanrannan osa-alueelle osoitetaan vyöhykkeet ja Hiedanrannan keskusta kohdemerkinnällä, joihin voi sijoittaa seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Paasikiventien varsi Hiedanrannan kohdalla on osoitettu voimassa olevassa yleiskaavassa keskustatoimintojen alueena, mikä sallii asumisen, palvelujen ja toimitilojen rakentamisen alueelle.

Palautteessa pyydetään tarkentamaan asukaspyrköinnin osoittamista pääosin keskitettyihin pysäköintilaitoksiin. Keskitetyt pysäköintilaitokset voivat sijaita hieman kauempanakin asuinkorttelista, mikä edesauttaa kestävien kulkumuotojen kilpailukykyä

omaan autoon verrattuna. Osa-alueen yleismääräystä tarkennetaan tämän mukaisesti.

Asumispainotteinen toimitilojen ja palvelujen alue -merkintä poistetaan kaavaehdotuksesta. Voimassa olevassa yleiskaavassa raitiotiekatuja ja niiden varsia ohjaa raitiotiemerkinnän määräys, jonka mukaan ”Katuun rajautuvan maankäytön tulee olla tehokasta etenkin pysäkkien läheisyydessä. Joukko liikenteen pysäkkien ja vaihtoterminaalien läheisyydessä sekä pääkatujen keskeisissä kohdissa tulee varmistaa toimitilarakentamisen toteutuminen.” Tämän katsotaan ohjaavan riittävästi maantasokerrosten toteutumisesta toiminnallisina ja kaupunkitilaa elävöittävinä. Maantasokerroksen tilat voidaan toteuttaa erilaisina myymälä- ja toimitiloina tulevaisuuden muunneltavuus huomioiden. Maantasokerroksen elävyys tulee varmistaa.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueella tarkennetaan viher- ja virkistysyhteysmerkintöjä sekä lisätään uusi viherkatu -merkintä raitiotiekadulle Hiedanrannasta Myllypuronkadulle. Vahvistettavia ekologisia puustoisia yhteyksiä on osoitettu kuntarajalle, Hiedanrannan keskuspuistosta Epilänharjulle sekä Näsijärven rannasta Hiedanrannan keskuspuistoon, mikä on tarkoitus toteuttaa monipuolisella katuvihreällä.

Virkistysyhteystarpeita on osoitettu Näsijärven rannan suuntaisesti, Hiedanrannan alueelta Epilänharjulle ja Lielahdenkadun päästä Epilänharjulle sekä Viirapuistosta Lielahdenkadulle. Raitiotiekatu on osoitettu toteutettavaksi viherkatuna. Tämän lisäksi kartalla 1 oleva kaupunkivihreän kehittämisalue koskee koko osa-alueetta.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen yleismääräyksen mukaan alueen kävely- ja pyöräily-yhteyksiä vahvistetaan. Tavoitteena on parantaa sekä alueen sisäisiä että alueelta muualle johtavia pääreitittasoisia pyöräily-yhteyksiä.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Kaupan pinta-alaohjaus muutetaan vaihemaakuntakaavaluonnoksen mukaiseksi
- Lisätään keskitettyihin-sana osa-alueen pysäköintilaitoksia koskevaan yleismääräykseen
- Puustoisten yhteyksien sijaintia tarkennetaan
- Virkistysyhteystarpeita osoitetaan Lielahden ja Hiedanrannan alueelta Epilänharjulle

Keskustan osa-alue

Mielipiteet

Mielipiteessä todetaan, että Naistenlahden ympäristöön on saatava merkittävästi lisää puustoa ja viherrakentamista. Alueelta on kaadettu paljon puustoa muun muassa voimalaitoksen kaasuputken asennuksen ja voimalaitoksen laajennuksen yhteydessä, mikä vaikuttaa negatiivisesti alueen viihtyisyyteen ja virkistysarvoon. Myös Ranta-Tampellan puoleinen aallonmurtaja kaipaa puita ja pensaita.

Kaavakarttaan tulisi tuoda merkittävimmät pyöräliikenteen väylät. Tämä on osin sidoksissa valmisteilla olevaan liikennejärjestelmäsuunniteluun. Keskustan osalta pääreitit on määritelty, mutta ongelma on, etteivät väylät toteuta pääreittien laatutasoa. Keskustasta kosken länsipuolelta puuttuu etelä-pohjoissuuntainen yhteys. Nykyiset pääreitit luovat vaikeasti hahmotettavan ja mutkittelevan yhteyden. Hämeenpuisto olisi luonteva pääväylä, mutta sitä kehitetään muun muassa tapahtumapaikaksi.

Eteläpuistossa kumotaan asuntovaltaisen täydennysrakentamisen vyöhykkeen kaavamerkintä,

mutta alueelle on tarkoitus jättää voimaan keskustatoimintojen ja virkistyssekoittuneen alueen merkintä. Asiasta ei ole mainittu kaavaselostuksessa. Keskustan strategisessa osayleiskaavassa on kaksi merkintää, joiden on ollut tarkoitus mahdollistaa Eteläpuiston osoittaminen kokonaan rakentamiselle. Nyt vain toinen niistä esitetään poistettavaksi, ja toinen on tarkoitus jättää voimaan edes kertomatta asiaa lainkaan. Asiaa on peitelty yhdyskuntalautakunnalta, lautakunnan esittelijältä, lausunnonantajilta ja kuntalaisilta. Menettely ei vastaa kuntalain, hallintolain sekä kaupungin hallintosäännön ja muun ohjeistuksen vaatimuksia. Keskustan strategisessa osayleiskaavassa on todettu, että Eteläpuistossa maankäytön ratkaisujen pohjana tulee olla yleispiirteinen kokonaistarkastelu. Vireillä olevien De Gamlas Hemin ja Kulkutautisairaalan korttelien asemakaavan yhteydessä yleiskaavamääräys on sivuutettu täysin.

Kantakaupungin yleiskaavassa on osoitettu keskuspuistoverkoston aluevaraus, keskustan strategisesta osayleiskaavasta keskuspuistorajaukset puuttuvat. Keskuspuistoverkoston yleiskaavamääräystä on luonnoksessa esitetty muutettavaksi edellisestä

vaiheyleiskaavasta. Uudistettavan yleiskaavamääräyksen piiriin kuuluisi ehdottomasti myös viherakseli Näsinpuisto - Hämeenpuisto - Pyyntikin kirkkopuisto - Eteläpuisto. Kun yleiskaavaa päivitetään, ei ole mitään syytä olla yhdenmukaistamatta kantakaupungin yleiskaavan ja keskustan strategisen osayleiskaavan keskeisimpiä periaatteita. Kantakaupungin yleiskaavassa on linjattu, että asemakaavoitettuja puistoalueita ei osoiteta rakentamiselle; tämä periaate on saatettava voimaan myös keskustan osa-alueelle erityisesti Eteläpuistossa. Mielipiteessä on kommentoitu myös Läntisen keskustan vision tukevan keskuspuistoverkoston ulottamista keskustan alueelle. Myös kansallisen kaupunkipuiston kannalta Eteläpuiston osoittaminen osaksi keskuspuistoverkostoa selkiyttäisi asetelmaa merkittävästi. Esitetyssä muodossa vaiheyleiskaava ohjaa aivan eri suuntaan kuin valtuustoryhmien pormestariohjelmassa 2017 ja 2021 yksimielisesti hyväksymät linjaukset edellyttävät.

Autoliikenteen ohjaamista Kalevan puistotien kautta Kekkosen tielle tulisi rajoittaa, ja ohjata liikenne Viinikan liittymästä pohjoiseen Ratapihankadun kautta.

Vastine

Keskustan osa-alueeseen liittyvä yleismääräys *“Viheralueille, tonteille, katualueille ja toreille on lisättävä kaupunkiluonnon monimuotoisuutta vahvistavaa monilajista puustoa ja kasvillisuutta”* tukee mielipiteessä esitettyjä tavoitteita. Käytännössä yleiskaavassa esitetyt tavoitteet toteutuvat asemakaavamuuksien myötä. Naistenlahtea kiertää myös ohjeellinen virkistysyhteys-merkintä, joita tulee kehittää luonnon monimuotoisuutta tukevana, latvuspeitteisyydeltään yhtenäisinä ja kaupunkikuvassa hahmotettavina viheryhteyksinä. Naistenlahden satama-alueella ollaan kehittämässä lähiaikoina. Aallonmurtajan päätä muotoillaan, kun saadaan sopivaa materiaalia ja samassa yhteydessä aluetta siistitään. Tämän osalta tarkemmat suunnitelmat ja ajankohta ovat vielä avoimia.

Keskustan pohjois-eteläsuuntaiseen pyöräliikenteen pääreitti Tammerkosken länsipuolella osoitetaan Hämeenpuistoon, aiemman keskustan strategisen osayleiskaavan tavoin. Hämeenpuistossa täytyy yhteensovittaa erilaisia tavoitteita niin toimintojen ja arvojen suhteen, kuten kulttuuriympäristön ja historiallisten viheralueiden arvot.

Vaiheleiskaavan laadinnan yhteydessä on arvioitu, että vuonna 2016 hyväksytty keskustan strateginen osayleiskaava on tavoitteiltaan ja ratkaisuiltaan suurimmaksi osaksi ajantasainen, joten vaiheleiskaavan yhteydessä keskustaan ei ole tarpeen tehdä suuria muutoksia. Luonnoksessa 7.3.2023 keskustan osa-alueelle on esitetty joitain uusia strategisia kehittämissuunnitelmia. Varsinaisia maankäyttömerkintöjä, kuten keskuspuistoverkostoa, ei keskustaan ole esitetty. Keskustan osa-alueelle esitetyn ohjeellisen virkistysyhteyden kaavamääräyksessä todetaan kuitenkin, että kyseessä on keskuspuistoverkostoa yhdistävä virkistysyhteys ja/tai lähivirkistysalueiden sarja. Kyseinen kaavamerkintä ja siihen liittyvä kaavamääräys yhdessä keskustan osa-alueella koskevan yleismääräyksen kanssa turvaavat riittävällä tavalla keskustan läpi jatkuvan viher- ja virkistysyhteyden laadun. Lisäksi kokonaisuutta täydentää keskustan strategisessa osayleiskaavassa esitetty kehitettävän viher- ja virkistysvyöhykkeen merkintä ja määräys.

Eteläpuiston alueelta kumotaan asuntovaltaisen täydennysrakentamisen vyöhyke. Vaiheleiskaavassa ei tarkisteta maankäyttömerkintöjä ja siten myös Eteläpuiston maankäyttömerkintä säilytetään

entisellään. Eteläpuiston ja siihen liittyvien korttelien alue on osoitettu Keskustan strategisessa osayleiskaavassa keskustatoimintojen ja virkistyssekoittuneeksi alueeksi eli sitä ei ole tarkoitettu voimaan jäävän yleiskaavamerkinnäkään mukaan kokonaan rakennettavaksi. Eteläpuiston ratkaisun osalta täydennetään selostusta.

Etelästä valtatielle 12 eli Kekkosen tielle suuntautuvaa liikennettä pyritään ohjaamaan Viinikan liikenneympyrästä Ratapihankadulle. Viinikankadun ja Ratapihankadun liittymän kapasiteettia ollaan kehittämässä ja sen arvioitu toteutusajankohta on vuodelle 2024. Tammelan liikenneverkko-suunnitelmassa myös Kalevan puistotien pohjoispään liittymä on osoitettu parannettavaksi.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaiset pyöräliikenteen pääreitit osoitetaan ehdotusvaiheen kartalla.

Alasjärven itäpuolen osa-alue

Mielipiteet

Matkailupalvelujen rakentaminen alueelle

Kaupunki vastaanotti 11.4.2023 adressin, jonka allekirjoittaneet 2805 henkilöä vastustavat Tampereen yhdyskuntalautakunnalle esiteltyä suunnitelmaa rakentaa massiivinen leirintäalue luontomatkailun nimissä Alasjärvi-Niihamaan. Adressissa esitetään:

1) Alasjärvi-Niihaman alueelle suunnitellun leirintäaluehankkeen hylkäämistä kokonaan. Alasjärvi-Niihama osana Kauppi-Niihaman luontoaluetta on olennainen osa tamperelaisille ja lähikuntien asukkailla tärkeää virkistysaluetta. Suunnitelman toteuttaminen vähentäisi alueen virkistysarvoja ja rajoitaisi kaupunkilaisten virkistysmahdollisuuksia.

2) Kauppi-Niihaman luontoalueen rauhoittamista rakentamiselta kokonaan ja pysyvästi. Suunnitelma ei ota huomioon riittävästi alueen luontoarvoja ja on sekä Tampereen LUMO-ohjelmassa määriteltyjen biodiversiteettitavoitteiden että ”Hiilineutraali kaupunkiseutu 2030” -ohjelmassa määriteltyjen

ilmastotavoitteiden vastainen. Leirintäalueen infrastruktuurin ja kiinteistöjen rakentaminen aiheuttaisi luontokatoa, ja sen toiminta lisäisi yksityisautoilua alueella.

3) Ehdotus on ristiriidassa sekä Tampereen kaupungin ympäristöministeriölle jättämän kansallisen kaupunkipuistosuunnitelman että kaupunkilaisten Kauppi-Niihaman alueen vertaissuunnittelussa 2018–2019 julkilausuttujen toiveiden ja tarpeiden kanssa.

4) Ehdotamme, että jos uusi leirintäalue todella on pakko rakentaa, rakennetaan yhden massiivisen leirintäalueen sijaan pari pienempää sellaisille alueille, joissa uudisrakentaminen ei aiheuta luonto- ja virkistyshaittaa.

5) Luonnonsuojelualueita tulee perustaa lisää alueelle. Alueen virkistyskäytön kehittämisessä tulee huomioida kaupunkilaisten ryhmien Kauppi-Niihama -vertaissuunnitteluprosessissa esittämät näkökohdat sekä alueen luontoarvojen säilyttäminen.

Adressissa tuodaan esille myös että mökki- ja karavaanarialueen infrastruktuurin rakentaminen maksaisi Tampereen kaupungin asukkailla miljoonia. Samoin EU-asetuksen mukainen, heikennettyjen luontoympäristöjen ennallistaminen on kallista ja hankalaa. Ekologisten kriisien aikakaudella uudisrakentaminen luontoalueille on vähintään kyseenalaista ja rakentaminen pitää tapahtua jo aiemmin rakennusmaaksi muutetuilla alueilla.

Myös mielipiteissä vastustetaan leirintäalueen rakentamista Niihaman alueelle. Mielipiteissä esitetään kaavasunnitelman hylkäämistä Kauppi-Niihaman alueella. Suunnittelun arvopohjaa toivotaan kirkastettavan. Toivotaan, että Kauppi-Niihaman luontoalue jätetään uudisrakentamiselta rauhaan ja rauhoitetaan luontoalueeksi. Mielipiteissä todetaan, että Kauppi-Niihaman luontoaluetta on jo liikaa käsitelty, nakerretty rakentamiselle ja kokonaisuutena heikennetty. Niihaman alueen kaavasunnitelma tulisi hylätä, sillä Taysin kampuksen rakentaminen on jo vähentänyt luontoa ja virkistysaluetta ja ratikan rakentaminen tuo lisää asukkaita Teiskontien varteen. Kauppiin rakentamisen on loputtava.

Kauppi-Niihama tulee säilyttää kaupunkilaisten luontoympäristönä, matalan kynnyksen liikkumista ja terveystuonakseen. Metsäalue on itseisarvo, jota rakennetut viherympäristöt eivät korvaa. Metsäalue on ainut laaja luonnonmukainen viherympäristö kaupunkilaisten käyttöön. Metsä itsessään, sen biodiversiteetti ja hiilinielu, ovat arvokkaita. Nykyinen digitalisaatio ja tiivis rakentaminen lisäävät luontoympäristöjen merkitystä entisestään elpymispaikkoina. Viherympäristöt tuottavat terveydellisiä hyvinvointivaikutuksia ja ehkäisevät sairauksia. Metsässä on myös oma äänimaisema.

Tampereen olemassa olevia leirintäalueita tulisi kehittää. Esitetään myös kysymys, tarvitaanko Tampereella edes leirintäaluetta. Leirintäalue/leirintäalueet tulisi sijoittaa alueelle, joka on jo muutettu

rakennusmaaksi ja jossa luonto- ja virkistysarvot eivät kärsi. Pääasiassa mielipiteissä esitetään, että leirintätoimintoja tulisi säilyttää ja kehittää Härmälässä, koska alue on aidosti saavutettavissa niin joukkoliikenteellä, kävellen kuin pyörällä. Maisemasalon aluetta tulisi kehittää toiseksi matkailijoiden paikaksi. Muina mahdollisina alueina esitetään Suomensaari, Kaukajärvi, Lahdesjärvi tai Nurmi.

Vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja esitetään Alasjärven osa-alueen sisällä toimintojen järjestämiseksi. Jos päädytään toteuttamaan toimintoja Alasjärven osa-alueella, tulisi ne rakentaa nykyisille pelloille tai vaihtoehtoisesti Teiskontien varteen tai jos jotain on pakko rakentaa, toivotaan suunnitelman keskittämistä Niihamanjärven ja Niihaman majan ympäristöön.

Suunnitelma herättää huolta luonnon ja metsäalueen sekä vesistöjen kestävästä, jos käyttö määrä lisääntyy. Rannat ovat matalia, jätehuollon, käymälöiden ja muiden ranta- ja leirintäpalveluiden järjestäminen luontoa huomioiden ei ole realistista. Huolena esitetään myös, että metsien luonto katoaa ja kuntalaisilta poistuu mahdollisuus nauttia luonnosta alueella. Vaikka pyritään luontoystävälliseen rakentamiseen, joudutaan tuhoamaan metsää, polkuja ja metsäreittejä.

Alueelle on vaikea sovittaa uusia toimintoja luonnon ja virkistyskannalta kestävästi, mutta hajautettu malli on vielä vaikeampi: lisää rakentamista, lisää liikennettä ja erityisesti paljon virkistysliikunnan kannalta suljettuja alueita.

Kuva Laura Vanzo. Visit Tampere

Leirintäaluesuunnitelma on ylimitoitettu ja aktiiviteettien harjoittaminen rajoittaa luonnon säilymistä. Suunnittelussa on liian valmiita suunnitelmia. Vaikka suunnitelmat leirintäalueen suhteen eivät edellyttäisi esimerkiksi metsän kaatamista, ne tuovat kuitenkin mukanaan tietynlaisia palvelutarpeita ja potentiaalinen laajentamiselle jossain myöhemmässä ajankohdassa, ja ennen kaikkea rikkovat alueen yhtenäisyyttä ja rauhaa. Infran rakentamisesta nähdään koituvan huomattavia kustannuksia, joita ei ole huomioitu alueen kehittämissuunnitelmissa. Erityisesti karavaanarialueella, sillä nykykaravaanari tarvitsee täydelliset huoltopalvelut ja asfalttikentän.

Nykyinen suunnitelma ei ota huomioon riittävästi alueen moniulotteisia luontoarvoja ja arvokkuutta. Leirintäalueet aiheuttavat negatiivisia vaikutuksia ympäröivään luontoon ja ihmisiin sekä rakennusvaiheessa että majoitustoiminnan alettua muun muassa yksityisautoilun ja jätteiden osalta. Karavaanarialueen sijoittaminen metsän keskelle koetaan luontovastaisena, epärealistisena ja kalliina, eikä ole luonteva osa alueen kokonaisuudessa. Esitetyt toiminnot vievät merkittävän alueen luonnonmetsää ja lisääntyvä liikenne häiritsee muun muassa alueen runsasta eläimistöä. Huolena nähdään, että nykyinen virkistyskäyttö ja toiminnot alueella rajoittuvat, esimerkiksi ratsastusmahdollisuudet kapenevat ja

poistuvat liikenteen lisääntyessä, koiraharrastajat joutuvat vähentämään liikkumista luonnossa sekä alueen muut käyttäjät joutuvat rajoittamaan kulkua alueella.

Yhdessä mielipiteessä myös kannatetaan tarkasteltavana olevan alueen maltillista kehittämistä, varsinkin mikäli sen myötä Luhtaantietä parannetaan ja alueelle on jatkossa mahdollista tulla myös kunnallistekniikka ja loma-asutuksille mahdollistuu muutos vakituiseen asumiseen. Toisessakin mielipiteessä kannatetaan alueen kehittämistä leirintämatkailulle luontoa kunnioittaen. Mökeille pääsyä ajoneuvoilla tulisi helpottaa.

Nykyiset toimijat ja asukkaat tulisi ottaa kehittämiseen mukaan.

Mielipiteissä nousee esille huoli virkistyskäytön kasvamisesta alueella ja nähdään että alueita suunnitellaan vain turistien ja tapahtumakävijöiden käyttöön. Alasjärven ja Niihaman alueelle on ennakoitavissa lisääntyvää virkistys- ja retkeilykäyttöä ilman suunniteltua leirintäaluetta. Leirintäaluehanke Alasjärven-Niihaman alueelle tarkoittaisi linnusto- ja muiden luontoarvojen ja tätä kautta luonnon monipuolisuuden selkeää heikentymistä. Ruotulan alueen kehittäminen kohdistaa jo lisääntyviä haitallisia paineita Alasjärven-Niihaman alueelle.

Asukkaiden tarpeet tulisi priorisoida suhteessa matkailijoihin ja alue halutaan säilyttää tampere-laisten käytössä. Alueella ei ole Niihaman majaa, latua ja virkistysreitistöä lukuun ottamatta palveluita, joita olisi tarkoitettu muille kuin nykykäyttäjille. Ongelmaa aiheuttaisivat lisääntynyt ihmismäärä ja kasvava liikennemäärä, lisäksi roskaaminen ja melu lisääntyisivät alueella. Eläimet ja ihmiset häiriintyvät matkailijoista. Ihmismäärän kasvaessa pelätään myös nykyisten polkujen leventyvän ja niiden kunnon huonontuvan. Karavaanarialue tuo meteliä ja luvattomia turisteja siirtolapuutarhan rantaan ja tuhoaa siirtolapuutarhan luonnonrauhan tuomalla alueelle metelöintiä, autoilua, viinanhuuruuksia öitä, ilkkivaltaa ja epäsiisteyttä. Mikä taho ja millä mandaatilla rupesi suunnittelemaan aluetta turistien käyttöön?

Kauppi-Niihaman alueella tulisi toteuttaa luontolähtöistä suunnittelua, esimerkiksi virkistyskäytön kehittämistä sellaisista lähtökohdista, että alueen eliöstö, luonnon monimuotoisuus ja erityisesti luontoalueiden yhtenäisyys ei kärsi. Tulisi kehittää alueen nykyisiä reittejä ja retkeilymahdollisuuksia sekä opastusta eri liikuntamuodoille sekä kuljetuspalveluita ja joukkoliikennettä, jotta olisi muualta helppo päästä luontoon liikkumaan.

Muutama nuotiopaikka ja laavu voidaan alueelle lisätä sekä Niihaman majan aluetta voisi kehittää. Toisessa mielipiteessä laavuja ja nuotiopaikkoja esitetään hevostallien läheisyyteen ja toivotaan uimahallia. Mielipiteissä tuotiin esille myös näkemys, että Kauppi-Niihaman alueelle ei tule rakentaa myöskään mitään ”palveluja” kuten tulipaikkoja tai muuta vastaavaa, koska ne keräävät puoleensa henkilöitä, jotka eivät osaa kunnioittaa luontoa, vaan roskaavat ja tuhoavat sitä.

Huolta aiheuttaa suunnitelman rm-1 -alue, minkä eteläreuna ulottuu aivan kiinni Alasjärventien loma-kiinteistöjen rajaan. Huolena on, että rm-1 alueelle suunniteltavia majoitusmökkejä voidaan sijoittaa kovinkin lähelle alueen eteläreunaa vai onko ne tarkoitus sijoittaa lähinnä nykyisen koirakentän

alueelle, suunnitelmassa olevan viheryhteyden pohjoispuolelle? Ja onko rm-1 -alueelta suunniteltu majoitusmökkien käyttäjiä ja muita varten kulkuyhteys Alasjärven rantaan ja jos on, niin mistä kohdasta?

Alueen liikenteestä ja tieympäristöstä

Esitetään huoli, pystytäänkö Alasjärven alueelle sijoittamaan kaikki sinne suunnitellut toiminnot luonnon ja virkistykseen kannalta kestävästi ja helposti saavutettavasti kestäväillä kulkumuodoilla. Tilan käydessä vähiin, tehdään kompromisseja helposti kävelyn ja pyöräliikenteen väylien suhteen eikä se ole hyväksyttävää. Kaavan liitemateriaalin perusteella hajautetun leirintäalueen malli on vähintäänkin haasteellinen kestävien liikennemuo-
tojen kannalta, koska kävelymatkat ovat pitkäköjä,

käyttäjämäärä ei tue joukkoliikennettä ja esimerkiksi hyvin palveleva kaupunkipyöräpalvelu on kallis toteuttaa. Leirintäalueen olemassaolo keskustan läheisyydessä Härmälässä on pyörämatkailun kannalta hyödyllistä mutta ei kriittistä.

Alue on liikenteellisesti haastava, nykyinen tie on kapea eikä kestä lisääntyvää liikennettä, tietä pitää nykytilanteessakin parantaa. Niihamankatu, Luh-
taantie ja Pikku-Niihamantie ovat hyvin huonokuntoisia ja vaarallisia liikennöitä. Esitetyt toiminnot lisäävät raskaiden ajoneuvojen ja matkailuvaunujen liikennettä ja kuormittaisivat tietä kohtuuttomasti, jos asiaa ei ratkaista kunnolla. Lisäksi tien ja virkistysreittien risteyskohtien turvallisuus huolehduttaa liikenteen kasvaessa.

Kuva Yleiskaavoituksen kuva-arkisto

Luhtaantie on yksityistie. Liikenteen lisääminen vaatisi leventämistä ja perusparantamista sekä siirtämistä kaupungin kaduksi. Muutos aiheuttaisi lisää kustannuksia ja lisäisi luonnolle koituvaa kuormaa. Autoliikenne lisääntyy ja rasittaa luontoa, luonnon rauha ja hiljaisuus kärsivät. Niihamankadun (tässä ilmeisesti tarkoitettu Luhtaantietä) huomattava laajentaminen ja leventäminen tuhoaisi metsäalueita. Uusien teiden rakentaminen karavaanarialueelle ja mökeille olisi luonnon kannalta tuhoisaa ja suosittu ulkoilureitti kärsisi. Ihmeellistä oli suunnitella pysäköintiratkaisut paikkaan, joka jo nyt on aika ajoin kuormitettu.

Ensimmäiseksi Luhtaantie pitäisi kunnostaa, valaista ja rakentaa kevyenliikenteen väylä. Kevyenliikenteen turvallisuus koko matkalle on mietittävä nopeasti kuntoon. Luhtaantien parantaminen

palvelisi alueen kaikkia käyttäjiä. Kevyenliikenteen väylä olisi tervetullut ja mahdollistaisi turvallisen liikumisen Teiskontieltä myös ilman autoa Niihaman majalle ja siirtolapuutarha-alueelle.

Luhtaantien jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämistarve ei ole välttämättä sidoksissa leirintään, vaan käyttäjämäärä tulee lisääntymään jo golfkentän sijalle tulevan asutuksen myötä. Jossain vaiheessa tie tulee muuttaa yksityiestä kaduksi. Liikenneturvallisuuden ratkaisut vaativat tilaa ja tämä on huomioitava tarkasteltaessa mitä alueelle voidaan kestävästi sijoittaa. Tien alussa nykyisen yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien jatkamista ei nähdä toivottavana. Mikäli tarve moottoriajoneuvojen erotteluun muusta liikenteestä syntyy, alueelle sopisi tienlinjausta mukaileva, mutta siitä erillinen ja luonnonläheinen jalankulun ja pyöräilyn väylä.

Alueen luontoarvot ja niiden turvaaminen

Kauppi-Niihaman metsäalue on Suomen mitakaavassa hieno luontoalue sekä kaupunkilaisen oma lähimetsä. Kauppi-Niihaman luontoalue sijoittuu kaupungin tuntumaan ja tarjoaa erityisesti tamperelaisille, mutta myös muille käyttäjille ainutlaatuisen, arvokkaan ja monimuotoisen helposti julkisilla kulkuvälineillä saavutettavissa olevan virkistysalueen luonto- ja virkistyselämyksineen. Alue tarjoaa kaikille kaupunkilaisille mahdollisuuden liikkua lähiluonnossa eri vuodenaikoina.

Alueen koko sekä läheisyys ja siten tavoitettavuus ja saavutettavuus ovat ainutlaatuista. Kasvavalle Tampereelle Kauppi-Niihaman luontoalue muodostaa vuosi vuodelta yhä arvokkaamman ja tärkeimmän kokonaisuuden.

Kuva Laura Vanzo. Visit Tampere

Kauppi-Niihaman alue on lähes koskemattomana metsäalueena äärimmäisen tärkeä paitsi Tampereen hiilineutraalisuussuunnitelmien kannalta, myös kaupungin luonnon monimuotoisuustyön ja ympäristökasvatuksen kannalta. Kauppi-Niihama on ainoita kantakaupungin läheisyydessä olevia, helposti saavutettavia ja monipuoliseen ulkoiluun sopivia paikkoja.

Mielenterveyden ylläpitämiselle luonnonympäristössä oleskelu on todistetusti merkityksellistä. Luonnossa liikkumisen terveysvaikutuksista ihmisille, myös lapsille, on tutkittua tietoa. On tärkeää, että kaupungin keskellä on luontokohteita, joissa on rauhaa. Luonto ja sen vaikutus mielenterveyteen on tiedostettu laajalti, kaavasuunnitelmasta tämä vaikuttaa unohtuneen tyystin. Tulisi tutkia myös, missä määrin alue voi toimia niin sanottuna Green Care -kohteena ennaltaehkäisyssä ja kuntoutuksessa yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Kaupin metsän ja urheilupuiston viheralueiden säilyttäminen tulee turvata laajana, yhtenäisenä ja biodiversiteetiltään monimuotoisena sekä mahdollisimman luonnontilaisena. Luonnonmetsä halutaan säilyttää mahdollisimman yhtenäisenä sekä luonnontilaisena ja tulee jättää kokonaan ja pysyvästi rakentamiselta rauhaan. Kaupin ja Niihaman

metsä- ja luontoalueet mukaan lukien Hepovuoren alue 9-tielle saakka tulee rauhoittaa täysin rakentamiselta. Kauppi-Niihama tulee jättää rauhaan kiellettyä rakentamiselta, jotta kaupungissa säilyisi laaja luontoalue, jonne kaupunkilaiset voivat hakeutua liikkumaan ja rauhoittumaan. Kaupin itäosan laajojen metsäalueiden säilyttäminen mahdollistaa suunnistuksen sekä muun luontoliikunnan. Nykyiset polut ja ulkoilureitit tulee säilyttää.

Alueen suojelu on ensiarvoisen tärkeää. Luontoarvoja on suojeltava ja säilytettävä alue ennallaan. Alueen luonnon monimuotoisuutta on ehdottomasti suojeltava. Mielipiteissä tuodaan esille myös, että joutomaiden merkitys kaupunkiluonnon monimuotoisuuden lisääjänä väheksytään.

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston ratkaisut on suunniteltava loppuun ja laajennettava koskemaan kokonaisuudessaan Niihaman aluetta.

Uudet suunnitelmat ovat laajuudeltaan aivan liian isot hienon alueen suhteen. Ottaen huomioon myös äärimmäisen huolestuttava ilmastokriisi, tuntuu käsittämättömältä, että kaupungin keskustan kupeessa olevan virkistysalueen muuttamista muuhun käyttöön voidaan edes harkita. Huolestuttavaa on, että Kauppi-Niihamaa voisi rakentaa pelkillä käyttösuunnitelmilla ja poikkeusluvilla ilman asemakaavoitusta.

Metsän puustosta ja kasvillisuudesta, niiden monimuotoisuudesta ja uudistuksista, eli ennallistamisesta ja villiinnyttämisestä, huolehtiminen on kirjattava yleiskaavakarttoihin. Alueen arvokkaat luontotyytit tulisi suojella.

Rakentamiselle kaavailut peltoalueet voisi yhtä hyvin metsittää, niityttää tai ennallistaa, jolloin ne tukisivat luontotavoitteiden lisäksi kaupungin hiilineutraalisuustavoitteita. Palautteessa tuotiin esille myös että pelto- ja niittyalue, johon on suunniteltu matkailupalveluita, on merkityksellinen luontotarkailun ja eväsretkien alue.

Vastine

Kaavaratkaisu Alasjärven osa-alueella tarkistetaan kokonaisuutena kaavaehdotukseen. Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen ja KH:n 25.9.2023 tekemään linjaukseen perustuen Alasjärven itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkailupalveluiden alueita. Vaiheyleiskaavan 2017–2021 ohjeellinen leirintäaluemerkintä Härmälässä jää voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut merkinät kumotaan. Alasjärven itäpuolen osa-alueen rajausta pienennetään koskemaan vain asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalveluiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen turvaamista.

Tavoitteena alueella on mahdollistaa nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen lähivirkistystyksen, liikunnan sekä luonto- ja virkistyspalveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden. Alueelle ei osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia alueita.

Kantakaupungin viher- ja virkistyspalvelukokonaisuuteen liittyen kaavaehdotuksen laatimisen tueksi on laadittu selvitys Kantakaupungin rantojen virkistyspalveluista. Selvityksen yhtenä tavoitteena oli tunnistaa ne Kantakaupungin rantojen virkistyspalvelukohteet (muun muassa satamat), joissa toimintaa on mahdollista kehittää ja monipuolistaa sekä ne kohteet joissa muun muassa luontoarvot edellyttävät pienimuotoisempaa virkistystoimintaa. Selvityksen perusteella yleiskaavan satamamerkintöjen ja uimarantamerkintöjen kehittämistavoitteita ja reunaehtoja tarkennetaan vaiheyleiskaavan edotukseen. Lisäksi kaavaehdotukseen osoitetaan uudella merkinnällä ohjeelliset rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymät (8 kohdetta). Merkinnällä on osoitettu myös Niihaman majan ympäristö. Merkintä mahdollistaa alueella luontomatkailu- ja luontomajoituspalveluiden kehittämisen. Luontovirkistyspalveluiden keskittymät ovat monipuolisia luontovirkistyspalveluita tarjoava virkistysalueita ja kohteita. Keskittymät voivat olla luonteiltaan ja palvelutarjonnaltaan erilaisia. Luontovirkistyspalveluita ovat muun muassa laavut, ruoanlaittopaikat, luontotornit, infopisteet, virkistysreitit, luontopolut

ja ulkoilumajat. Alueiden vetovoimaisuus ja palvelut perustuvat kunkin alueen erityispiirteisiin, luontoympäristöön ja siellä toteutettavaan toimintaan.

Suunnittelun tueksi on laadittu selvityksiä alueen luontoarvoista. Tunnistetut luontoarvoalueet ja kohteet on huomioitu kaavaratkaisussa. Alueen kehittyessä toiminnot on mahdollista liittää kunnallistekniseen verkostoon, mikä pienentää riskiä vesistöihin kohdistuvia kuormitusriskejä.

Tampereen väestömäärä ja matkailijoiden määrä kasvavat tulevaisuudessa. Tarve toimintojen ja virkistyspalveluiden ohjaamiseen on suuri. Palveluiden kehittäminen alueella palvelee sekä kaupunkilaisia että laajemmalla alueella saapuvia virkistyskäyttäjiä. Alueelle on vertaissuunnitteluaineiston pohjalta osoitettu muun muassa ratsastusreitti ja ohjeellinen virkistysyhteys Atalasta.

Osa-alueen rajausta tarkistettaessa koskemaan asemakaavoitettavaa aluekokonaisuutta ei se sisälly kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen mukaiseen rajaukseen.

Jalankulun ja pyöräilyn yhteys- tai kehittämistarve merkinnällä osoitetaan kaavaehdotuksessa Niihamankatu ja Luhtaantien eteläinen osa. Tavoitteena kehittää virkistysalueiden ja palveluiden saavutettavuutta sekä liikkumisen turvallisuutta.

Yleiskaava ohjaa maankäytön suunnittelua. Tampereen kaupungin omistamien metsien hoitoa ja käyttöä ohjaa Tampereen kaupungille laadittu metsien hoidon toimintamalli. Toimintamalli hyväksyttiin asunto- ja kiinteistölautakunnassa 16.3.2022. Toimintamalli linjaa yleiset metsien hoidon ja käytön periaatteet sekä kehittämistoimenpiteet. Lisäksi toimintamallissa kuvataan metsäluokittaiset hoidon periaatteet. Metsien hoidon tavoitteena on monikäyttöinen, monimuotoinen, turvallinen, elämyksellinen ja hyvinvointia edistävä sekä ilmastonmuutosta hillitsevä metsäluonto. Ohjelman mukaisesti virkistys-, maisema- ja luontoarvoja sekä metsien elinvoimaisuutta, terveyttä ja muutoksiin sopeutumista edistetään suunnitelmallisesti.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Osa-alueen rajausta pienennetään kaavaehdotukseen koskemaan eteläosa asemakaavoitettavaa aluekokonaisuutta. Osa-alueelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia alueita.
- Alasjärven ja Suomensaaren leirintäalue merkinnät kumotaan voimassa olevasta yleiskaavasta

Liikenne

Mielipiteet

Kaavassa tulee olla riittävät suunnitelmat ajoneuvoliikenteen laatuikäviksi, joilla matka-aika kaupunginosien välillä lyhenee eikä hidastu kaupunginosien sisälläkään. Perusteluina tavoitteelle esitetään kansalaisten elämänlaatu ja yhteiskunnan yleinen tehokkuus ja työn tuottavuus. Asia koskee kaikkia niitä yhteiskunnan toimintoja, joihin liittyy tavaroiden siirtoa paikasta toiseen tai palvelujen tuottamista asiakkaan tiloissa. Mikäli liikenne hidastuu, näiden kaikkien työn tuottavuus alenee, koska suurempi osa ajasta kuluu liikenteessä. Suomessa on suuri tarve parantaa työn tuottavuutta, koska elintasomme voi kohota vain työn tuottavuutta parantamalla. Autoliikenteen kehittämistä torjutaan usein hiilidioksidipäästöillä, mutta peruste on yhä enenemässä määrin vailla pohjaa. Kaavoitus ja sen toimeenpano eivät toteudu kovin nopeasti, ja sinä

aikana liikenne on huomattavassa määrin muuttunut päästöttömäksi sähköautojen yleistyessä. Sähköautot ovat myös polttomoottoriautoja hiljaisempia, joten melukaan ei ole enää merkittävä ongelma.

Autojen pysäköintimahdollisuuksia on parannettava kaikkialla. Tampereen kaupunki on ryhtynyt rajoittamaan pysäköintipaikkojen määrää katujen varsilla vedoten ympäristösyihin, mikä ei enää ole järkevä peruste tehdä päätöksiä, kun autokanta on selvästi sähköistymässä. Pysäköintipaikkojen vähyys sen sijaan on merkittävä ihmisten elämän laatua haittaava arjen ongelma. Ongelmallisilla pysäköintiratkaisuilla ajetaan hyviä veronmaksajia lähikuntiin. Keskustan kadunvarsipaikkojen poistamisen jälkeen huomattiin, että vanhusten kodinhoitajat eivät enää pääse tapaamaan asiakkaitaan yhtä hyvin kuin ennen. Myös muut liikkuvien palvelujen tarjoajat tarvitsevat näitä paikkoja. Myös asiakkaat, jotka tekevät

kilomäärältä merkittäviä ostoksia, tarvitsevat lähipyysäköintipaikkoja. Lielahden kauppakeskus ei tarvitse keskustan kaltaista epätoivoista keinotekoista elävöittämistä, kun pysäköintiasia on kunnossa.

Kaupunkirakenteen kannalta merkittävä kokoojajatu ja joukkoliikenteen laatuikävä -merkinnässä ja sen kuvauksessa tulee tuoda voimakkaampi painotus kestäviin liikennemuotoihin. Nyt määrittely "suunnitellaan huomioiden eri liikennemuotojen tarpeet" ei priorisoi eri liikennemuotoja ja lopputulos on helposti keskinkertaista kaikille. Tässä olisi mahdollisuus tuoda Tampereen tavoitteita kestävien liikennemuotojen suosimisesta käytäntöön. Kyseisen merkinnän vaikutuspiirissä tulee huomioida pyöräliikenteen pääreittien laatuason kehittäminen sekä laadukkaan pyöräpysäköinnin rakentaminen pysäkkien yhteyteen sujuvien matkaketjujen luomiseksi.

Kuva Jukka Aaltonen

Vastine

Pääkokoojakatuja kehitetään ajoneuvoliikenteen laatuikävinä. Ne on osoitettu voimassa olevassa vaiheleiskaavassa 2017–2021. Tampereen pysäköintipolitiikan mukaan esimerkiksi keskustassa pysäköintiä keskitetään ja maanalaista pysäköintiä lisätään, jolloin keskustan liikenneverkon toimivuus ja keskustan saavutettavuus paranevat. Pitkäaikaista pysäköintiä keskitetään pysäköintilaitoksiin ja maanalaiseen pysäköintiin ja samalla maanpinnan pysäköintiä ohjataan lyhytaikaiseen asioimiseen.

Autokannan uudistuminen vähäpäästöisiin tai päästöttömiin käyttövoimiin on hyvässä vauhdissa. Tampereen kasvavassa kaupungissa henkilöautot ovat kuitenkin päästöjen ja melun lisäksi myös tilakysymys. Arvioiden mukaan nykyisen autoistumisasteen jatkuminen merkitsisi sitä, että ennakoitu asukasmäärän kasvu tuottaisi kantakaupungin alueelle 30 000 yksityisauton lisäyksen vuoteen 2040 mennessä. Tampereen mutta myös koko kaupunkiseudun kasvusta johtuva autoliikenteen määrän lisääntyminen on huomioitava etenkin Tampereen liikennejärjestelmässä sekä kaupunkiympäristön laadun varmistamisessa.

Kaupunkirakenteen kannalta merkittävä kokoojakatu ja joukkoliikenteen laatuikävä -merkinnän tavoitteena on priorisoida joukkoliikenteen kehittämistä tietyillä kokoojakaduilla. Sujuva, laadukas ja turvallinen kävely ja pyöräily tukevat joukkoliikennettä. Joukkoliikenteen laatuikävien merkinnän kuvaukseen lisätään, että katusuunnittelun tulisi tukea joukkoliikenteen sujuvuutta pysäkillä johtavien jalankulku- ja pyöräliikenneyhteyksien ja pyöräpysäköinnin osalta.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Lisätään joukkoliikenteen laatuikävien merkinnän kuvaukseen, että katusuunnittelun tulisi tukea joukkoliikenteen sujuvuutta pysäkillä johtavien jalankulku- ja pyöräliikenneyhteyksien ja pyöräpysäköinnin osalta.

Kumottavat kaavamerkinnot

Mielipiteet

Hiedanrannan alueelta esitetään kumottavaksi jätehuollon kehittämisaalue -merkintä. Putkikeräyksen mahdollisuutta on selvitetty Pirkanmaan Jätehuollon ja Hiedanrannan Kehitys Oy:n yhteistyönä vuosina 2020–2021. Selvitystyön seurauksena on päädytty johtopäätökseen, ettei jäteputkikeräysjärjestelmä ole tarkoituksenmukainen tapa hoitaa alueen jätehuoltoa ottaen huomioon Hiedanrannalle asetetut tavoitteet kokonaisuutena.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Hiedanrannan alueelta kumotaan Kanta-kaupungin yleiskaavan 2040 merkintä jätehuollon kehittämisaalueesta (E-pu).

Vuorovaikutus ja kaava-aineisto

Mielipiteet

Tesoman asemaseudun osa-alueella vaiheyleiskaavaluonnoksen nähtävilläolo eikä asukastilaisuuden ajankohta ole tavoittanut kaikkia osallisia. Tilaisuuteen osallistui vain neljä asukasta Ristimäen alueelta, näin ollen asukkaat eivät ole saaneet mahdollisuutta tulla kuulluksi suunnitelman vaikutuksista heidän elämäänsä. Palautteessa toivottiin, että asukastilaisuuksia järjestettäisiin myös Teamsin välityksellä eli etäosallistuminen olisi mahdollista.

Yleiskaava-aineisto on sekava ja vaikeatulkintainen. Olennaista olisi esittää kartta, jossa on maankäytön voimaan jäävät ja voimaan tulevat aluevaraukset määräyksineen. Kaavakartat ovat vaikeasti luettavia ja toivotaankin, että yleiskaavakartoista tehdään yhdistelmäkartat. Selvitysten osalta pidetään ongelmallisena, että jotkut selvitykset valmistuvat vasta luonnosvaiheen jälkeen, eikä niiden sisällöstä osata tässä vaiheessa kertoa vielä mitään, kuten Keskustan liikenneverkko selvitys.

Vaiheyleiskaavassa valitut osa-alueet erilaisten trendien, intressien, erillisohjelmien ja suunnitelmien sekä poliittisten tavoitteiden mukaan ei edusta pitkäjänteisyyttä.

Vastine

Valmisteluvaiheen asukastilaisuuksista on informoitu kattavasti muun muassa kuulutuksella Aamulehdessä, bussi- ja ratikkamainoksien, kaupungin nettisivuilla, Tesoman hyvinvointikeskuksen ilmoitustaululla, sosiaalisessa mediassa Tampere-Muuttuu -Twitter-tilillä ja yleiskaavoituksen Instagramissa sekä "tapahtumat.tampere.fi" -sivustolla. Tiedottaminen on ollut laajaa ja eri kanavia asukaiden tavoittamiseksi on pyritty löytämään. Tästä huolimatta viesti ei tavoita kaikkia. Ehdotusvaiheessa pyrimme järjestämään tilaisuuksia entistä monipuolisemmin eli sekä etä- tai hybriditilaisuuksia, jolloin mahdollistuu useampien osallistuminen niihin.

Vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa esitetään kaavayhdistelmäkartta. Selvitysten osalta paras tilanne olisi, että ne olisivat valmistuneet jo luonnosvaiheessa, mutta ehdotusvaiheessa esitettävät ratkaisut ovat julkisesti nähtävillä palautteen antamista varten. Vaiheyleiskaavatyössä hyödynnetään eri tarpeisiin ja eri yksiköissä laadittuja selvityksiä. Kailta osin selvitysten aikataulujen yhteensovittamisessa ei ole onnistuttu tavoitteiden mukaisesti.

Vaiheyleiskaavassa esitetyt neljä tarkemman suunnittelun osa-alueita on nähty tarpeellisiksi kyseisten alueiden ajankohtaisen suunnittelutilanteen vuoksi. Osa-alueilla voimaan jäävä yleiskaava edustaa pitkäjänteistä alueiden kehittämistä osana kantakaupungin kokonaisuutta. Nyt tehtävässä osa-alueita koskevuudessa yleiskaavallinen ohjaus koskee alueiden kehittämisen laadullisia tavoitteita.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Etä- ja/tai hybriditilaisuuksia ehdotusvaiheessa
- Yleiskaavayhdistelmä ehdotusvaiheessa

Vaiheyleiskaavan nettisivut

Mielipiteet

Kun vierailee Tampereen yleiskaavoituksen nettisivuilla, tarjotaan mahdollisuutta antaa palautetta, kuinka sivujen sisältö vastasi tiedonhaakuun. Vastaaja vastaa kysymykseen: ”Löysitkö tarvitsemasi tiedon tältä sivulta?” Tähän kysymykseen saatiin 10 vastausta.

Vastauksista ilmeni, että tekstien ymmärrettävyyttä pidettiin vaikeana esimerkiksi kaavoituksen ammattikielen vuoksi. Palautteessa esitettiin toiveita siitä, että tekstejä pystyttäisiin kirjoittamaan enemmän ymmärrettävällä tavalla. Lisäksi videoita pidettiin parempana tapana tutustua aineistoihin kuin esimerkiksi laajat tiedostodokumentit.

Lisäksi palautetta saatiin siitä, että nähtävillä ollut yleiskaava ja sen aineistoja oli vaikea löytää Tampereen kaupungin nettisivuilta. Tampereen kaupungin sivurakenne ja siellä olevat linkitykset sekä toiminnallisuudet eivät ole olleet tarpeeksi selkeitä. Myös kaavoittajien yhteystietoja toivottiin sivustolle.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Parannetaan nettisivujen logiikkaa, jotta aineistot on helpompi löytää myös mobiililla.

Tampere.Finland-sovellus

Mielipiteet

Vaiheyleiskaavan 2021–2025 luonnoksen karttakyselyyn linkki oli jaossa myös Tampere.Finland-sovelluksessa. Sovelluksen suomen- ja englanninkielisellä puolella oli karttakyselylinkin yhteydessä mahdollisuus vastata kysymykseen ”Kuinka paljon ilmastonmuutoksen seuraukset Tampereella huolestuttavat sinua?”. Lisäksi sovelluksen englanninkielisiltä käyttäjiltä kysyttiin, kuinka paljon heitä kiinnostaisivat englanninkieliset yleiskaava-aineistot ja osallistuminen suunnitteluprosesseihin.

Suomenkieliseen kysymykseen ilmastonmuutosten seurauksista, saatiin vastauksia 147 kappaletta. Vastaajista puolet ovat todella huolissaan ilmastonmuutosten seurauksista Tampereella. Noin 40 prosenttia on jonkin verran huolissaan ja 13 prosenttia vastaajista Tampereen tilanne ei huolestuta.

Englanninkieliseen kysymykseen, ”How much do you worry about consequences of climate change in Tampere”, vastasi 72 henkilöä. Heistä 60 prosenttia on tilanteesta erittäin huolissaan ja 30 prosenttia jonkin verran. Kahdeksan prosenttia ei ole huolissaan ilmastonmuutoksen seurauksista Tampereella.

Englanninkielisistä vastaajista 36 prosenttia kertoi olevansa erittäin kiinnostunut englanninkielisistä yleiskaava- ja muista strategisista suunnitelmista sekä osallistumisesta suunnitteluprosesseihin. Noin puolet vastaajista kertoi, että jotkin englanninkieliset aineistot houkuttelisivat heitä osallistumaan. 13 prosenttia vastaajista ei ollut kiinnostunut englanninkielisistä aineistoista.

Lausunnot

Lempäälän kunta

Lempäälä pitää tärkeänä, että myös naapurikunnista Tampereen keskusta suuntautuvat seudulliset joukkoliikenteen pääreitit osoitettaisiin joukkoliikenteen laatuikäviksi, jotta niiden laatusäily ja niitä voidaan kehittää joukkoliikenteen näkökulmasta entistä sujuvimiksi yhteyksiksi. Etenkin seudullinen joukkoliikenteen pääreitti, Lempäälä-Sääksjärvi-Peltolampi-Tampereen keskusta, tulisi osoittaa joukkoliikenteen laatuikävä vaiheleiskaavaan.

Keskuspuistoverkosto kohtaa Lempäälän vihervestoston hyvin ja edesauttaa kattavan, yhtenäisen ja jatkuvan verkoston muodostumisen kunnan yli. On hyvä, että keskuspuiston kaavamääräykseen on lisätty edellytys ääniympäristön viihtyisyydestä, mutta on hyvä huomioida, ettei se ole ristiriidassa liikenneväylien tai pääradan kehittämisen kanssa. Virkistysyhteydet liittyvät hyvin Lempäälän olemassa oleviin ja suunniteltuihin reitteihin ja siten muodostavat niiden kanssa eheää ja toimivaa verkostoa.

Jatkosuunnittelussa on hyvä huomioida, että Lempääläntien ja valtatie 3 väliin osoitettu ohjeellinen ekologinen yhteys tulee pystyä toteuttamaan koko-

naan Tampereen kaupungin puolella, sillä Lempäälän puolella nykyinen ja suunniteltu maankäyttö ei tätä huomioi.

Vuoreksen ja Anniston alueelle osoitettuja merkittäviä uomia ja vesireittejä ovat Koukkuoja, Virolaisenoja ja Myllyoja, mitkä laskevat Lempäälän puolelle Koipijärveen. Kaavamääräys ohjaa kohteita muun muassa avoimena säilyttämiseen, välittömän lähiympäristön säilyttämiseen rakentamattomana ja yhtenäisen latvuspeitteisyyden kehittämiseen. Myllyojan läntinen haara sijoittuu Vuoreksen osayleiskaavan kokoojakadun kohdalle, mikä saattaa hankaloittaa tavoitetta säilyttää uoman lähiympäristö rakentamattomana ja luoda puustoinen yhteys. Myllyojan itäinen haara, mikä on selvityksessä todettu "hot spot" -alueeksi, on mahdollista säilyttää myös Lempäälän puolella luonnontilaisena ja avoimena. Koukkuojan kohta Lempäälän puolella on osoitettu Vuoreksen osayleiskaavassa paikalliskeskustoimintojen alueeksi ja kerrostalovaltaiseksi asuinalueeksi, mitkä ovat ristiriidassa ojan kehittämistavoitteen kanssa. Sääksjärven pohjoisosassa aivan kunnan rajalla sijaitsevan Arranmaanojan viiva ulottuu kunnan rajan yli Lempäälän puolelle.

Vastine

Joukkoliikenneyhteys Lempäälästä Tampereelle tulee yhä enemmän painottumaan lähijunaliikenteeseen ja sen kehittämiseen. Lempäälä on omassa yleiskaavassaan osoittanut Sääksjärven junaseisakkeen kehittämisen ja mahdollisen käyttöönoton. Tampereen kaupunkiseutu on yhdessä Väyläviraston kanssa saanut keuhällä 2023 valmiiksi seudun ratakapasiteettiselvityksen, jossa on tunnistettu Sääksjärven junaseisakkeen toteutettavuus ja mahdollinen käyttöönotto nopeallakin aikajänteellä. Tampereen kaupunkiseutu on yhdessä Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen kanssa tehnyt keuhään 2023 aikana seudun joukkoliikenteen tulevaisuuskuvan 2030-luvulle. Tässä työssä on Lempäälän osalta tunnistettu joukkoliikenteen muodostuminen kehittyvällä junaliikenteellä ja uudella seisakkeella Sääksjärvellä. Toisena keskeisenä kehityspolku on joukkoliikenneyhteyden kehittäminen valtatie 3 kautta. Valtatie 3 kehittyvä joukkoliikennepalvelu takaa nopean ja kattavan yhteyden muodostumisen, etenkin Ideaparkille, Lempäälän toiseen keskukseen.

Lisäksi Tampereen kaupunki on Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa aloittanut esiselvityksen valtatie 3 Lahdesjärven kohdalle sijoitettavasta linja-autopysäkin suunnittelusta, jonka myötä joukkoliikenteellä pystytään kytkemään esimerkiksi Ideapark ja Sääksjärvi osaksi Lahdesjärven työpaikka-alueita ja Peltolampi-Lakalaivan aluekeskusta.

Tampereen vaiheleiskaavassa on tunnistettu ja määritelty joukkoliikenteen laatukäytävä nykyisen ja kehittyvän runkolinjan reitti Lempääläntielle Automiehenkadulta kohti Vuoresta. Etelä-Tampereella maankäytön kehittyminen keskittyy etenkin Automiehenkadun ja Lempääläntien risteykseen ja alueesta kaavallaan Tampereen eteläistä palvelukeskittymää ja aluekeskusta. Sääksjärven ja Lahdesjärven välillä ei nähdä tulevaisuudessa runkoliikenteen bussiverkostoa, joka perustelisi joukkoliikenteen laatukäytävän perustamista. Nopein joukkoliikenneyhteys Lempäälästä ja Sääksjärveltä Tampereen keskustaan muodostuu etenkin junalla. Vaihtoehtoisia ja harvemmin liikennöitäviä joukkoliikenneyhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi Lempääläntien kautta. Nämä harvemmin toteutettavat yhteydet, eivät kuitenkaan perustele joukkoliikenteen laatukäytävän merkintää vaiheleiskaavaan.

Tampereen vaiheleiskaavassa osoitetut joukkoliikenteen laatukäytävät ovat Tampereen sisäisiä, niiden jatkumista naapurikuntiin ei ole osoitettu kaavassa. Joukkoliikennetarkaisut tukeutuvat useassa Tampereen lähikunnassa joko kehittyvään raideliikenteeseen tai linja-autoilla toteutettavaan joukkoliikenteeseen, valtion tieverkolla.

Tampereen kantakaupungin virkistysalueista 26 % on melualueella. Jatkossa myös liikenneväylien ja pääradan kehittämishankkeissa tulee entistä paremmin huomioida tämä ja osoittaa toimenpiteitä virkistysalueiden ääniympäristön parantamiseksi.

Lempääläntien ja valtatie 3 väliin osoitettu ohjeellinen ekologinen yhteys voidaan toteuttaa Tampereen puolella.

Lempäälän kunnanrajan yli ulottuva Arranmaanoja/Pikku-Kyynärön laskuoja korjataan teknisesti siten että uoma päättyy kunnanrajaan. Koukkujärvestä laskeva Koukkuoja on kantakaupungin pienvesiselvityksen 2022 mukaan Tampereen puolella luonnontilaisenkaltainen ja siten mahdollinen vesilain mukaan huomioon otettava kohde. Lempäälän kunnan kanssa 7.12.2022 käydyn työpalaverin jälkeen Koukkuojan kohdalta poistettiin ohjeellinen

ekologinen yhteysmerkintä. Vuoreksen osayleiskaava on vuodelta 2003 ja sen jälkeen on saatu paljon uutta selvitystietoa sekä uuden tutkimustiedon perusteella uusia tavoitteita muun muassa siniviherrakenteen tukemiseksi. Vuoreksen osayleiskaavan ajantasaisuutta Lempäälän puolella tulisi mahdollisesti tarkistaa, mikä on huomioitava aluetta asemakaavoitettaessa.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Piirretään Lempäälän kunnanrajan yli ulottuva Arranmaanoja/ Pikku-Kyynärön laskuoja kunnanrajaan saakka.

Fingrid Oyj

Fingridillä ei ole tällä hetkellä päivitettävää yleiskaavayhdistelmän kantaverkon voimajohtoja ja sähköasemia koskeviin tietoihin. Strategisen tason yleiskaavan osoittamaan muuhun sisältöön ei ole tarvetta ottaa kantaa tässä tapauksessa. Energiahuollon toimintojen sovittaminen yhteen muun maankäytön kanssa on luontevaa tehdä tarkemmassa suunnittelussa.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Vaiheyleiskaavakartan 3 ”Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö tai kohde”-merkinnän kohde M-12 ”Kantasairaala, voimalaitos ja asuinrakennukset” pitää poistaa koko alueelta. Rakennuksien A ja B nykyiset suojelupäätökset on tehty ilman, että tietoja rakennuksen käyttökelpoisuudesta ja teknisestä kunnosta huomioitiin asemakaavan valmistelussa. Pirkanmaan hyvinvointialueen yliopistollisen keskussairaalan sairaalatontin tulee palvella vain erikoissairaanhoidoa ja sen kehittä-

tämistarpeita. Suojelua alueella ei missään tapauksessa saa lisätä. Kohde tulee muuttaa muotoon ”Yliopistollinen sairaala, kampusalue”.

Vaiheyleiskaavan uutena merkintänä on sairaalan alueelle osoitettu kaupunkivihreän kehittämisalue, mikä pitää poistaa. Merkintä aiheuttaa rajoitteita toiminnan kehittämistarpeille ja merkittävän riskin kriittiselle infralle. Vaatimus rajoittaa kohtuuttomasti tontin käyttöä sen pääkäyttötarkoitukseen. Toimija tiedostaa viherympäristön merkityksen alueella ja pyrkii toteuttamaan viherympäristöjä hankkeiden sallimissa puitteissa. Tavoite lisätä vettä läpäisevän maanpinnan määrää nykytilanteeseen verrattuna on kohtuuton vaatimus ja ristiriidassa tontin pääkäyttötarkoitukseen nähden. Nykyistä tonttia on kehitetty pitkäjänteisesti voimassa olevan asemakaavan hule-9-vaatimusten mukaisesti. Vuodesta 2015 asti sairaala-alueen uudisrakennusten hulevedet on valmisteltu liitettäväksi viivästettynä hulevesiverkostoon ja tulvavesipumppaamoon, josta vedet johdetaan hallitusti pois alueelta. Koska tontilla on paljon olemassa olevia ja suunniteltuja maanalaisia kriittisiä infrarakenteita, ne eivät salli

riskiä imeyttää vettä maaperään. Hulevedet tulee johtaa pois alueelta mahdollisimman tehokkaasti pääosin pumppaamalla ne alueelle tehdyn hulevesipumppaamon kautta tontin ulkopuolelle.

Sairaala-alue tulisi ottaa yhdeksi tarkasteltavaksi osa-alueeksi ja sille on esitetty lausunnossa ohjaava yleismääräys. Lausunnossa esitetty pitkäkö kaavamääräys kuvailee alueen nykyistä toimintaa Pirkanmaan vaativan erikoissairaanhoidon, Tampereen yliopiston lääketieteen tiedekunnan, lääketieteen tutkimuksen ja niihin liittyvän yritystoiminnan tärkeimpänä keskittymänä. Esimerkin mukaan *alueen suunnittelu on tehtävä ihmisten hengen ja terveyden näkökulmasta ja varmistettava, että huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet mahdollistetaan, ja ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä. Asemakaavan pitää mahdollistaa tehokas sairaalarakentaminen, jossa toimintojen sijainnit sekä lyhyet ja nopeat siirtymät voidaan huomioida.* Vaihtoehtoisesti vaiheyleiskaavan kartan 1 tarkastelua pitäisi laajentaa kattamaan myös lausunnossa käsitellyt kysymyksiä ja ohjata sairaala-alueen kehittämistä esitetyllä määräyksellä.

Vastine

Vaiheyleiskaavakartan 3 ”Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö tai kohde”-merkinnän kohde M-12 ”Kantasairaala, voimalaitos ja asuinrakennukset” on Pirkanmaan voimassa olevan maakuntakaavan mukainen. Merkinnän poistaminen yhden kohteen osalta ei ole perusteltua.

Kaupunkivihreän kehittämisalue on uusi yleiskaavassa osoitettu merkintä. Sen soveltamista käytäntöön tarkennetaan ehdotusvaiheessa. Määräyksen tueksi valmistuneessa selvityksessä on tunnistettu, että kyseiset alueet eivät ole yleiskaavojen pääteemojen näkökulmasta kestäviä alueita. Työssä on tarkasteltu alueiden nykytilannetta ja tavoitteita sekä määräyksen kohdekohtaista tulkintaa. Selvityksessä on myös esimerkkejä siitä, kuinka määräystä sovelletaan asemakaavoitusvaiheessa. Merkinnän ei ole tarkoitus haitata alueiden kehittämistä pää-

käyttötarkoitukseensa. Alueet on tunnistettu muun muassa kuumenemisen vuoksi ongelmallisiksi ja siitä johtuvat haittavaikutukset ihmisille pitää jotenkin ratkaista. Merkintä ohjaa ratkaisemaan ongelmaa ensisijaisesti vihreyttä ja vehreyttä edistävillä ratkaisuilla.

Tehdyssä kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksessä on tunnistettu, että TAYS:n alueella on paljon sairaalan välttämättömiin toimintoihin liittyvää, esimerkiksi maanlaista infraa, jonka takia vettä läpäisevän viherpinnan lisääminen on monin paikoin haastavaa. Kaupunkivihreän toteuttamista voidaan kuitenkin edistää muutosten yhteydessä alueen monista reunaehdoista huolimatta hyvällä suunnittelulla. Tämä mahdollistaa viihtyisän ja terveellisen liikkumisen ja oleskelun alueella. Viherpeitteisyyden ja kasvillisuuden on lukuisissa tutkimuksissa todettu olevan ensiarvoisen tärkeää ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle.

Sairaala-alueen osoittaminen erilliseksi osa alueeksi ja osoittaminen sairaala alueeksi ei ole yleiskaavan tarkkuustaso huomioiden perustelua. Alueen pääkäyttötarkoitus on yleiskaavassa ’Palvelujen ja työpaikkojen sekoittunut alue’, lisäksi aluetta koskee kehittämismerkintä ’Kehitettävä innovaatioympäristö’. Merkinnät tukevat alueen kehittämistä sairaalaympäristönä.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Kaupunkivihreän kehittämisalueen määräyksen tarkennus

Raitiotie Oy

Selostusluonnoksen kohdassa ” Tampereen raitiotien seudullinen yleissuunnitelma” raitioteiden aikataulut menevät hieman sekaisin. Lielähti-Ylöjärvi -raitiotien tarkentavan yleissuunnitelman aineisto hyväksyttiin asemakaavoituksen, kunnallistekniikan ja raitiotien jatkosuunnittelun pohjaksi helmikuussa 2023 Tampereen kaupunginhallituksessa ja Ylöjärven kaupunginvaltuustoissa. Pirkkala-Linnainmaa -raitiotien hankesuunnitelman perusteella Tampereen ja Pirkkalan kunnanvaltuustot voivat päättää toteutussuunnitteluun ryhtymisestä keväällä 2023.

Myös Vuorekseen on raitiotien ratavaraus, joka kulkee Lakalaivan, Peltolammin ja Lahdesjärven kautta Vuorekseen. Vuoreksen ratavaraus tarkentuu asemakaavoituksen ja katusuunnittelun edetessä.

Raitiotien varikkovaraukset Linnainmaa ja Lielähti sekä Hervannan varikko voisivat näkyä koko kantakaupungin kattavalla kartalla ja mahdollisesti myös Linnainmaan varikkotontin merkitys autojen liityntäpysäköinnin merkittävänä seudullisena kohteena.

Tampereen raitiotien seudullisessa yleissuunnitelmassa (2021) oli alustava arvio raitiotiejärjestelmän uusien ratahaarojen rakentamisjärjestyksestä ja aikataulusta. Yleissuunnitelmassa arvio oli, että

Pirkkala-Linnainmaa -raitiotie rakennetaan vuosina 2025–2028, Lielähti-Ylöjärvi -raitiotie vuosina 2029–2032, Linnainmaa-Lamminrahka -raitiotie vuosina 2033–2036 ja Vuoreksen raitiotie Rantaperkiöstä 2030-luvulla.

Keskustan osa-alueen kartalla joukkoliikenteen laatuikäytävän ja raitiotielinjan viivat voisi laittaa rinnakkain päällekkäisyyden sijaan.

Vastine

Raitiotien suunnitteluun liittyvät päätökset aikatauluineen korjataan kaavaselostukseen.

Vuoreksen raitiotiehaara, raitiotien nykyinen varikko Ruskossa ja suunnitellut varikot Lielahden Turvesuolla ja Linnainmaalla on osoitettu jo voimassa olevassa vaiheyleiskaavassa 2017–2021. Ne näkyvät siis kantakaupungin yleiskaavayhdistelmässä, joka muodostuu kantakaupungin yleiskaavasta 2040 ja valtuustokauden 2017–2021 vaiheyleiskaavasta. Koilliskeskuksen aluekeskuksen alueella on myös merkintä vaihtoterminaalista, joka määräyksen mukaan on liikenteen solmupiste ja tulevaisuuden liikkumiskeskus, jonka suunnittelussa varataan riittävät tilavaraukset eri liikennemuodoille, liityntä-

pysäköinnille ja sujuville vaihdoille. Eli liityntäpysäköinti voidaan toteuttaa myös varikon yhteyteen, jos se katsotaan tarkemmassa suunnittelussa tarkoituksenmukaiseksi sijainniksi. Vireillä olevan 2021–2025 vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa julkaistaan nähtäville myös kaavayhdistelmä vireillä olevasta ja voimassa olevasta yleiskaavasta.

Keskustan osa-alueen kartalla kaduilla missä on sekä raitiotien että joukkoliikenteen laatuikäytävän merkintä siirretään linjat kaavakartalle niin, että molemmat näkyvät. Hämeenkadulle on osoitettu ainoastaan raitiotien merkintä, koska Hämeenkatua ei kehitetä merkittävänä liikenteen kokoojakatuna niin kuin joukkoliikenteen laatuikäytävän määräyksessä sanotaan.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Raitiotiepäätösten ajankohdat korjataan selostukseen
- Keskustan osa-alueen karttaan korjataan rinnakkaiset raitiotie- ja joukkoliikenteen laatuikäytävä -merkinnät paremmin näkyviin.

Pirkanmaan liitto

Tampereen Kantakaupungin vaiheyleiskaavatyön keskeiset teemat ja tavoitteet ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja luonnon monimuotoisuuden edistämisessä ovat sisällöltään sekä ajankohtaisia että haastavia. Parhaimmillaan yleiskaavatyön tuloksena syntyvät suunnitteluratkaisut voivat toimia esimerkkinä ja kannustimena myös muiden kuntien ilmastokestävälle maankäytön suunnittelulle. Eri valtuustokausille ulottuva, vaiheittain täydentyvä ja päivittyvä yleiskaava kertoo Tampereen kaupungin keskeisten strategisten maankäytön tavoitteiden vahvuudesta ja vaihekaavatyössä korostuu tahtotila kaavan päätavoitteiden kirkastamiseksi ja tietopohjan syventämiseksi.

Siniviherrakennetta koskevat taustaselvitykset ovat varsin kattavia. Kaavaluonnoksessa esitetyt merkinnät ja määräykset edistävät luontoarvojen kokonaisvaltaista huomioimista alueidenkäytön suunnittelussa ja niitä on kehitetty erityisesti ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen

sekä siniviherrakenteen turvaamisen ja laadullisen kehittämisen näkökulmista. Kokonaiskuvan saamiseksi suunnittelualueen siniviherrakenteen kokonaisuudesta olisi suositeltavaa esitellä kyseiset kaavamerkinnät kokonaisuutena kaavaselostuksen liitekartalla.

Kaavakartoille 1 ja 2 olevat uudet ja päivitettyt merkinnät ovat hyviä sisällöltään ja tukevat vaiheyleiskaavan tavoitteita. Kartalla 3 ja keskustaan tulisi lisätä myös paikallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt.

On hyvä, että osa-alueiden uusilla asemakaavoitetavilla alueilla osoitetaan kehittämissperiaatemerkinnoillä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet, yhtenäiset metsäalueet sekä kehitettävät ja säilytettävät virkistys- ja viheryhteydet. Kokonaiskuvan saamiseksi olisi kuitenkin tärkeää esittää nämä merkinnät yhdessä koko suunnittelualueutta koskevien viherrakenteen kaavamerkintöjen kanssa.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen yleismääräykseen kirjatut mitoitusluvut eroavat maakuntakaavan ja voimassa olevan Kantakaupungin yleiskaavan 2040 ja valtuuston hyväksymän vaiheyleiskaavan (2017–2021) mitoitusluvuista. Tämä edellyttäisi näiden kaavamääräyksiä päivittämistä tai kumoamista. Jää epäselväksi, ovatko osa-aluekohtaiset yksityiskohtaiset yleismääräykset kehittämissperiaatemerkinnoihin liittyviä kehittämissuosituksia vaiko suoria suunnittelumääräyksiä. On myös syytä ottaa huomioon, että vireillä olevassa Pirkanmaan vaihemaakuntakaavassa on tavoitteena päivittää kaupan ohjausta linjaan voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain kanssa, jonka mukaisesti keskusta-alueille ei enää osoiteta kaupan mitoituslukuja. Siten yleiskaavan yleismääräyksessä ei ole tarkoituksenmukaista viitata suoraan maakuntakaavamääräyksissä esitettyyn mitoitukseen.

Vastine

Kaavaselostukseen lisätään kartta vaiheyleiskaava-alueen siniviherrakenteen kokonaisuudesta sekä otteet osa-alueiden viher- ja virkistysmerkinnöistä yhdessä ympäröivän alueen merkintöjen kanssa.

Keskustan strategista osayleiskaavatyötä varten on laadittu ”Tampereen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö” -selvitys vuonna 2012. Selvitys on osittain vanhentunut ja sen jälkeen on syntynyt useita erilliselvityksiä muun muassa asemakaava-hankkeiden tarpeista. Selvitystä on päivitetty ehdotusvaiheeseen uusilla tiedoilla ja kokonaisuutta on arvotettu. Vaiheyleiskaavaehdotukseen on lisätty keskustan paikallisesti arvokkaat rakennetut kohteet ja alueet maakunnallisten ja valtakunnallisten arvokohteiden rinnalle.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueella on merkittävää potentiaalia kaupan kehittämiseen myös seudullisesti. On hyvä, että vaihemaakuntakaavaa ollaan päivittämässä nykyisen lain mukaiseksi siten, että aluekeskusten keskustatoimintojen alueelta poistuu kaupan kerrosalamäärän ohjaus. Tämän johdosta myös vaiheyleiskaavan osalta aluekeskusten keskustatoimintojen alueilta poistetaan kaupan kerrosalamäärän ohjaus ja korostetaan ehdotuksessa enemmän kaupan tyyppin ja kaupunkirakenteen ohjausta. Tilaa vievän kaupan osalta on myös tarve nostaa Lielahden sallittua kerrosalan enimmäismäärää, joten ehdotusvaiheessa esitetään vanhentunut määräys kumottavaksi. Laaditun selvityksen pohjalta Lielähteen osoitettu kaupan enimmäiskerrosala on vaihekaavassa 100 000 k-m².

Osa-alueiden kehittämisperiaatteiden kartalla 5 osoitetut yleismääräykset ovat suunnittelumääräyksiä, jotka koskevat kyseisen osa-alueen rajauksen aluetta.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Selostukseen lisätään teemakartta siniviherrakenteen kokonaisuudesta ja osa-alueiden viherrakenteesta suhteessa ympäröivään alueeseen
- Keskustassa päivitetään paikallisesti arvokkaiden rakennuskulttuurikohteiden inventointi ja lisätään ne vaiheyleiskaavaehdotukseen
- Lielähti-Hiedanrannan osa-alueelta ja muilta keskustatoimintojen alueilta poistetaan kaupan määrän ohjaus
- Lielähti-Hiedanrannan osa-alueelta kumotaan voimassa oleva km-alueen kaupan määrää ohjaava määräys ja osoitetaan kaupan kerrosalamääräksi 100 000 k-m²

Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu

Vaiheleiskaavan sisällöt, ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä viherympäristön ja vapaa-ajanpalveluiden kehittäminen, ovat kannatettavia ja tärkeitä tarkastelukohteita. Kaavaluonnoksessa on ansiokkaasti osoitettu kaavamerkinnoin tärkeät, säilytettävät tai kehitettävät siniviherverkostot sekä vahvistettu kaavamerkintöjen ohjaavaa roolia asemakaavatasoisessa suunnittelussa.

Kartan 1 uutta ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvää yleismääräystä esitetään muokattavaksi seuraavasti: "Suunnittelussa tulee varmistaa alueiden kytkeytyminen keskuspuistoverkoston sekä säilyminen lähivirkistykseen soveltuvina, ääniympäristöltään miellyttävinä ja luonnon monimuotoisuutta *lisävinä ja* tukevinä alueina." Sekä: "Olemassa olevat katu-, kortteli- ja puistopuut on säilytettävä *ja niiden määrää lisättävä.*" Puut viilentävät kaupunkia ja lisäävät hiilen määrää kaupungissa sekä osallistuvat hulevesien käsittelyyn. Kaupunkipuilla on myös asukkaiden hyvinvointiin tutkitusti positiivisia vaikutuksia.

Hyväksytyssä vaiheleiskaavassa asemakaavoitettuja puistoja ja virkistysalueita koskevassa yleismääräyksessä on ääniympäristöä koskevat tavoitteet. Hiljaisten alueiden saavutettavuus kaupungin alueella paranisi, jos suurempi osa keskuspuistoverkostosta tai sen alueilla kulkevista reiteistä pystyttäisiin suojaamaan melulta. Sääntelyn yhtenäistämiseksi ja hiljaisten alueiden verkoston tukemiseksi tulisi myös keskuspuistoverkoston määräyksen 2. kappale muuttaa kuulumaan seuraavasti: "*Keskuspuistoverkoston ylläpidetään ja kehitetään hyvin saavutettavana ja virkistyspalveluiltaan monimuotoisena. Suunnittelussa tulee varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien jatkuvuus sekä viherympäristön kestävyys sekä keskuspuistoverkoston alueiden ja reittien merkitys osana kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa.*" On hyvä, että keskuspuistoverkoston määräystä on selkeytetty ja alueiden merkitys ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja hillintään on tunnistettu. Määräys kuitenkin edelleen mahdollistaa toimintaa, joka voi olla ristiriidassa esimerkiksi luontoarvojen kanssa. Koska keskuspuistoverkostolle sijoittuu nykyisellään jo hyvin vaihtelevia alueita hyvin eri-

laisilla käyttötarkoituksilla, on erittäin tärkeää, että jatkotyössä huomioidaan tavoitteiden saavuttamiseksi tarkoituksenmukainen keskuspuistoverkoston tyypittely.

Kaupunkivihreän kehittämisen merkintä on tarpeellinen lisäys kaupunkivihreän turvaamiseen ja lisäämiseen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen, luonnon monimuotoisuuden, että yleisen viihtyisyyden näkökulmista. Merkintää tulisi laajentaa tiivistyvän Amurin alueelle, jotta alueen tilanne ei heikenny nykyisestä.

Kartan 2 ohjeellisten ekologisten yhteyksien tyypittely tulee osoittaa yleiskaavassa, jotta tavoitteet voidaan määrittää yhtenäisesti ja yksiselitteisesti ja huomioida tarkemmassa suunnittelussa. Erityisesti tavoitteellisten yhteyksien tyyppien määrittely vaatii laajojen kokonaisuuksien, kuten koko kaupunkiseudun, kaupungin, suuralueen tai kaupunginosan ekologisten yhteystarpeiden, luontotyyppien ja erityislajiston huomiointia. Yhteystarpeen tyypittely pirstaloituu, jos niitä määritellään pienien asemakaavamuutosten ja infrahankkeiden yhteydessä.

Koska Tampereella ei laadita erillisiä osayleiskaavoja, tulee ekologisten yhteyksien tarkempi tyypittely tehdä osana yleiskaavaprosessia.

Uusien pohjois-eteläsuuntaisten ekologisten yhteyksien täydentäminen yleiskaavaan on erinomainen muutos. Riittävien ekologisten yhteyksien ja yhteystarpeiden tunnistaminen ja merkitseminen yleiskaavaan on niiden suunnitelmallisen säilyttämisen ja kehittämisen edellytys. Yhteyksien toteutumiseksi ne olisi kuitenkin ohjattava tukeutumaan mahdollisimman pitkälle yleisiin alueisiin. Esimerkiksi Koivistonkylässä pohjois-eteläsuuntainen Vihi-ojan ja Sulkavuoren keskuspuistoverkostoalueet yhdistävä ekologinen yhteys tulisikin osoittaa myös Peräladonpuisto-Perähaanpuisto-Sivulanpuisto-Heikinahontie-akselille.

Ohjeellisten ekologisten yhteyksien merkintä puuttuu keskustan alueelta, mikä on ristiriidassa kartan 2 yleismääräyksen kanssa, joka edellyttää ekologisen verkoston jatkuvuuden ja toimivuuden turvaamista. Keskustan alue muodostaa merkittävän ekologisten yhteyksien katkopaikan.

Kaupunkihiljaisten alueiden tulisi näkyä yleiskaavakartalla 2 aluemerkinä. Kun Khi-merkintä on vain kohdemerkintä, ei alueen laajuus ja ulottuvudet käy kartalta ilmi. Riski alueiden huomiotta jättämiseen asemaakaavoituksessa ja muussa suunnittelussa on suuri, koska osa alueista on repaleisia tai hyvin laajoja, ulottuen kartalla jopa yli 4,5 kilometrin päähän Khi-merkinnästä. Kaupunkihiljaiset alueet eivät tällä hetkellä ole suuren osan asukkaista saatavissa arjessa. Liikkuminen ja oleskelu rauhallisessa ja laadukkaassa ääniympäristössä tulisi mahdollistaa kaikille. Haasteellisilla alueilla on syytä selvittää erityisesti näiden alueiden keskuspuistoverkoston ääniympäristöjen parantamismahdollisuutta sekä pienempien puistojen ja virkistysreitien roolia osana ääniympäristöltään miellyttävien alueiden verkostoa. Hatanpään Arboretumin lähilaivaliikenteen pysähtymislaituria tutkittaessa tulee varmistaa, että laiturin käyttö ei vaikuta heikentävästi kyseisen alueen arvoon kaupunkihiljaisena virkistysalueena.

Kaavamerkinnoilla tulisi erotella erikseen ne satama-alueet, joihin vilkkaampi virkistyskäyttötoiminta halutaan suunnata ja mitkä satama-alueet taas tulee säilyttää rauhallisina alueina. Esimerkiksi kaupunkihiljaisten alueiden läheisyydessä olevat satama-alueet tulisi selkeästi rajata vain sellaisella toiminnalla, joka ei aiheuta jatkuvaluonteista haittaa tai muuta merkittävää häiriötä ympäristölleen. Asemakaavassa sijoittamisen edellytyksiä tutkittaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota myös satamien ja laitureiden lähiympäristön häiriintyvyyteen kohteisiin, kuten lähiasukkaiden kokemaan häiriöön sataman jätteiden vastaanottojärjestelyistä. Satama- ja lauttatoimintojen aluevaraukset vaativat tarkempaa selvitystä myös vesikasviselvitysten osalta jo tässä suunnitteluvaiheessa, koska kohteita on lisätty. Santalahden sataman kehittäminen nykyisessä sijaintipaikassa on ongelmallista, koska sataman yhteydessä oleva veneiden talvisäilytyspaikka sekä iso osa sataman rakenteista sijaitsevat pohjavesialueella.

On tärkeää, että merkittäviä avoimena pidettäviä uomia on tunnistettu aikaisempaa enemmän ja niiden arvo osana kaupunkiekologisia yhteyksiä on huomioitu määräyksissä myös välittömien lähiympäristöjen osalta. Luonnoksesta puuttuu muutamia merkittäviä uomia: Jussinoja, Pikku-Tohlopin lasku-uoma, Pyhällönpuiston lähdeperäinen uoma, Litukanojan lähdeperäinen haara sekä Hangaslahdenoja, joka on osittain kaava-alueen ulkopuolella. Myös Hiedanrannan Possioja tulee lisätä merkittäviin uomiin, sillä Lielahden alueen hulevedet kuormittavat Näsijärveä ja alueen rakentuminen lisää kokonaisvirtaamia sekä huippuvirtaamia.

Possioja toimii luontaisena kosteikkona ja on paikallinen monimuotoinen hotspot. Merkinnän kuvauksessa on syytä käydä ilmi, että osa uomista voi olla niin sanottuja vesilain mukaisia noroja tai puroja tai metsälain 10 §:n mukaisia metsälakikohteita ja tarkentaa lakien edellyttämiä suojeluperiaatteita ja toimenpiteiden tapaa ja luvanvaraisuutta.

Kartan 2 keskuspuistoverkostomerkinän kaavamääräyksen mukaan hulevesien hallintarakenteissa suositaan luontoperusteisia menetelmiä. Määräys tulisi laajentaa koskemaan koko kaava-aluetta.

Kaupungin hulevesiohjelman päivitys valmistunee ennen kantakaupungin vaihekaavan ehdotusvaiheen valmistumista. Voimassa olevan vaihekaavan kartan 4 merkinnät ja määräykset tulee saattaa vastaamaan päivittyvää hulevesiohjelmaa, mikä tarkoittaa mahdollisia muutoksia ainakin seuraaviin määräyksiin ja merkintöihin: yleismääräys, valuma-aluerajaukset, valuma-aluekohtaiset määräykset ja pohjavesialuemääräys.

Tampereen pohjavesialueiden rajauksia on muutettu vuonna 2019. Pohjavesimerkinät Epilänharju-Villilä A sekä Aakkulanharju -pohjavesialueilla on muutettava vastaamaan uusia rajauksia. Epilänharju-Villilä A -pohjavesialueelle tulee lisätä merkintä E, alueella pohjavedestä suoraan riippuvainen pintavesi- tai maaekosysteemi eli Tahmelan lähteikköalue.

Voimassa olevan yleiskaavan kartan 4 yleismääräykseen, jossa määrätään rakennusluvan yhteydessä laatimaan hulevesijärjestelmän toteutussuunnitelma ja rakentamisen aikaisten hulevesien hallintasuunnitelma tulee lisätä maininta, että rakentamisen aikaisten hulevesien hallintasuunnitelma

on laadittava myös ennen yleisten alueiden rakentamisen aloittamista. Suunnitelmasta tulee pyytää ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto.

Uutena merkintä vaihekaavan kartalle 4 tulee lisätä rantojen alimmat rakentamiskorkeussuositukset niiden vesistöjen rannoille, joille Pirkanmaan ELY-keskus on korkeuden määrittänyt.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisessä annetussa laissa säädetään vesienhoitosuunnitelman ja merenhoitosuunnitelman huomioon ottamisesta. Valtion ja kuntien viranomaisten sekä viranomaistehtäviä hoitavien muiden elinten on otettava soveltuvin osin toiminnassaan huomioon muun muassa valtioneuvoston hyväksymät vesienhoitosuunnitelmat. Tässä pykälässä tarkoitettuja viranomaisia ovat myös esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kaavoitusviranomaiset. Vaihekaavan kartan 4 yleismääräystä tulee täydentää seuraavasti: *maankäytön jatkosuunnittelussa tulee edistää vesien hyvän tilan säilyttämistä tai saavuttamista.*

Lisäksi vaiheleiskaavan kaavaselostuksessa tulee kuvata kaava-alueen vesistöjen ja pienvesien tila ottaen huomioon uusimmat vesistö- ja pienvesiselvitykset sekä vesienhoitolain mukainen ekologinen luokittelu ja tuoda esille vesienhoitolakien, Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman ja Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelman tavoitteet, jotka osaltaan koskevat myös kaavoitusta ja yhdyskuntasuunnittelua. Päivitettävän kaupungin hulevesiohjelman valuma-aluekohtaiset määräykset turvaavat ja edistävät osaltaan vesien hyvän tilan säilyttämistä ja saavuttamista ja nämä tulee lisätä vaiheleiskaavan ehdotusvaiheen merkinnöiksi ja määräyksiksi.

Ennen vaihekaavan ehdotusvaiheen valmistumista valmistunee selvitykset Tampereen kantakaupungin vesistöjen ja lampien ja niiden rantojen luontotyypeistä ja luonnontilaisuudesta sekä rantojen virkistyspalveluselitys. Selvitykset tulee ottaa huomioon kaavaehdotuksen valmistelussa siten, että luontoarvot tulevat huomioiduksi ja, että kaavassa osoitetaan myös alueet, joille ei ohjata virkistyskäyttöä.

Kartan 4 yleismääräyksen merkinnän kuvaukseen esitetään seuraavaa lisäystä: "Jos melun päiväajan keskiäänitaso ylittää 55 dB suunnittelualueella kantakaupungin meluselvityksen perusteella nyky- tai ennustetilanteessa, laaditaan erillinen meluselvitys asemakaavan valmisteluvaiheessa tai poikkeusluvan yhteydessä. Rakennuslupavaiheessa tulee tehdä erillinen suunnitelmiin perustuva meluntorjuntasuunnitelma. Meluselvityksen laadintaa tulee myös harkita, jos on odotettavissa, että melun enimmäisäänitasot ovat korkeat, esimerkiksi rautateiden läheisyydessä. *Melu- ja ilmanlaaturiskit on tiedostettava erityisesti valtateiden varsilla. Rautatien läheisyydessä on kartoitettava tärinä-, melu- ja runkomeluriskit.*"

Alasjärven alueen rm-alueita tulisi vähentää ja luoda yksi eheä palvelukohde. Palvelualueiden ollessa hajallaan, niiden negatiiviset vaikutukset vaikuttavat kohdettaan laajemmalle alueelle luoden häiriötekijöitä verrattuna yhteen palvelualueeseen. Kehittämiseen tulee myös antaa yksityiskohtaisempia määräyksiä kuten: *"Kulkuyhteydet ja huoltoa varten tehtävät*

työt mökeille täytyy järjestää polkuyhteyksin ja käyttö tulee olla kestävä." Härmälän nykyinen leirintäalue on helposti lähestyttävä kohde keskustan läheisyydessä. Ympäristön arvoja häviää, jos leirintäalue siirtyy muualle. Alasjärven itäpuolen merkittävät uudet ja hajallaan olevat rm- ja rt-alueet pirstaloivat ja heikentävät luonnontilaista aluetta, aiheuttavat kuormitusta herkkiin pienvesiin ja vähentävät muita virkistysmahdollisuuksia. Suuri osa alueista sijoittuu vaiheleiskaavan 2017–2021 kaupunkihiljaiselle virkistys- tai luonnonsuojelualueelle. Alueen kehittäminen lisää todennäköisesti liikennettä ja muuta melua aiheuttavaa toimintaa alueella. Rm-1- ja rm-3 -kaavamääräysten merkintää tulisi tarkentaa niin, etteivät ne mahdollista esimerkiksi jatkuvaluonteista vesijettivuokrausta tai muuta vastaavaa merkittävää häiriötä aiheuttavaa palvelua tai toimintaa. Niihamajärven läntisin rm-alue sijoittuu voimassa olevan yleiskaavan luonnon ydinalueelle ja Soukonvuoren luonnonsuojelualueen välittömään läheisyyteen.

Liikenteen ja ihmistoiminnan ympärivuorokautinen lisääntyminen ei sovellu alueelle luontoarvojen vuoksi. Luontomatkailun majoitustoimintaa (rm-1 ja rm-2) on esitetty Alasjärven itäpuolelle alueille, joilla loma-asutukselle annettu melutason ohjearvo 45 dB (LAeq, kello 7–22) ylittyy sekä nykyisessä liikennemelutilanteessa että vuodelle 2040 tehdyn meluennusteen mukaan. Tämän vuoksi majoitustoiminnan sijoittaminen alueelle ei ole soveltuvaa tällaisenaan. Luo-alueiden rajauksissa on huomioitava luontodirektiivin IV-liitteen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat kulkuyhteyksineen.

Melu vaikuttaa vahingollisesti terveyteen, vaikka ihminen ei itse kokisi kärsivänsä siitä. Keskustassa on erityisen tärkeää, että asukkailla on mahdollisuus päästä halutessaan ääniympäristöltään miellyttävälle alueelle. Liikenteen rauhoittamispolitiikka ja monet liikennejärjestelmäratkaisut ovat tuoneet merkittävää parannusta tilanteeseen. Puistojen, kevyenliikenteenväylien ja virkistysreittien miellyttävän ääniympäristön turvaamiseen liittyvät tavoitteet on syytä huomioida keskusta-alueen kaavamäärä-

yksissä siinä vaiheessa, kun niitä avataan tarkasteleluun. Keskustan kaupunkivihreän kehittämisaluetta on kasvatettava niin, että se ylittää yhtenäisenä eteläpuolesta Näsijärven rantaan saakka.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen määräyksissä ei mainita melu- tai ilmanlaaturiskejä lainkaan. Paasikiventien liikennemäärät ovat jo nykytilanteessa suuria ja niiden ennustetaan kasvavan tulevaisuudessa. Katupöly, pakokaasut ja melu aiheuttavat terveyshaittoja asuttaessa vilkasliikenteisten väylien vaikutusalueella. Mikäli asutusta tai muita herkkiä kohteita, kuten päiväkotia tai alakouluja suunnitellaan Paasikiventien läheisyyteen, on liikennesuunnittelulla, kortteliratkaisuilla, massoitteilla ja muilla keinoilla pyrittävä parantamaan kohteen melutilannetta ja ilmanlaatua ja vähentämään asukkaiden altistumista päästöille. Mikäli korttelit rakentuvat vaiheittain, on varmistettava herkkien kohteiden melusuojaus myös tilanteessa, jossa Paasikiventien varren korttelit eivät ole vielä rakentuneet. Hiedanrannan Possiojan kohdalle merkitty vahvistettava puustoinen viheryhteys tulee säilyttää siniviheryh-

teytenä ja merkitä vahvistettava siniviheryhteys määräyksellä.

Luontokadon ehkäiseminen, kaupunkivihreän ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen eivät ole olleet yhtä vahvasti osana kantakaupungin yleiskaavan 2040 tavoitteita ja sen valmisteluaineistoa. Voimassa oleva kantakaupungin yleiskaava 2040 mahdollistaa edelleen noin 400 hehtaarin tällä hetkellä metsäisten alueiden maankäytön muutokset rakennetuiksi alueiksi muun muassa Ojalassa, Kaupissa, Ruotulassa, Aitovuorella, Pärinmaalla ja Hallilassa. Näiden alueiden muuttaminen metsästä rakennetuiksi alueiksi muuttaa myös virkistysmahdollisuuksia sekä vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen ja kaupunkivihreän kokonaismäärään. Maankäytön pitkän aikavälin suunnittelussa olisi tärkeää tunnistaa näiden rakennettaviksi aiottujen metsäisten alueiden maankäytön toteutumisen mahdollinen heikentävä vaikutus muun muassa virkistyskäyttöön, luonnon monimuotoisuuteen ja kaupunkivihreän kokonaismäärään kaupungin alueella.

Vastine

Kartan 1 yleismääräykseen esitettiin lisäyksiä. Asemakaavoitettuja puistoja ja virkistysalueita koskevaan kohtaan lisätään luonnonmonimuotoisuuden tukemisen lisäksi myös monimuotoisuuden lisäämisen tavoite. Olemassa olevien katu-, kortteli- ja puistopuiden määräystä täsmennetään ehdotusvaiheeseen siten, että korostetaan olemassa olevien puiden säilyttämistä ja sen lisäksi puiden määrää on lisättävä. Jokaisella kadulla, tontilla, korttelissa ja puistossa on oltava maavaraisena kasvavia puita.

Keskuspuistoverkoston merkinnän määräystä täydennetään koskien alueiden merkitystä osana kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa. Keskuspuistoverkoston ja ylipäätään kaikkien virkistysalueiden melusuojaukseen voidaan ottaa kantaa kaupungin meluntorjuntasuunnitelman päivitystyössä. Kantakaupungin asemakaavoitetuista virkistysalueista 26 % sijaitsee melualueella.

Kaupunkivihreän kehittämisen kohdealueet on rajattu lämpösaarekeilmiöselvityksen, maanpeiteaineiston analyysien sekä kaavatilanteen pohjalta. Ne ovat alueita, jotka on nykytilanteessa tunnistettu sopeutumisen kannalta haastaviksi alueiksi. Alueet ovat erityisen kuumia helleaikoina ja viherpeit-

teen määrä on vähäinen. Kaavakartalla osoitetut alueet tulee olla rajattu samoin periaattein. Amurin alueella on tällä hetkellä hyvä tilanne, samoin kuin alueella Eteläpuistosta Näsijärvelle, joten merkinnän ohjausta ei ole syytä laajentaa näille alueille. Tilanteen säilyminen hyvänä myös tulevaisuudessa tulee huomioida alueiden mahdollisissa tulevissa suunnitelmissa. Lisäksi yleismääräystä koskien olemassa olevia puita on täsmennetty kuten ensimmäisessä kappaleessa todetaan.

Ohjeelliset ekologiset yhteydet tyypitellään vaiheleiskaavatyössä kantakaupungin osalta. Laajempi esimerkiksi kaupunkiseudullinen ekologisten yhteyksien tarkastelu olisi erinomainen taustaselvitys yleiskaavan lähtökohdaksi, mutta sellaista ei ole käytettävissä. Ekologisten yhteyksien tyypit ja tavoitteet viedään vaiheleiskaavan paikkatietoaineistoon, josta ne ovat tarkempien suunnittelutasojen käytettävissä.

Ohjeelliset ekologiset yhteydet on pyritty osoittamaan yleisten alueiden kautta, koska yksityisillä tonteilla niiden toteutuminen ei ole ohjattavissa ja on näin ollen epävarmempaa. Luonnosvaiheessa kaikkia yhteyksiä ei ehditty tarkastelemaan tämän näkökulman valossa ja asiaa tarkennetaan ehdotukseen. Esitetty vaihtoehtoinen sijainti yhteydelle Koiviston-

kylässä korjataan kaavaehdotukseen. Ohjeellisia ekologisia yhteyksiä on päivitetty ja lisätty, myös keskustan alueelle, vaiheleiskaavan ehdotukseen.

Kaupunkihiljaiset alueet osoitetaan vaiheleiskaavassa informatiivisesti kohdemerkinnällä. Merkintä perustuu selvitykseen Tampereen kantakaupungin hiljaisista alueista (2022), jossa on esitetty alueiden tarkemmat aluerajaukset. Hiljaisia alueita arvioidaan meluselvityksen yhteydessä viiden vuoden välein.

Kaavaehdotuksen laatimisen tueksi on laadittu selvitys Kantakaupungin rantojen virkistyspalveluista. Selvityksen yhtenä tavoitteena oli tunnistaa ne rantojen virkistyspalvelukohteet (muun muassa satamat), joissa toimintaa on mahdollista kehittää ja monipuolistaa sekä ne kohteet joissa muun muassa luontoarvot edellyttävät pienimuotoisempaa virkistystoimintaa. Selvityksessä on huomioitu olemassa oleva luontoselvitystieto sekä vaiheleiskaavaa varten laadittu kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvityksen aineisto muun muassa rantaviivan luonnontilaisuusjaksot luontotyypin luonnontilaisuus. Alueiden ja palveluiden tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee tarvittaessa tarkentaa luontoselvitystietoja esimerkiksi vesistökasvillisuuteen liittyen.

Satamamerkintöjen kehittämistavoitteita ja reuna-ehdoja tarkennetaan vaiheyleiskaavan edotukseen selvityksen perusteella. Selvityksen perusteella tarkistetaan lisäksi uimarantoja koskevia merkintöjä sekä osoitetaan uudella merkinnällä ohjeelliset rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymät (8 kohdetta). Luontovirkistyspalveluiden keskittymät ovat monipuolisia luontovirkistyspalveluita tarjoava virkistysalueita ja kohteita. Keskittymät voivat olla luonteiltaan ja palvelutarjonnaltaan erilaisia. Luontovirkistyspalveluita ovat muun muassa laavut, ruoanlaittopaikat, luontotornit, infopisteet, virkistysreitit, luontopolut ja ulkoilumajat. Alueiden veto-voimaisuus ja palvelut perustuvat kunkin alueen erityispiirteisiin, luontoympäristöön ja siellä toteutettavaan toimintaan.

Lausunnossa mainitut uomat lisätään kaavaehdotuskartalle. Possiojan alueen suunnittelu on ollut vireillä jo vuodesta 2017, jolloin järjestettiin Hiedanrannan yleinen arkkitehtikilpailu ja jonka jälkeen alueelle laadittiin yleissuunnitelma asemakaavoituksen pohjaksi. Yleissuunnitelma hyväksyttiin jatkosuunnittelun pohjaksi kaupunginhallituksessa 8.6.2020. Yleissuunnitelman ratkaisu lähtee siitä, että Possioja laitetaan putkeen ja sen päälle tulee kokoojakatu. Katua ohjataan kehittämään yleiskaavan määräyksillä puustoiseksi yhteydeksi Näsijärven rannan ja Hiedanrannan keskuspuiston välille.

Tampereen kantakaupungin pohjavesialueet on päivitetty vuonna 2019 uusien rajausten mukaisesti voimassa olevaan vaiheyleiskaavaan 2017–2021. Suomen ympäristökeskuksen aineistossa on eritelty pohjavesialue ja varsinainen muodostumisalue. Yleiskaavassa näitä ei ole eroteltu, vaan rajaukset on tehty laajemman pohjavesialueen mukaan. Tahmelan lähteen alue sisältyy pohjavesialueeseen. Ympäristökeskuksen pohjavesiaineistossa Tahmelan lähdeä ei ollut osoitettu erillisenä kohdemerkintänä, joten sitä ei ole erikseen kohdemerkinnällä osoitettu myöskään yleiskaavassa.

Tampereen hulevesiohjelma ja valuma-alue selvitys on päivitetty syksyllä 2023. Ohjelmaan on sisällytetty lähtökohdaksi entistä vahvemmin ilmastonmuutokseen soputumista ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista. Hulevesien hallinnan priorisointijärjestys, valuma-alue rajat ja valuma-aluekohtaiset toimenpiteet sekä toimenpideohjelma on päivitetty. Työssä on määritetty periaatteet hulevesien imeyttämisen ja käsittelyn suunnittelusta pohjavesialueille. Toimenpideohjelmaan on sisällytetty muun muassa hulevesien hallinnan toimintamallin kehittäminen. Hulevesiohjelman mukaisia päivityksiä on viety kaavaehdotukseen.

Ehdotusvaiheeseen ovat valmistuneet myös Kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvitys 2023 sekä Rantojen virkistyspalveluiden selvitys. Pienvesiselvitys 2023 on jatkoa vuoden 2022 selvitykselle, jossa keskityttiin uomien kartoittamiseen. Vuonna 2023 selvitettiin järvien ja lampien luontotyyppejä ja niiden luonnontilaisuutta sekä kyseisten vesistöjen ranta-alueiden luonnontilaisuutta ja merkittäviä luontoarvoja. Työn tuloksia on hyödynnetty Rantojen virkistyspalveluselvityksessä sekä muun muassa kaupunkivihreän kehittämisalueiden rajamisessa, ja kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksessä. Rantojen virkistyspalveluselvityksen johdosta vaiheyleiskaavaehdotukseen tehtävistä muutoksista on kerrottu satamatoimintoja koskevaan palautteeseen vastaamisen yhteydessä.

Yleismääräykseen on lisätty yleisten alueiden rakennushankkeiden prosessissa vaadittava rakentamisen aikaisten hulevesienhallinnan suunnittelu. Kaukajärvelle ja Alasjärvelle on määritetty alimmat rakentamisen korkeudet. Ne on lisätty vaiheyleiskaavan ehdotukseen kartalle 4 yleismääräykseen.

Koska valtion ja kuntien viranomaisten sekä viranomaistehtäviä hoitavien muiden elinten on otettava soveltuvin osin toiminnassaan huomioon muun muassa valtioneuvoston hyväksymät vesienhoitosuunnitelmat, sitä ei tarvitse erikseen vaiheleiskaavan määräykseen lisätä. Vesien hyvän laadun säilyttäminen ja saavuttaminen ja siihen liittyvät tavoitteet tulevat huomioiduiksi ilman erillistä määräystäkin.

Kartan 4 yleismääräykseen, joka ohjaa meluseelvityksen ja meluntorjuntasuunnitelman laatimiseen, on lisätty tärinän ja runkomelun riskien huomioiminen rautateiden läheisyydessä.

Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen perustuen Alasjärven itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkailupalveluiden alueita. Vaiheleiskaavan 2017–2021 ohjeellinen leirintäaluemerkintä Härmälässä jää voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut merkinnät kumotaan. Alasjärven itäpuolen osa-alueen rajausta tarkistetaan koskemaan asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalveluiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen turvaamista. Tavoitteena alueella on

mahdollistaa nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen lähivirkistystyksen, liikunnan sekä luonto- ja virkistyspalveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden. Alueelle ei osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia alueita. Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava alueen melutilanne.

Keskustan meluasiala pohditaan osana keskustan vireillä olevaa liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Toistaiseksi aihetta on sivuttu kävelykeskustana kehitettävällä alueella.

Lielähti-Hiedanrannan yleismääräykseen on lisätty melun- ja ilmanlaatuasioiden huomioiminen osana tarkempaa suunnittelua. Ne tulevat huomioiduiksi myös voimassa olevan yleiskaavan mukaan. Possiojaan liittyviin suunnittelukysymyksiin on vastattu tässä vastineessa hieman ylempänä.

Vireillä olevan valtuustokauden yleiskaavan teemat kohdistuvat pääosin jo rakennetun kaupungin sini-viherverkon laatuksymyksiin, mm. Ilmastonmuutoksen sopeutumiseen sekä lisäksi valittujen osa-alueiden erityisteemoihin. Luontokatoon liittyvät vaikutukset tulevat yleiskaavatyössä arvioitaviksi, kun maankäyttöratkaisuja tarkistetaan.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Kartan 1 yleismääräykseen lisätään luonnonmonimuotoisuuden tukeminen asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden suunnittelun tavoitteeksi
- Kartan 1 yleismääräystä koskien katu-, kortteli- ja puistopuiden määrää täsmennetään
- Keskuspuistoverkoston määräystä täydennetään
- Ohjeellisia ekologisia yhteyksiä päivitetään ja lisätään
- Satamamerkintöjä tarkistetaan
- Puuttuneet uomat lisätään kaavakartalle (ei kuitenkaan Possiojaa)
- Lisätään hulevesiohjelman mukaiset päivitykset merkintöihin
- Lisätään valmistuneista selvityksistä tulleet lisäykset vaiheleiskaavaehdotukseen
- Kaukajärven ja Alasjärven alimmat rakentamiskorkeudet lisätään kartan 4 yleismääräykseen
- Tärinän ja runkomelun huomiointi lisätään kartan 4 yleismääräyksen kuvaukseen
- Alasjärven osa-alueen rajausta tarkistetaan kaavaehdotukseen koskemaan eteläosan asemakaavoitettavaa aluekokonaisuutta. Osa-alueelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia alueita.

Pirkanmaan maakuntamuseo

Valtuustokausittainen yleiskaavatyö ja vaiheleiskaavat tarjoavat paljon mahdollisuuksia yleiskaavatilanteen jatkuvaan kehittämiseen ja ajan tasalla pitämiseen. Kaavatyön yhteydessä on myös panostettu lähtökohtaisesti mutkikkaan kokonaisuuden selkeään ymmärrettävyyteen. Vaiheleiskaavan vahvistuttua on tärkeää, että yleiskaavoista on käytettävissä kaavayhdistelmä, jossa voimassa olevien kaavojen ajantasaiset merkinnät ovat helposti luettavissa samalta kartalta. Eri vaiheissa tuotettujen kaavakarttojen ja niiden päivitysten yhteensovittamiseen liittyy kuitenkin haasteita ja virhetulkintojen mahdollisuuksia silloin kun aineistoa ei käytetä sähköisenä yhdistelmänä.

Kartalle 3 on koottu arkeologiset kohteet sekä kulttuuriympäristön muihin arvokohteisiin ja -alueisiin liittyviä täydennyksiä yleiskaava-aineistoon. Kartan nimi ”Kulttuuriperintö” on siksi hieman harhaanjohtava. Pirkanmaan maakuntamuseo esittää, että kartan 3 otsikkoa muutettaisiin niin, että siitä käy ilmi, että arkeologisen kulttuuriperinnön lisäksi kyse on täydennyksistä kulttuuriympäristöjä koskeviin kaavamerkintöihin. Sekaannusta aiheuttaa myös, että muita kulttuuriperintökohteita on myös kartassa 5 Keskustan alueella, mutta kiinteät muinaisjäännökset puuttuvat.

Kaavaluonnokseen on täydennetty maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt myös keskustan alueelle, jolloin tuleva kaavakonaisuus on rakennetun ympäristön maakunnallisten ja valtakunnallisten arvoalueiden osalta yhteismitallinen.

Käytettävissä olevat selvitykset rakennetun ympäristön osalta eivät ole kattavia ja yhteismitallisia, sillä ne ovat alueelliselta ja temaattiselta käsittelyltään rajatut ja lisäksi osittain sangen ikääntyneitä. Puutteet koskevat paikallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä erityisesti toisen maailmansodan jälkeisen modernin arkkitehtuurin, 1960–80 -lukujen pientaloalueiden sekä agraarihistoriaan liittyvien kokonaisuusien osalta. Koska vaiheleiskaavan teemat eivät kohdistu suoraan kulttuuriympäristön arvoihin eivätkä kaavan tuomat muutokset yleisesti ottaen uhkaa rakennetun ympäristön arvoja, inventointitietojen täydentäminen ei tämän vaiheleiskaavan yhteydessä ole välttämätöntä. Tulevaisuudessa yleiskaavaa kehittäessä on kuitenkin inventointitilanteen päivitystarve. Inventointityön edistäminen valtuustokausittain on ollut luonteva osa Tampereen kaupungin strategista yleiskaavatyötä, ja käytäntöä on syytä jatkaa. Lisäksi kaavan yhteismitallisuuden varmistamiseksi olisi syytä ulottaa paikallisesti arvo-

kasta rakennettua ympäristöä koskevat aluetasoiset merkinnät myös keskusta-alueelle vastaavasti kuin muun kantakaupungin osalta on jo aiemmin menetelty jälleenrakennuskauden arvokkaiden aluekokonaisuusien kanssa.

Selvitysaineistoja on täydennetty Tammerkosken siltojen ja keskusta-alueen korkean rakentamisen osalta. Selvitykset ovat osaltaan täydentäneet Tampereen keskusta-alueen kulttuuriympäristöä ja sen arvoja koskevaa tietoa-aineistoa. Yleismääräys, joka ohjaa korkeaa rakentamista laadukkaammaksi ja paremmin maisemaan ja kaupunkikuvaan liittyvät vaikutukset huomioivaksi on myönteinen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmavaiheessa esillä ollutta keskustan asemakaavojen ajantasaisuutta koskevan selvityksen edistymisestä ei ole tietoa kaava-aineistossa.

Kartalle 1 on merkitty Rantaperkiöön uusi vaihtoterminaali, jonka yhteyteen on tarkoitus tutkia myös seudullisen liityntäpysäköinnin mahdollisuutta. Merkinnän kuvauksen mukaan seudullinen ajoneuvojen liityntäpysäköinti voidaan aluksi toteuttaa pintaratkaisuna, mutta myöhemmin tulee varautua rakenteelliseen pysäköintiin, josta on hyvät yhteydet pysäkeille ja palveluihin.

Kartan mittakaavan vuoksi terminaalien ja pysäköintien tarkempi sijainti ei käy ilmi, mutta vaihtoterminaalit ja paikoitusalueet voisivat sijoittua Ranta-perkiön maakunnallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön rajalle tai mahdollisesti sen alueelle. Toiminnoille tulee tutkia sijainti arvoalueen ulkopuolelta siten, ettei maakunnalliseen arvoalueeseen kohdistu kielteisiä kaupunkikuvallisia vaikutuksia. Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja kaupunkikuvaan tulee arvioida vaiheosayleiskaava-hankkeen kaavaselostuksessa. Vaihtoterminaalien jatkosuunnittelu edellyttää todennäköisesti rakennetun ympäristön inventoinnin laatimista niiltä osin, kuin selvitystiedossa on puutteita.

Alasjärven alueella ei edellytetä rakennetun ympäristön inventoinnin täydentämistä yleiskaavaa varten. Tesoman asemanseudun alueesta on laadittu asianmukainen rakennusinventointi (FCG, 2022). Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole huomautettavaa Tesoman asemanseudun tai Lielähti-Hiedanrannan alueiden luonnosvaiheen kaavaratkaisuista. Keskustan korkean rakentamisen ohjaus on kiitettävä ratkaisu. Tammerkoskeen ei luonnosvaiheen kaavaratkaisussa ole osoitettu uusia kehitettäviä siltayhteyksiä, mikä on kansallismaiseman arvojen säilymisen kannalta erinomainen ratkaisu.

Kartalla 2 osa Ohjeellinen virkistysyhteys -merkinnöistä sijoittuu kiinteiden muinaisjäännösten *Kalkku Mustavuoren ja Niihama Soukko* alueelle tai läheisyyteen. Suunnitelma on tältä osin ristiriidassa muinaismuistolain 1 ja 4 §:n kanssa ja reitit, joita ei vielä ole toteutettu, tulee siirtää riittävälle etäisyydelle kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Lausunnossa pyydetään lisäämään 20 puuttuvaa muinaisjäännöstä kartalle 3 ja kaavaselostukseen. Lisäksi muutamien muinaisjäännösten suojelustatus, nimi, tai tyyppi on muuttunut, joten ne tulee korjata kaavaan tai poistaa kaavasta.

Jos vaiheyleiskaavaa 2017–2021 ei vahvisteta kokonaisuudessaan vireillä olevan kaavaprosessin aikaan, tulee kartalle 3 lisätä edellisen vaiheyleiskaavan yleismääräys koskien arkeologista kulttuuriperintöä. Lisäksi Muinaisjäännöskohde ja Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde -merkintöjen määräystekstejä on syytä selkeyttää poistamalla viittaus maakuntakaavaan.

Kaava-alueen arkeologista inventointia (2016) tulee täydentää MRL 9 §:n mukaisesti paitsi tarkemman suunnittelun alueilla myös muiden arkeologisesti potentiaalisten alueiden/kohteiden osalta. Täydennysinventoinnissa tarkastettavien kohteiden

luettelo (15 kohdetta) on liitetty lausuntoon. Pirkanmaan maakuntamuseo voi ottaa tarkemmin kantaa vaiheyleiskaavan kaavaratkaisuihin ja mahdollisesti tarvittavaan kaavamääräysten täydentämiseen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta vasta arkeologisen inventoinnin 2016 täydentämisen ja osa-alueinventointien valmistumisen jälkeen. Lausunnossa annetaan tarkempia ohjeita arkeologisen inventoinnin laadintaan ja prosessiin.

Vastine

Voimassa oleva yleiskaavatilanne muodostuu Kantakaupungin yleiskaava 2040:sta ja sitä täydentävästä valtuustokauden 2017–2021 vaiheyleiskaavasta. Kantakaupungin yleiskaavayhdistelmä löytyy sähköisenä karttapalvelu Oskarista. Karttapalvelussa on tieto jokaisen kaavamerkinnän osalta yleiskaavasta, minkä mukaan merkintä on voimassa.

Vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa valmistellaan voimassa olevasta ja vireillä olevasta kaava-aineistosta kaavayhdistelmä Oskari-karttapalveluun. Yleiskaavayhdistelmästä tehdään myös pdf-versiot. Eri aikana voimaan tulleet kartat muodostavat kokonaisuuden, on eri yleiskaavojen samansisältöisillä ja toisiaan täydentävillä, kartoilla sama nimi. Edellisen valtuustokauden vaiheyleiskaava 2017–2021 on kuulutettu lainvoimaiseksi 9.6.2023.

Keskustan osalta maakunnallisesti avokkaat kohteet on lisätty muun kaava-aineiston kanssa yhdenmukaisesti kartoille 3 ja 5, koska kyseiset kohteet puuttuvat kokonaan keskustan strategisesta osayleiskaavasta.

Kulttuuriperintöön liittyviä inventointitöitä pyritään edistämään valtuustokausittain aina kyseisen yleiskaavan sisällön ja teemojen mukaisesti. Keskustan strategista osayleiskaavatyötä varten tehtiin ”Tampereen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö”-selvitys vuonna 2012. Selvitys on osittain vanhentunut ja sen jälkeen on syntynyt useita erillisselvityksiä muun muassa asemakaavahankkeiden tarpeista. Vuoden 2012 selvitystä on päivitetty vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa. Selvityksen pohjalta vaiheyleiskaavassa on osoitettu paikallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä myös keskustan alueelle. Lisäksi tällä valtuustokaudella on päivitetty osa-alueita koskevia arkeologisia inventointeja Tesomalla ja Alasjärven itäpuolella. Myös Keskustan asemakaavojen ajantasaisuuden arviointi valmistuu ehdotukseen mennessä.

Rantaperkiön uudelle joukkoliikenteen vaihtoterminaalille osoitetun kohdemerkinnän tarkempaa sijaintia ei ole tutkittu. Tavoitteena on, että liityntäpysäköinti sijoittuisi etelästä Sarankulmankatua helposti saavutettavaksi ja että se sijaitsee lähellä

toteutettavaa raitiotiepysäkkiä. Luonteva paikka tällaiselle olisi Sarankulmankadun ja rautatien välisellä alueella, joka ei sovellu asuinrakentamisen kehittämiseen. Jatkosuunnittelussa vaihtoterminaalien ja liityntäpysäköinnin sijaintia arvioidaan suhteessa Rantaperkiön maakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön (M-20).

Lausunnossa tuodaan esiin kahden ohjeellisen virkistysreitien siirto muinaisjäännöskohteiden läheisyydestä. Yleiskaava ohjeellinen virkistysyhteysmerkintä on sijainniltaan ohjeellinen ja sijainti tarkentuu asemakaavoituksen tai tarkemman reittisuunnittelun yhteydessä. Merkinnän määräyksessä todetaan: *Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee varmistaa lähivirkistysalueiden riittävyys, saavutettavuus, luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaa virkistysyhteyksien ja ekologisten yhteyksien jatkuvuus. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen.* Yhteyden tarkemmassa suunnittelussa tarkistetaan lähiympäristön luonto- ja kulttuuriympäristöarvot ja huomioidaan ne reitin sijoittamisessa ja rakentamisessa. Reittien sijaintia ei ole tarpeen muuttaa yleiskaavaan.

Lausunnossa mainitut puuttuvat muinaisjäännökset on lisätty vaiheyleiskaavaan ja kohteiden tietoja on muokattu lausunnossa esitetyllä tavalla. Muutoinkin arkeologisen perinnön tilanne on tarkis-

tettu tuoreimman selvitystiedon mukaiseksi, muun muassa Tesoman asemanseudun ja Alasjärven itäpuolen uudet kohteet on lisätty kaavakartalle.

Muinaisjäännösten ja muiden arkeologisten kulttuuriperintökohteiden osalta kaavamääräyksistä poistetaan viittaukset maakuntakaavaan.

Arkeologisten inventointien osalta ehdotusvaiheessa on laadittu arkeologiset selvitykset Tesoman asemanseudun ja Alasjärven itäpuolen osa-alueille. Muita selvityksiä ei ole ehdotusvaiheessa tämän osalta tehty. Tesoman ja Alasjärven selvitykset ovat tuoneet kartalle 3 joitain uusia kohteita.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Tehdään ehdotusvaiheessa kaavayhdistelmäkartat
- Keskustassa päivitetään paikallisesti arvokaiden rakennuskulttuurikohteiden inventointi ja osoitetaan kohteet yleiskaavakartalla selvityksen pohjalta
- Lisätään puuttuvat muinaisjäännökset
- Muokataan arkeologisten kohteiden status tuoreimpien arviointien mukaisiksi.

Kangasalan kaupunki

Vaiheleiskaavassa on hyvällä tavalla ja aiempaa selvästi vahvemmin nostettu esiin ilmastomuutokseen sopeutumisen tarpeet sekä viherverkon määrällisen ja laadullisen kehittämisen teema. Vaiheleiskaavaan on tuotu uusia ilmastomuutokseen sopeutumiseen sekä kaupunkivihreään ja luontopohjaisiin hulevesiratkaisuihin liittyviä kehittämistavoitteita ja tunnistettu ja tuotu esiin tärkeitä kaupunkitasoisia sopeutumistarpeita, esimerkiksi voimakkaasti rakennettuihin alueisiin liittyvä lämpösaarekeilmiö.

Ekologisten yhteyksien ja virkistysyhteyksien osalta vaiheleiskaavassa tehdyt vähäiset muutokset verkostoon Kangasalan rajan tuntumassa Holvastissa ja Rissossa ovat yhdenmukaiset Kangasalan puolen verkoston kanssa.

Asukasmäärän voimakas kasvu on lisännyt virkistysalueiden käyttöpainetta ja on hyvä, että virkistysalueiden saavutettavuuteen ja kestävyYTEEN on kiinnitetty huomiota kaavassa. Kuntien rajoilla, esimerkiksi Ojalan ja Annalan ympäristössä, voisi olla tarkoituksenmukaista arvioida myös Kangasalan puolelle suuntautuvaa virkistyskäyttöpainetta.

Vaiheleiskaavan ratkaisuilla voidaan entistä paremmin turvata viher- ja virkistysverkoston jatkuvuutta myös ylikunnallisesti. Erityistä huomiota ylikunnallisen viherverkon jatkuvuuteen on syytä kiinnittää Lamminrahkan-Ojalan alueella, jossa merkittävä ekologisen ja virkistysverkoston solmukohta sijoittuu kuntarajan itäisimmän kärjen tuntumaan. Alueelle kohdistuu latvuspeitteisyyttä ja virkistysarvoja heikentäviä maankäyttöpaineita kehittyvän liikenne- ja energiaverkoston vuoksi, joten viherverkoston riittävän leveyden varmistamiseksi kulmaa olisi hyvä tarkastella myös Tampereen puolelta. Toinen viherverkoston jatkuvuuskohte on vaiheleiskaavan koillisimmassa kärjessä Aitovuoren kohdalla. Alueella on kaupunkien rajalla eteläpohjoissuuntainen ekologinen verkosto ja virkistysverkosto, joka johtaa valtatie yli pohjoiseen Tarastenjärven ja Nurmin väliselle viheryhteydelle. Alueella on myös leveän puuttoman vyöhykkeen muodostava voimalinja ja maakuntakaavassa osoitettu 2-kehän linjaus Lentolasta Tarastenjärvelle. Viherverkoston jatkuvuuteen vaikuttaa myös valtatie, joka katkaisee yhteyden noin kilometrin päässä Aitovuoresta. Viherverkoston riittävän leveyden ja jatkuvuuden varmistamiseksi olisi hyvä tarkastella Aitovuoren alueen merkitystä osana kuntarajat ylittävää ekologista verkostoa.

Matkailu-, vapaa-aika- ja virkistystoimintojen kehittäminen Alasjärven itä- ja pohjoispuolella on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon alueen hyvän saavutettavuuden, jota raitiotieyhteys edelleen tulevaisuudessa parantaa. On hyvä, Annalan ja edelleen Kangasalan Saarenmaan suuntaan on kaavaluonnoksessa esitetty Juvankatua pitkin kulkeva joukkoliikenteen laatukäytävä. Saarenmaan osayleiskaavan suunnittelu tukee joukkoliikenteen laatukäytävän tehokkaan maankäytön tavoitteiden saavuttamista. Alueen asukas- ja työpaikkamäärien kasvaessa tehokkaan joukkoliikenteen yhteyden kehittäminen Hervannan ja Saarenmaan välille tulee myös ajankohtaiseksi.

Kangasalan kaupunki esittää kaupunkien välisen yhteistyön jatkamista kuntarajan tuntumaan sijoittuvien suunnittelukohteiden sekä seudulliseen viherverkkoon ja elinvoimaan liittyvien teemojen osalta.

Elinkeinoalueiden visiotyötä koskeva Kangasalan kaupungin palaute on käsitelty visiotyön raportoinnin yhteydessä.

Vastine

Kuntarajojen yli tapahtuvaa virkistyskäyttöpainetta tulee arvioida Tampereen kaupunkiseudulla jokaisen Tampereen naapurikunnan osalta. Vireillä olevaan yleiskaavatyöhön liittyen em. arviointia ei tulla tekemään, mutta asiaa on syytä edistää tulevilla valtuustokausilla muun muassa Ojalan ja Annalan alueilla. Tämä edellyttää myös kaupunkiseudun ja naapurikuntien yhteistyötä.

Vaiheyleiskaavassa keskuspuistoverkoston alue-rajaja ei muuteta. Tarkemmassa suunnittelussa asumisen alueet ja muidenkin käyttötarkoitusten alueet sisältävät myös virkistysalueita. Merkitään tiedoksi jatkuva kuntien välinen yhteistyö kuntarajoilla sijaitsevien ekologisten verkostojen ja virkistysverkostojen yhteensovittamisesta. Ojalan alueelle kuntarajan itäisimmän kärjen tuntumaan sekä pohjoisemmaksi Porrasjärven luoteispuolelle lisätään ehdotukseen ohjeelliset ekologiset yhteydet, jotka ovat siten sekä Ojalan ja Lamminrahkan yleiskaavojen, että maakuntakaavan mukaisia, ja turvaavat alueen viherverkoston yhtenäisyyden Tampereen puolella.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Ojalan alueelle kuntarajan tuntumaan lisätään ehdotukseen ohjeellinen ekologinen yhteys.

Ylöjärven kaupunki

Kantakaupungin vaiheyleiskaavan esitystapa on selkeä ja informatiivinen. Uuden vaiheyleiskaavakartan 5 kaksi osa-alueita, Lielähti-Hiedanranta ja Tesoman asemanseutu, sijoittuvat lähelle Ylöjärven kaupungin rajaa ja niiden vaikutukset ovat luonteeltaan ja laajuudeltaan seudullisia, muun muassa ajoneuvoliikenteen kasvu ja virkistysyhteyksien sujuvuus. Vaiheyleiskaavatyössä tulee huomioida vaikutusalueelle sijoittuvia Ylöjärven kaupungin vireillä olevia suunnitelmia: Kolmenkulman teollisuusalueen osayleiskaava, Vuorentaustan asemakaava ja Teivo-Mäkkylä-osayleiskaava. Näiden suunnitelmien keskeisiä tausta-aineistoja ovat Ylöjärven kaupunkistrategia 2030 (2022), Ylöjärven Kasvuohjelma 2040 (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 12.12.2022) ja Raitiotien tarkentava yleissuunnitelma (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.2.2023).

Kasvuohjelma tavoittelee vuoteen 2040 mennessä 5 000 uutta asukasta tiiviille joukkoliikennevyöhykkeelle, joka ulottuu Teivon uudesta alakeskuksesta Soppeenmäkeen. Vaikka Ylöjärven kasvutavoitteet tukeutuvat tehokkaaseen joukkoliikenteeseen, tulee Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavassa

huomioida, että ajoneuvoliikenne kasvaa väistämättä jonkin verran myös Paasikiventiellä ja muualla Tampereen länsiosan tie- ja katuverkossa sekä Kekkosentiellä.

Ylöjärven kaupungin tavoitteena on pääradan junaseisake keskustassa Asemantien päässä. Päärataa koskevia Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavatyössä huomioitavia aineistoja tai hankkeita ovat keväällä 2023 valmistunut Tampereen kaupunkiseudun ratakapasiteettiselvitys ja keväällä 2023 käynnistynyt Väyläviraston hanke Lielähti-Lakiala -kaksoisraiteen yleissuunnitelma ja YVA. Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavan alueella ratakapasiteettiselvityksessä on huomioitu uudet lähijunaseisakkeet Epilässä, Messukylässä ja Vehmaisissa. Vaiheyleiskaavan Keskusta-kartalla esitettyjä Amurin ja Tampellan seisakkeita ei ole selvityksessä tarkasteltu. Ylöjärven kaupunki esittää tarkemmin tutkittavaksi millainen on näiden seisakkeiden tarve ja mahdollisuudet pohjoisen pääradan varrella, kun alueet lukeutuvat Tampereen ydinkeskustaan, jossa päärautatiasema on kävelyetäisyydellä (noin 1,5 km) ja bussien ja raitiotien palvelutaso on korkea.

Viherverkon jatkuvuudesta kuntarajalla on käyty Tampereen ja Ylöjärven välinen työpalaveri 15.12.2022.

Tesoman asema saattaa tulevaisuudessa houkutella rautatiematkustajia myös Vuorentaustan uusilta asemakaava-alueilta. Kyseisestä suunnasta tulisi kirkastaa pyöräilyn ja ajoneuvoliikenteen sujuvimmat reitit Tesoman asemalle. Lielähti - Hiedanranta -alueen kehittyminen ja kasvu tukee raitiotien jatkosuunnittelua Ylöjärven suuntaan. Samaan aikaan tiiviillä alueella tulee huolehtia lähivirkistysalueiden riittävydestä ja yhteyksistä seudullisille virkistysalueille.

Jotta kaupunkiseudun tavoitteena oleva yhteinen tehokas seudullinen joukkoliikennejärjestelmä ja ”rajaton kaupunkiseutu” saataisiin toteutumaan ja toimimaan, tulisi Tampereen kantakaupungin vaiheleiskaavassa kiinnittää huomiota kaupunkiseudun tasaisen kasvun tukemiseen. Kasvua voitaisiin sijoittaa ja jakaa seudullisesti nykyistä tasaisemmin myös ympäryskuntiin, kuten Ylöjärvelle. Tamperella tämä turvaisi osaltaan muun muassa lähivirkistysalueiden ja kaupunkivihreän riittävyttä ja sitä kautta viihtyvyyden ja vetovoimaisuuden säilymistä.

Vastine

Merkitään tiedoksi Ylöjärven puolen vireillä olevat suunnitelmat ja niiden tausta-aineistot.

Lielähti-Hiedanrannan alueen kasvu tukeutuu raitiotiehen. Ylöjärven täydennysalueiden joukkoliikenne järjestetään alkuvaiheessa niin, että alueilta luodaan tehokkaat vaihtoyhteydet Hiedanrantaan raitiotien vaihtoterminaaliin. Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen suunnittelun tavoitteena on luoda alueelle kattava virkistys- ja ekologinen verkosto ja vahvistaa alueen yhteyksiä ympäröiville alueille. Yhteyksiä alueella on tarkennettu ehdotusvaiheen aineistoon.

Amurin ja Tampellan seisakkeet on osoitettu informatiivisina merkintöinä jo voimassa olevassa vaiheleiskaavassa 2017–2021. Merkitään tiedoksi Ylöjärven kannanotto Amurin ja Tampellan lähijunaseisakkeiden tarpeellisuuden tutkimistarve.

Vuorentaustan asemakaavan toteutumisen jälkeen on tavoitteena toteuttaa seudullinen pyöräilyn pääreitti Mastontieltä Ikurintielle ja Myllypuronkadulle.

Ikurintielle on jo laadittu kuntarajalle yltävää katuyleissuunnittelua, jossa pyöräilyn seudullisen roolin tarpeet on huomioitu. Samaa yhteyttä kehitetään myös ajoneuvoliikenteelle eli Ikurintietä, Myllypuronkatua ja Tesoman valtatieä pitkin. Lamminpään alueelle on hankaluuksia kehittää riittäviä väyliä tilanpuutteen vuoksi.

Koko Tampereen kaupunkiseutu kasvaa voimakkaasti. Kuntien yhteistä kasvun ohjausta tehdään seutuyhteistyöllä muun muassa rakennesuunnitelmatyössä ja MAL-sopimusten avulla. Tampereen kantakaupungin voimassa olevat yleiskaavat ja vireillä oleva vaiheleiskaavan ratkaisut toteuttavat näitä yhdessä sovittuja linjauksia.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Lielähti-Hiedanrannan alueella tarkennetaan viher- ja virkistysyhteyksiä.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kaavaan valittujen teemojen katsotaan olevan perusteltuja, kun otetaan huomioon tarve terävöittää yleiskaavallista ohjausta sekä yhteensovittaa maankäytön tavoitteita tiivistyvän Tampereen kantakaupungin alueella. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä riskienhallintaan liittyvien ohjauskeinojen käsittely läpileikkaavana teemana yleiskaavassa on lähtökohtana esimerkillinen. Myös kantakaupungin viherrakenteen rungon turvaaminen, siniviherrakenteen laadullinen ja kokonaisvaltainen kehittäminen ovat erittäin perusteltuja tavoitteita niin sopeutumisen kuin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja edistämisen kannalta. ELY-keskus korostaa, että sopeutuminen on kokonaisuudessaan tässä kaavassa käsiteltyjä suunnittelun osa-alueita laajempi haaste, mikä edellyttää tarkastelua ja huomioon ottamista kaikilla kaavatasoilla. Kaavaluonnoksessa on käsitelty valittuja sopeutumisen osa-alueita kattavasti ja hyvin. Teemoina lämpösaarekeilmiö ja siniviherrakenne ovat merkittävyytensä vuoksi perusteltuja ja ajankohtaisia. Ilmastokestävän kaavoituksen kehittämisen kannalta yleiskaavatarkastelujen hyödyn voidaan katsoa olevan olennaisesti Tampereen kaupunkia laajempi.

Kaavaluonnokseen lämpösaarekeilmiöselvityksen pohjalta rajatut kaupunkivihreän kehittämisalueet ovat hyvä, selkeä sopeutumisen toimenpide. Lämpösaarekeilmiön osalta jatkotarkastelussa hyvää tietoa tuottaisi useamman vertailuajankohdan tarkastelu sekä jatkuvuustarkastelut. Lämpösaarekeilmiöselvityksen, ja myös muiden kaavaselvitysten, tietoa voisi yhdistää muun muassa ekologisiin tarkasteluihin. Ilmasto-olosuhdemuutokset liitettyinä kaupungistumiseen ja väestömäärän kasvuun ovat merkittävä haaste luonnon monimuotoisuudelle, myös nyt vielä tavanomaisiksi miellettyjen lajien ja luontotyyppien kannalta. Samoin vesistöselvityksen ristiintarkastelu lämpösaarekeselvityksen kanssa voisi auttaa osoittamaan mahdollisia haavoittuvuuksia joko lämmön tai vesienhallinnan suhteen.

Viherrakenteen kannalta ELY-keskus pitää ensiarvoisen tärkeänä, että ekologiset yhteydet on riittävässä määrin kaavaratkaisussa tunnistettu ja turvattu. Yhteystarvemerkin ohjeellisuus, eri maankäyttömuotojen esittäminen eri kaavakartoilla sekä maankäyttöä ohjaavien kaavakarttojen suuri määrä aiheuttavat riskin siitä, että yhteydet edelleen heikkenevät selvityksen kuvaamasta tilanteesta,

missä merkittävä osa ekologisista yhteyksistä on tälläkin hetkellä puuttomia. Erityisesti tulisi huolehtia, että merkintä ei enää mahdollistaisi yhteyksien heikkenemisiä ja että heikentynyt yhteys tulisi paikata ja säilyttää edelleen käyttötarkoituksessaan.

Kannattaa edelleen jatkaa haavoittuvuuksien kautta tapahtuvaa sopeutumisen tarkastelua myös tässä luonnoksessa käsiteltyä laajempien kysymysten osalta. Esimerkiksi lisääntyvän kosteuden vaikutus rakennuskantaan ja infraan tulee olemaan merkittävä haaste tulevaisuudessa, minkä vuoksi olisi tärkeä tunnistaa haavoittuvuuksia alueiden ominaispiirteiden näkökulmasta. Yleiskaavatasolla tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi alueiden tyyppittelyä niiden rakennuskannan iän ja rakentumisajankohdan ja tästä seuraavien ilmatoriskien suhteen. Samoin ilmastonmuutoksen vaikutukset voivat myös osaltaan lisätä yhteiskunnallista epävakautta, mikä lisää asuinalueiden sosiaalisen kestävyuden tukemisen tarvetta. Luonnoksessa aloitettua työtä virkistysalueiden saavutettavuuden ja pienilmaston laadun varmistamiseksi tasapuolisesti on tarpeen myös edelleen jatkaa.

Pienvesi- ja vesistöselvityksessä on kiitettävästi tehty valuma-aluetasoista tarkastelua. Selvityksen pohjamateriaalia olisi jatkossa tärkeä yhdistää hulevesien hallintaratkaisujen suunnitteluun vesien tilan turvaamiseksi. Varsinkin ranta-alueiden hyödyntämiseen sopeutumistoimena liittyy hyötyjen lisäksi myös riskejä. Lisääntyvä käyttöpaine sekä vesistöjen keskimääräinen lämpeneminen voivat johtaa veden laadun heikkenemiseen. Vesistöjen lämpeneminen voi myös vähentää niiden viilennysvaikutusta, mikä vaikeuttaa kuumuusjaksoihin sopeutumista. Jatkosuunnittelussa olisi tärkeä tarkastella, voidaanko esimerkiksi luontopohjaisilla rakenteilla hallita rantojen käytön sekä pintavalumien aiheuttamia riskejä vesien tilalle.

Kaavoituksesta puuttuu vakiintunut sopeutumiseen liittyvä merkintä- ja määräyskäytäntö. Kehittämistä haastaa sopeutumiskysymyksen kompleksisuus. Perinteisten merkintöjen lisäksi tarvittaisiin myös kokonaan uusia, monia eri näkökulmia kerralla haltuun ottavia tapoja kuvata tarvittavia sopeutumistoimia, joilla myös kaavaluonnoksen selvitysten tulokset voitaisiin saattaa aidosti osaksi kaavaratkaisua.

On tärkeää, että tiedossa olevat luontoarvokohteet tullaan jatkossa huomioimaan johdonmukaisesti vaiheleiskaavan eri teemojen kartoilla sekä tarkemman suunnittelu osa-alueilla. Kaavaluonnoksessa ei ole nyt kattavasti esitetty luontoarvokohteita. Tarkemman suunnittelun osa-alueilla yleispiirteiset määräykset tai kuvaukset eivät tuo ilmi mitä huomioitavia luontoarvoja kyseisellä alueella on ja miten ne sijoittuvat. Etenkin lakisääteisesti huomioitavien luontoarvojen olisi perusteltua ilmetä muun muassa kaavamääräyksessä tai merkinnän kuvauksessa.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta olisi tärkeää tarkastella ratkaisussa luontoarvojen sekä kytketyneisyyden turvaamista myös muuttuvissa olosuhteissa. Vaihekaavasunnittelussa on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota liikennealueita ylittävien ekologisten yhteyksien toteuttamis- ja kehittämiskelpoisuuteen sekä osoitettujen ekologisten yhteyksien turvaamiseen ja täydentämiseen muuttuvissa olosuhteissa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on hyvä ottaa huomioon sopeutumisen osalta selvityksissä todetut, paahdeympäristön lajeille soveltuvat alueet erityisesti muuttuvien toimintojen alueilla (Tesoma) ja haitallisten vieraslajien torjunta ja leviämisen estäminen.

Yleiskaavan mukainen suunnittelualue on pääsääntöisesti vesihuollon toiminta-alue. Alueella toimivan vesihuoltolaitoksen toiminta-alue on vuodelta 2011 ja päivittämisen tarpeessa. Tarkastelussa tulee ottaa huomioon vaihekaavaan sisältyvät asemakaavoitetut alueet sekä jo muodostunut asutus, jotka sijoittuvat nykyisen vesihuollon toiminta-alueen ulkopuolelle. Alueen vesihuoltoratkaisuja suunniteltaessa ja toiminta-alueen tarvetta arvioitaessa tulisi huomioida alueella olevien ja sinne suunniteltavien toimintojen tarpeet vesihuoltolain 7 §:n mukaisesti.

Yleiskaavakokonaisuutta on mahdollista tarkastella karttapalvelu Oskarissa, mikä osaltaan mahdollistaa kaavojen muodostaman kokonaisuuden hahmottamisen. Nykytilanteessa Kantakaupungin yleiskaavan 2040 ja Kantakaupungin vaihekaavaehdotuksen 2017–2021 esittäminen karttapalvelussa kaavayhdistelmänä saattaa kuitenkin aiheuttaa sekaannusta oikeusvaikutteisuuden tulkinnassa, koska 2017–2021 vaihekaava ei ole vielä lainvoimainen.

Vallitseva tilanne vaikeuttaa myös nyt laadittavan vaihekaavan kokonaisvaikutusten arviointia suhteessa aikaisemmin laadittuihin kaavoihin. Vaiheleiskaavatyössä vaikutuksia tarkastellaan vain kaavaan valittujen teemojen osalta eikä päällekkäisistä eri aikaisista kaavoista ja vaikutusten arvioinnin yleispiirteisyydestä johtuen ole selkeästi arvioitavissa aiheuttavatko vaihekaavassa tehtävät ratkaisut ristiriitoja suhteessa voimaan jäävien kaavojen tavoitteisiin tai oikeusvaikutuksiin nähden.

Yleiskaavojen tulisi muodostaa selkeä jatkumo siten, että kaavat selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuvien ratkaisujen ja määräysten ovat oikeusvaikutuksiltaan selkeitä ja ohjaavat asemakaavoitusta riittäväällä tavalla. Suunnittelualueen yleiskaavat on tarpeen seuraavalla valtuustokaudella ottaa päivitettäväksi kokonaisuutena, jotta vältetään edellä kuvatuilta ongelmilta.

Kaikilla osallisilla ei välttämättä ole mahdollisuutta tai kykyä hyödyntää Oskari -karttapalvelua. Osallisten kannalta monimuotoinen kaava-aineisto koetaan vaikeasti saavutettavaksi ja vaikeaselkoiseksi. Kaava-aineiston selkeyttä ja saavutettavuutta tulisi kehittää siten, että varmistetaan kaikilta osin MRL 62 §:n tavoitteiden täyttyminen osallisuudesta ja

mahdollisuudesta osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä.

Koska Kantakaupungin vaihekaavalla muutetaan myös Keskustan strategista yleiskaavaa ja alueelle laaditaan yksityiskohtaisempi vaihekaava, kyseessä on näin ollen myös Keskustan Strategisen yleiskaavan vaiheittainen kaavamuuotos. Tämän tulisi ilmetä myös hankkeen nimeämisessä ja kaavaselostuksessa. Kaavan päivittäminen on perusteltua, mutta selkeintä olisi toteuttaa Keskustan yleiskaavan tarkistaminen omana kaavamuuotosprosessinaan. Tällöin pystyttäisiin vastaamaan tiiviin kaupunkirakenteen muutosten hallinnan suunnittelutarpeeseen ja edistettäisiin asemakaavojen laadintaa yleiskaavatasolla kattavammin kuin laatimalla oikeusvaikutusettomia yleissuunnitelmia.

Osa-aluekohtaisten suunnitelmien tarkkuustaso vaihtelee riippuen tarkasteluun valituista teemoista. Osa-alueiden suunnittelu jää osin hyvin strategisluonteiseksi, eikä vastaa välttämättä kaikilta osin riittäväällä tavalla tarpeeseen yhteensovittaa alueen suunnittelukysymyksiä siten, että ratkaisut ohjaisivat tulevaa asemakaavoitusta.

Tesoman alueen toteuttaminen vaiheleiskaavan mukaisella ratkaisulla laatutavoitteineen edistää kestävästä yhdyskuntarakenteen kehittämistä. Tavoiteltu muutos toimitila-alueesta keskustatoimintojen ja asumisen alueeksi hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella ja kattavien palvelujen läheisyydessä vastaa hyvin kestävästä yhdyskuntarakenteen tavoitteisiin. Kokonaisuutena kaavaratkaisu edistää myös ilmastomuutokseen sopeutumisen tavoitteita. On hyvä, että Tesoman kehittämissperiaatekartassa on myös edellytetty asumisen monipuolisuutta. Jatkossa on hyvä pohtia, millaiset kaavamääräykset ja välineet edistävät asuntotuotannon monipuolisuutta erilaiset kohderyhmät huomioiden. Osa-alueen suunnitelmassa eivät täsmenny yleismääräyksen liikenteellisen solmupisteen kehittämisen tavoitteet. Laadullisten tavoitteiden ohella myös muun muassa liityntäpysäköinnin osalta olisi mahdollista esittää täsmällisempiä tavoitteita tulevaisuuden tarpeeseen. Kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien saavutettavuutta Tesoman valtatie ja radan välisen alueen ja edelleen Mediapoliksen, Tohlopin rannan suuntaan olisi perusteltua tutkia laajemmin. Myös meluntorjuntaratkaisujen kokonaisuuden yhteensovittaminen kehittyvään maankäyttöön ja olevaan asutukseen nähden tulisi huomioida.

Alueen luontoarvojen kannalta tarkemmassa suunnittelussa on hyvä ottaa huomioon selvityksissä todetut, paahdeympäristön lajeille soveltuvat alueet. Jatkossa hulevesiselvityksiä ja ratkaisuja laadittaessa tulee ehkäistä merkittävien haitallisten vaikutusten (vesitalous, veden määrä ja laatu) aiheutuminen Myllypuron Natura 2000 -alueelle.

Lielahden alueella on syytä kiinnittää erityisesti huomiota keskuspuiston ja siihen kytkeytyvän ekologisen verkoston ja yhteyksien toimivuuteen ja jatkuvuuteen niin alueen sisällä kuin jatkuvuuteen ympäröiville alueille. Yhteydet ympäröiville alueille ovat heikot etenkin puustoisten yhteyksien osalta. Paasikiventie yhdessä junaradan ja muun rakentamisen kanssa estää ja rajoittaa ekologisia yhteyksiä Epilänharjun suuntaan ja näille yhteyksille on kehittämistarvetta esimerkiksi istutuksin tai viimesijaisena keinona hyppypuin. Tilaa vaativan kaupan kehittämisperiaatealueelle sijoittuu viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joita ei saa hävittää eikä heikentää. Tekeillä olevaa kokonaissuunnitelmaa viitasammakon ja maankäytön yhteensovittamisesta muun muassa hulevesien käsittelyyn liittyen on syytä hyödyntää myös vaiheyleiskaavan jatkosuunnittelussa. Kaupunkivihreän kehittämisalue-merkinnän toteuttaminen saattaa johtaa tiivistä rakentuvalla alueella ensisijaisesti rakenteellisiin ratkaisuihin, jollei hulevesiratkaisuille pystytä varaan riittävää tilaa. Luontopohjaisuuden ensisijai-

tystä tai vaikutta kaupallisten palveluiden saavutettavuuteen ja niiden tasapainoiseen kehittämiseen vaikutusalueellaan.

Lielahden alueella on syytä kiinnittää erityisesti huomiota keskuspuiston ja siihen kytkeytyvän ekologisen verkoston ja yhteyksien toimivuuteen ja jatkuvuuteen niin alueen sisällä kuin jatkuvuuteen ympäröiville alueille. Yhteydet ympäröiville alueille ovat heikot etenkin puustoisten yhteyksien osalta. Paasikiventie yhdessä junaradan ja muun rakentamisen kanssa estää ja rajoittaa ekologisia yhteyksiä Epilänharjun suuntaan ja näille yhteyksille on kehittämistarvetta esimerkiksi istutuksin tai viimesijaisena keinona hyppypuin. Tilaa vaativan kaupan kehittämisperiaatealueelle sijoittuu viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joita ei saa hävittää eikä heikentää. Tekeillä olevaa kokonaissuunnitelmaa viitasammakon ja maankäytön yhteensovittamisesta muun muassa hulevesien käsittelyyn liittyen on syytä hyödyntää myös vaiheyleiskaavan jatkosuunnittelussa. Kaupunkivihreän kehittämisalue-merkinnän toteuttaminen saattaa johtaa tiivistä rakentuvalla alueella ensisijaisesti rakenteellisiin ratkaisuihin, jollei hulevesiratkaisuille pystytä varaan riittävää tilaa. Luontopohjaisuuden ensisijai-

suutta onkin tarpeen edistää myös kaavassa esitettävien suunnitteluratkaisuin. Määräykset hyvine tavoitteineen hulevesien osalta olisi tarpeellista esittää jatkossa myös kaikkien yksityiskohtaisten osa-aluekohtaisten suunnitelman kaavamääräyksissä. Vaihekaavan osa-alue suunnitelman suunnittelutarkkuus jää kaavaluonnoksessa hyvin yleispiirteiseksi. Lielahden yleissuunnitelmassa tutkitut laajemmin kehitystä tarkastelevat perusratkaisut ja nyt vaihekaavassa hahmottunut strateginen lähestymistapa voisivat hyvin toimia lähtökohtana alueen yksityiskohtaisemman yleiskaavan laatimiseen.

Keskustan alueen tarkempi yleiskaavallinen suunnittelu on erittäin perusteltua. Tiivistyvässä kaupunkirakenteessa on ilmeinen tarve yksityiskohdaisempaan yleiskaavalliseen suunnitteluun, jolla ohjataan asemakaavoitusta ja täydennysrakentamista. Sopeutumisen kannalta kaavaluonnokseen sisältyy hyviä määräyksiä. Etenkin tarve rantojen saavutettavuuden huomioimisesta on sosiaaliselta merkitykseltään lämpenevinä kesinä kasvava ja tästä tulisi edelleen huolehtia. Myös maavaraisten ympäristöjen ylläpitämiseksi tulisi keskustan osa-alueella hyödyntää kaikki mahdolliset keinot.

Kaavamääräyksiin olisi mahdollista sisällyttää myös viherkattoihin, seiniin ja niin edelleen liittyviä tavoitteita ja kytkeä toteutukset osaksi arkkitehtuurin laatekijöitä. Yleiskaavojen kokonaisuus kattaa nyt selvitysten valossa tiedossa olevat maakunnalliset ja valtakunnalliset arvokkaat kulttuuriympäristöt. Paikallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön osalta koko vaihekaavaan liittyy edelleen inventointien päivitystarvetta, jota on syytä edistää yleiskaavoja päivitettäessä ja muutettaessa. Keskusta-alueella tulisi myös inventointien täydentymisen myötä kaavamääräyksiin edistää paikallisten arvokokonaisuuksien säilymistä. Rakennetun ympäristön arvojen vaalimisen kannalta on myös tarve keskustan asemakaavojen ajantasaisuutta koskevan selvityksen laatimiseen. Yleiskaava laadittaessa tulee huomioida myös vaikutusten arvioinnin tarve valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen, johon erityisesti korkea rakentaminen saattaa vaikuttaa.

Korkean rakentamisen selvitys on hyvä ja tarpeellinen katsaus aiheeseen ja tukee paitsi yleiskaavoitusta, myös tarkempaa suunnittelua. Selvityksessä on todettu johtopäätöksenä, että kantakaupungin

strategisessa yleiskaavassa olevia korkean rakentamisen vyöhykkeitä ei ole tarpeen muuttaa. Jatkossa tulisi arvioida lisää Amurin korkean rakentamisen vyöhykettä. Selvityksen havainnekuviissa on esitetty Amurin 2019 yleissuunnitelman mukainen rakentaminen, mutta sen noudattamisesta on luovuttu asemakaavan 8798 yhteydessä. Selvityksessä on myös tunnistettu Ranta-Tampellan korkean rakentamisen jakso, jota ei ole merkitty kaavakartoilla korkean rakentamisen vyöhykkeenä. ELY-keskus tulkitsee, että korkea rakentamista koskeva uusi määräys on voimassa myös keskustan vyöhykkeiden ulkopuolisissa korkeissa rakennuksissa, samoin selvityksessä esitetyt suunnitteluohjeet. Ongelmallisena nähdään uuden määräyksen kohta, jossa edellytetään arvioimaan hankkeen soveltuvuutta kaupunkikuvaan ja maisemaan jo ennen kaavahankkeen aloittamista. Tässä on riskinä, että linjauksia rakentamisesta tehdään pitkälle jo ennen varsinaista asemakaavan laatimisen aloittamista. On tarkoituksenmukaista tarkastella riittävän kattavasti vaihtoehtoja osana kaavoitusta. Suunnitteluohjeissa on tarpeen tuoda esiin melukysymykset, huoneistojen suuntaaminen, tärinä ja runkomelu.

Tammerkosken ylittävien siltojen selvityksessä on erittäin positiivista, että siltoja on tarkasteltu laajempaan ja tasalaatuisena kokonaisuutena tunnistuen toiminnallisia tarpeita ja kulttuuriympäristön määrittelemiä reunaehtoja. Tammerkosken alueen arvo on vähintään valtakunnallinen ja alue edellyttää erityisen huolellista suunnittelua. On positiivista, ettei selvityksessä ole tehty valintoja tai linjauksia tulevien siltojen osalta, sillä joidenkin kehitettäväksi pohdittavien yhteyksien ja ympäristöjen toteuttamisen reunaehtoja on tarpeen tarkastella tulevaisuudessa vielä tarkemmalla tasolla. Asia sisältyy kulttuuriympäristön arvojen merkittävyyden vuoksi ELY-keskuksen maankäyttö- ja rakennuslain 18 § mukaiseen valvontatehtävään. Vaiheyleiskaavan selostuksen ja vaikutusten arvioinnin osalta jää vielä auki, millä tavoin selvityksen tulokset ovat vaikuttaneet nyt tekeillä olevan vaiheyleiskaavan laatimiseen. Kaavaselostuksessa olisi hyvä perustella lisää miksi selvityksen johdosta ei ole tuotu kaavamääräyksiin täydennyksiä tai lisäselvitystarpeita.

Alasjärven alueelle suuntautuvia toiminnot on osoitettu muita osa-alueita yksityiskohtaisemmin siten, että se mahdollistaa jatkossa yleiskaavatasolla tehtävän täsmällisen kohdennetun vaikutusten arvioinnin. Kaavan jatkosuunnittelussa on erityisen tärkeää huomioida luontoarvojen sekä Alasjärven viher- ja ekologisen verkoston muodostama kokonaisuus ja vesistön tilaan kohdistuvat vaikutukset. Kaavoituksessa tehtävillä ratkaisulla tulisi myös kannustaa hiilineutraaleihin ja hiilinegatiivisiin ratkaisuihin. Pirkanmaan maakuntakaavassa Kauppi-Niihaman alueelle osoitetaan laaja virkistysaluekokonaisuus (V), jolla osoitetaan seudullisesti merkittävät taajamiin liittyvät virkistysalueet ja/tai taajamien ekologisen verkoston kannalta erityisen tärkeät alueet. Kaavamääräyksessä ja suunnittelumääräyksessä esitetyt tavoitteet tulee käsitellä kaavaselostuksessa, kun maakuntakaavan mukaiselle virkistysalueelle osoitetaan uusia toimintoja ja vaihekaavan tavoitteena on mahdollistaa uutta matkailupalveluihin liittyvää rakentamista. Alasjärven itäpuolen osa-alue kuuluu osittain Tampereen kansallisen kaupunkipuiston rajaukseen, joten vaihekaavan vaikutusten arviointia on tarpeen täsmentää myös kaupunkipuistoon liittyvien tavoitteiden kannalta. Arvioinnissa olisi luontevaa huomioida kaupunki-

puiston hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksesta nousevat tavoitteet. Tarkastelussa on tarpeen huomioida yhtenäisten metsäalueiden tavoitteen, luonnon monimuotoisuuden, ekologisten yhteyksien ja reitistöjen jatkuvuuden lisäksi kestävää liikkumista tukevien ratkaisujen edistäminen siten, että huomioidaan alueen toimintojen saavutettavuus kaikilla liikkumismuodoilla sekä tieliikenteen ja kaupunkiraitiotien melu- ja tärinä niiden toimintojen osalta, jotka sijoittuvat tie- ja raideliikenteen melun vaikutusalueelle.

Alasjärven erinomaisessa ekologisessa tilassa olevaan vedenlaatuun kohdistuu nykyisellään huomattavaa painetta kuormituksen osalta. Vuonna 2020 valmistuneessa valuma-alue-tarkastelussa on todettu, että ulkoinen ravinnekuormitus ei saisi kokonaisfosforin- ja typen osalta kasvaa lainkaan nykytilasta, jotta ekologinen tila ei heikkenisi. Suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida laki vesien- ja merenhoidon järjestämisestä sekä vesipolitiikan puitedirektiivi, jonka mukaan pintavesien tilaa ei saa heikentää. Alasjärven tila ja siihen kohdistuvat vaikutukset tulee erityisesti huomioida suunniteltaessa toimintoja vesialueen läheisyyteen. Alueen vesihuollon järjestämisen osalta

tulee huomioida yleiset lausunnon kohdassa ”Vesihuolto” esiin nostetut periaatteet. Vesihuoltoratkaisuja suunniteltaessa ja vesihuollon toiminta-alueen tarvetta arvioitaessa tulee huomioida alueella olevien ja sinne kaavalla suunniteltavien toimintojen tarpeet.

Alasjärven osa-alueen luontoselvitysalue ei nyt kata kaavaluonnoksessa osoitettuja rm-alueita kokonaisuudessaan. Muun muassa rm-3-alueita näyttäisi sijoittuvan osin myös alueelle, jossa on kohtalaisesti lahoppuuta ja lahoppuujatkumoa. Kehittämissperiaatealueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueiden mahdolliset luontoarvot kuten lahokaviosammalen esiintymät. Myös lahokaviosammalen vaatima lahoppuujatkumo on syytä huomioida toimintojen suunnittelussa. Alasjärven itäpuolen luontoselvityksessä todetut liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat on syytä ensisijaisesti osoittaa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen merkinnällä. Osa-alueelle sijoittuu useita lakisääteisesti huomioitavia luontoarvoja, joiden sijoittumista aluevarausmerkintöjen alueelle ei voi päätellä kaavakartan ja -määräysten perusteella.

Luontoarvojen edistäminen ja säilyttäminen tulee olemaan haastavaa alueen käyttöpaineen lisääntymisessä osin kohteen keskeisen sijainnin ja sinne suunniteltujen lisääntyvien toimintojen vuoksi. Suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa tulisi tämä ennakoida huomioiden erityisen herkat luontoarvot sekä erityisen riskialttiit ekologisten yhteyksien jatkuvuudet. Kaavaa laadittaessa keskeistä on yhteyksien suunnittelu alueella siten että käyttöpaine ei ohjaudu tunnistetuille erityisen herkille alueille. Täydennettäessä arviointipohjaa tulee huomioida, että sopeutumisen näkökulman kannalta kaavan arviointien tulee koskea myös Alasjärveä. Vaikkakin sopeutumisen kysymykset eroavat esimerkiksi kantakaupungin kysymyksistä, on alueella merkittäviäkin sopeutumistarpeita, jotka tulee suunnittelussa ottaa huomioon.

Vaiheleiskaavassa on esitetty ”Kaupunkirakenteen kannalta merkittävä liikenteen kokoojakatu ja joukkoliikenteen laatukäytävä” valtateiden 3 ja 9 sekä maantien 3495 kanssa risteäville kaduille ja Hiedanrannan kehitettävältä alueelta kantatien 65 ja rautatien ali Pispalan valtatielle. Jos katujen kaavan tavoitteiden mukainen kehittäminen edellyttää maanteiden risteyssiltojen parantamistarpeita, tulee Tampereen kaupungin varautua niiden toteuttamiseen.

Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue on antanut Lempäälän ja Pirkkalan välisen valtatie 3 kehittämisen YVA-selostuksesta perustellun päätelmän. Sen jälkeen ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri teki päätöksen, jolla vt 3 Lempäälä-Pirkkala jatkosuunnittelu käynnistettiin YVA-selvityksen VE 1 uuden valtatieyhteyden pohjalta. Tavoitteena on, että tien yleissuunnitelma valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä, jonka jälkeen yleissuunnitelma laitetaan nähtäville ja lausuntokierrokselle. Vasta yleissuunnitelman hyväksymispäätös tuo varmuutta yhteyden jatkosuunnittelulle ja mahdolliselle toteuttamiselle tulevaisuudessa. Alueidenkäytössä ja liikennejärjestelmässä tulee vielä pitkään varautua nykyisen valtatie 3 toimivuuden turvaamiseen. Nykyisen maantieverkon tilanteessa yleisen liikenteen kasvun lisäksi alueidenkäytön kasvu lisää entisestään paikallista lyhytmatkaista liikennettä jo nyt ruuhkaisella ja häiriöherkällä Tampereen kehätiellä. Lähi-tulevaisuudessa uudesta Lempäälän ja Pirkkalan välisestä tieyhteydestä huolimatta tulee nykyisellä valtatiellä 3 Lakalaivan ja Sarankulman välillä varautua kolmansien kaistojen rakentamiseen. Kun paikallinen liikenne aiheuttaa maantieverkolla parantamistarpeita, on myös kunnilla vastuu osallistua parantamiskustannuksiin.

Lielahden-Hiedanrannan osa-alueen kehittämisessä sekä liikennejärjestelmässä on varauduttava valtatielle 12 ja kantatielle 65 (Paasikiventielle) tehdystä aluevaraussuunnitelmassa esitettyihin eritasoliittymiin, Paasikivientien rinnakkaiseen katuyhteyteen sekä jalankulku- ja kävely-yhteyksiin. Aluevaraussuunnitelmassa esitetyt ratkaisut tulevat muuttamaan etenkin Lielahden alueen nykyistä alueidenkäyttöä ja sen kulkuyhteyksiä. Tarkemman suunnittelun yhteydessä on syytä tarkastella liikennemääriä ja -vaikutuksia, jotta voidaan varmistua alueidenkäytön kehittämisen eri vaiheissa Paasikivientien, katujen, liittymien, jalankulku- ja pyöräilyväylien sekä joukkoliikenteen toimivuudesta ja turvallisuudesta sekä varautua liikennejärjestelmän kehittämistarpeisiin. Paasikivientien tiesuunnitelma käynnistyy tänä vuonna ja Lielahden eritasoliittymän tiesuunnitelma tulevina vuosina. Parantamishankkeen toteuttaminen edellyttää eduskunnan myöntämän rahoituksen. Tampereen kaupungilla on merkittävä kustannusosuus, koska maantien parantaminen mahdollistaa alueidenkäytön kehittämisen. Paasikivientien rinnakkaisen kadun ja alueen katuverkon tulee palvella alueen lyhytmatkaista liikennettä kuten alueiden sisäistä ja välistä asiointiliikennettä.

Alueiden sisällä ja välillä tulee järjestää turvalliset, sujuvat ja houkuttelevat jalankulku- ja pyöräily-yhteydet sekä sujuvat ja turvalliset matkakäytöt. Lielahden maankäytön, katuverkon ja raitiotien suunnittelussa tulee huomioida Lielahdenkatu-Possijärvenkatu-Turvesuonkatu-Myllypuronkatu erikoiskuljetusreitien ulottumavaatimukset, jos Lielahden ja Hiedanrannan elinkeinoelämän ja tuotantotoiminnan kuljetukset sitä edellyttävät.

Viher-, keskuspuisto- ja ekologisten ja muiden verkostojen sekä myös virkistys- ja kävely- ja pyöräily-yhteyksien kehittämisellä vilkkaiden ja leveiden liikenneväylien ympäristöissä on haasteita, mikä voi edellyttää vaikean tai lähes mahdottoman toteutettavuuden vuoksi kompromisseja esimerkiksi liikenneväylien ja edellä mainittujen verkostojen risteämisten ratkaisuihin. Lähtökohtaisesti liikenneväylien kehittämisessä tavoitteena on tieympäristön parantaminen, saavutettavuuden parantaminen ja estevaikutuksen vähentäminen sekä myös ekologisten yhteyksien turvaaminen ja parantaminen.

Melun muodostamien terveystarpeiden vuoksi on tarpeen kiinnittää huomiota asuin ympäristön laatuun muodostuvan ääniympäristön kannalta. Haasteena on, että alustavassa kaavasunnittelussa nojaututaan oikeusvaikutuksettomaan yleissuunnitelmaan tai arkkitehtuurikilpailuun, jonka lähtökohdissa ei ole riittävästi huomioitu vallitsevaa melutilannetta. Melutilanne on saattanut tällöin tulla esiin rakennuksen toimintoja tai asuntosuunnittelua rajoittavana reunaehtona vasta asemakaavoituksen vaikutusarvioinnin yhteydessä. Vaihekaavan yleismääräyksessä esitetään meluntorjuntaan liittyvä selvitysvelvoite. Yleismääräykseen on syytä täydentää tärinän hallintaan liittyvät suunnittelumääräykset, jotta varmistetaan riittävällä tavalla tavoitteiden välittyminen asemakaavataso suunnitteluun.

Tampereen seudun asukasmäärä kasvaa vielä 2030-luvun puolelle, jonka jälkeen kehityksen odotetaan tasaantuvan. Kun rakentamista tapahtuu paljon ja kiivaasti, on asuntojen määrän ohella tarpeen kiinnittää huomiota myös asumisen ja elämän laadun myötä.

odotettavissa oleva kasvava yhteiskunnallinen epävakaus nostaa osaltaan asuinalueiden sosiaalisen kestävyys tukemisen tarvetta. On positiivista, että virkistysalueiden saavutettavuus ja pienilmaston laatu nostetaan vaihekaavassa tarkasteluun ja varmistetaan kaavamääräyksin. Kaavan jatkotyössä sekä tulevaisuuden yleiskaavoissa olisi hyvä pohjata myös tarvetta kaavamääräyksille, jotka tukisivat asuntotuotannon kestävästä jakaumasta ja tarkoitustenmukaista alueellista kohdistamista. Erityisesti pienten asuntojen kasautumisesta tietyille alueille seuraa mahdollisesti sosiaalisia vaikutuksia. Asuntotuotannon riittävyyden tarvetta ohjataan maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:ssä. Riittävyyden osalta on tarpeen huomioida myös eri asukaskohortit sekä alueet. Saman lakipykälän mukaan tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää myös palveluiden saatavuutta.

Elinkeinoalueiden visiota koskeva ELY-keskuksen palaute on käsitelty elinkeinoalueiden visiotyön raportoinnin yhteydessä.

Vastine

Merkitään tiedoksi kiitokset vaiheyleiskaavan ilmastomuutokseen sopeutumisen osalta valittujen teemojen käsittelyyn.

Lämpösaarekeselvityksessä tarkasteltiin yhden ajankohdan lisäksi myös useamman tarkasteluajan kohdan keskiarvoa ja kuumien alueiden sijaintia. Tarkastelussa korostuivat samat alueet, kuin mitä kaavakartalle on nostettu. Useamman ajankodan tarkastelussa, missä osa päivistä oli myös viileämpiä, kuumimmat alueet olivat hieman pienempiä. Lähtöaineistona käytetty satelliittitieto asettaa omat rajoituksensa tarkasteluille, koska lämpötiladataa saadaan vain täysin pilvettöminä päivinä. Tarkastelua jatketaan varmasti myös tulevaisuudessa. Ilmatieteenlaitos on asentanut 19 ilmanlämpötilamittaria seurantaa varten Tampereelle heinäkuussa 2023. Mittareiden sijainnit on valittu ilmatieteenlaitoksen ja Tampereen yleiskaavoituksen yhteistyönä. Tulevaisuudessa on näin ollen käytettävissä tarkempaa dataa myös lämpösaarekeilmiön tarkasteluun. Satelliittidata mittaa lämpötilan puiden yläpuolelta, kun taas mittareiden tulosten avulla pystytään ehkä tarkastelemaan esimerkiksi puiden latvuspeitteisyyden vaikutuksia ilmiön lieventämiseen. Lämpösaarekeselvityksessä haavoittuvuuksia tarkasteltiin

muun muassa vanhusväestöön, terveysasemien sijaintiin sekä luontoarvojen osalta kuusikoihin. Selvityksen tuloksia on myös tarkasteltu kaavan valmistelutyön aikana päällekkäin muun muassa ekologisten yhteyksien, luontoarvojen ja vesistöselvityksen kanssa. Tästä on tehty johtopäätöksiä kaavamääräykseen muun muassa luonnon monimuotoisuuden kehittämisen tavoitteisiin sekä merkittävien uomien ja vesireittien latvuspeitteisyyden tavoitteisiin.

Yleiskaavassa ekologiset yhteydet esitetään ohjeellisina, koska sitova sijainti vaatisi erittäin laajaa tarkkaa selvitystä koko kantakaupungin alueelta. Osa yhteyksistä on tavoitteellisia. Tarkka sijaintitieto voi myös vanhentua. Esittämällä yhteydet yleiskaavassa ohjeellisina voidaan ne asemakaavavaiheessa täsmentää ajantasaisilla selvityksillä oikealle paikalleen. Ekologisten yhteyksien osoittamisessa yleiskaavassa keskeistä on verkostokokonaisuuden ja myös tavoitteellisten yhteyksien esittäminen ja kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon. Tekeillä olevassa yleiskaavassa uusia yhteyksiä on osoitettu ja olemassa olevia yhteyksiä on tarkennettu kulmaan etenkin asemakaavoitettujen viher- ja virkistysalueiden kautta. Tämä vahvistaa yhteyksien turvaamista ja kehittämistä kaupungin hallussa olevilla alueilla. Asuinalueiden kautta osoitetut yhteydet ovat verkostoa tukevia yhteyksiä. Yhteydet on tyy-

pitelty puustoihin, avoimiin ja siniyhteyksiin. Tämä tuo lisää tietoa yhteyksien tarkentamiseen asemakaavavaiheessa. Vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa kartoista tehdään kaavayhdistelmät, joista selviää ohjeellisten ekologisten yhteyksien sijainnit yksiselitteisesti. Heikentyneen ekologisen yhteyden korjaaminen on huomioitu kaavamääräyksessä, missä edellytetään toimivuuden turvaamista ja kehittämistä yhteyden tyyppin mukaisesti. Tampereen luonnonsuojeluohjelman toimenpiteen ”yleiskaavan ekologisen verkoston toimivuus” mukaisesti on yleiskaavatyössä tehty tarkasteluja maanpeiteaineiston pohjalta puuston latvuspeitteisyyden katkospaikoista. Katkospaikkoja tarkastellaan yhteistyönä kaupungin eri yksiköiden kesken. Kaupungilla on tavoitteena saada täydennettyä katkospaikkoja puustoistutuksin.

Haavoittuvuuksien tarkastelun laajentamista rakennuskantaan ei ole tehty, mutta aiheeseen palataan jatkossa. Ilmastomuutoksen ja sään ääri-ilmiöistä johtuva lisääntyvän kosteuden vaikutukset rakennuskantaan ja infraan sekä alueiden tyypittely niiden rakennuskannan iän ja rakentumisajankohdan ja tästä seuraavien ilmatoriskien suhteen on tärkeää tietoa. Myös sosiaalisia vaikutuksia liittyen ilmastomuutoksen ja sään ääri-ilmiöihin voidaan tulevaisuudessa selvittää ja arvioida lisää.

Pienvesi- ja vesistöselvityksen tuloksia on käytetty Tampereen uuden hulevesiohjelman laadinnassa vesien hallintaratkaisujen ohjaamiseen vesien tilan turvaamiseksi. Hulevesiohjelmassa on valuma-aluekohtaiset toimenpiteet, joiden tavoitteena on vesien laadun turvaaminen. Toimenpiteet on tuotu myös vaiheyleiskaavaehdotukseen. Kasvavan asukasmäärän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen myötä tulevaisuudessa on tarve edistää rantojen ja rannoille sijoittuvien virkistyspalveluiden saavutettavuutta. Käyttöpaineen kasvaessa tulee myös uimarantojen laatua ohjata kestävästi kasvava käyttöpaine.

Sopeutumisen kaavamääräysten ja merkintöjen luomisen haasteellisuus on tunnistettu vaiheyleiskaavatyössä. Sopeutumisen merkinnät eri kartoilta on koottu kaavaselostukseen yhdeksi kokonaisuudeksi.

Luontoarvokohteita ei ole tarkoituksenmukaista esittää kattavasti strategisessa yleiskaavassa. Tieto arvokohteista päivittyy koko ajan, joten kartalle rajatut alueet vanhenevat nopeasti. Suurin osa merkittävistä luontoarvoista sijoittuu yleiskaavan keskuspuistoverkostolle ja luonnonsuojelualueille. Keskuspuistoverkoston osalta tyypittelyä on jatkettu ehdotukseen. Tarkempaa suunnittelua ohjaa

yleiskaavan tavoite luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta, mikä sisältää itsessään vieraslajien torjumisen ja erityyppisten luontoarvojen huomioimisen, kuten paahdeympäristöt. Tätä on tarkennettu keskuspuistoverkoston kaavamerkinän kuvaukseen. Alasjärven osa-alueella esitetään ”Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueet”, jotka sisältävät huomioon otettavat luontoarvokohteet. Määräyksen kuvaukseen täydennetään mitä huomioitavia lainmukaisiakin luontoarvoja merkintään sisältyy. Kaavaselostukseen lisätään kartta, jossa esitetään kunkin ”luontoarvotyyppin” sijainti.

Yleiskaava ohjaa viherrakenteen jatkuvuuden ja kytkeytyneisyyden turvaamiseen ja kehittämiseen. Yleiskaavaratkaisuun on lisätty viherrakenteen laadullisia kehittämistavoitteita. Voimassa olevassa kaavassa on merkitty keskeiset tunnistetut viherakenteen katkoskohdat merkinnällä ohjeellinen viherverkoston yhteystarvealue. Näiden yhteyksien kehittäminen edellyttää yhteistyötä muun muassa ELY:n kanssa. Ekologisen verkoston osalta yleiskaavassa on ollut tavoitteena osoittaa useampi vaihtoehtoinen yhteys sen varalta, että muuttuvien olosuhteiden johdosta joku yhteys heikkenee tai tuhoutuu.

Vesihuollon toiminta-alueen päivittäminen tehdään Tampereella omana prosessinaan, jossa toimijana on Tampereen Vesi. Vesihuollon toiminta-alueiden päivitys on parhaillaan vireillä.

Valtuustokauden 2017–2021 vaiheyleiskaava kuulutettiin lainvoimaiseksi 9.6.2023. Selkeyden vuoksi laadimme vain yhden kaavayhdistelmän, joka sisältää lainvoimaiset ja hyväksytyt yleiskaavat mutta ei suunnitteluvaiheessa olevaa yleiskaavaa. Vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa laaditaan kaavayhdistelmä osallisia ja lausunnonantajia varten kokonaisvaikutusten arvioinnin tueksi.

Kaava-aineiston selkeyttä on kehitetty koko suunnitteluprosessin ajan. Nettisivuille on tehty esitelyvideoita aineiston sisältöjen avaamiseksi ja omaksuttavuuden helpottamiseksi. Asukkaiden tiedonhakemisen helppoutta kehitetään edelleen nettisivulla. Myös selkeään kieleen on kiinnitetty huomioita. Edelleen on käytössä kaikista kaavakartoista myös pdf-versiot Oskari-karttapalvelun lisäksi. Ehdotusvaiheessa myös kaavayhdistelmästä tehdään pdf-versiot. Asukastilaisuudet ja suorat yhteydenotot suunnittelijoihin ovat mahdollisia koko prosessin ajan, mikäli aineiston tulkinnaassa on kysymyksiä.

Vaiheyleiskaavan nimi on muutettu niin, että se kuvaa Keskustan Strategisen osayleiskaavaa muu-
tosta osana yleiskaavaprosessia eli ”Kantakaupun-
gin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021–2025
ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheit-
tainen muutos”. Asia on avattu tarkemmin myös
kaavaselostuksessa.

Osa-aluekohtaisten suunnitelmien tarkkuustason
vaihtelu johtuu eri alueiden yksilöllisistä suunnit-
telukysymyksistä ja ohjaustarpeesta. Ehdotuskart-
taan tarkennetaan alueen viher- ja virkistysyhteyk-
sien tarkempaa ohjausta.

Tesoman lähijunaseisaketta tulisi kehittää asemana,
jonne saavutaan kaikilla muilla kulkumuodoilla kuin
autolla. Autoille tarjottavan liityntäpysäköinnin kapa-
siteetti tulee varmasti tulevaisuudessakin olemaan
rajallinen ja pohjautuu keskitettyyn pysäköintiin,
kun taas laajempi autojen liityntäpysäköinti tulisi
tapahtua ulompana kaupunkia, esimerkiksi län-
nestä saapuville Nokialla. Tesoman lähijunapysäkin
visiotyössä on liityntäpysäköintiä hahmoteltu ympä-
röiviin kortteleihin osana asukas-pysäköintilaitoksia.
Pyöräilyn tavoiteverkko huomioi jo Mediapoliksien
hyvin, Kohmankaari-Kohmankatu-Tohlopinranta
on nostettu pääreittiluokkaan. Lisäksi rautatien ali
on osoitettu Raholan radanvarren suunnitelmassa
uusi alikulku ja nykyisestä on huomioitu yhteystarve
Kolismaankadulle. Myös yhteystarve Kohmanka-

relta Tesoman valtatie yli kohti Tesoman seisaketta
on tunnistettu. Ehdotukseen lisätään jalankulun ja
pyöräilyn yhteystarvemerkinä tulevalta Raholan ali-
kululta kohti Kohmankaarta.

Tesoman osa-alueen suunnittelun yhtenä haas-
teena on meluntorjunta ja tärinän huomiointi.
Samalla tulee parantaa olemassa olevan asutuksen
tilannetta, joten huomio kokonaisuuden yhteenso-
vittamisesta kehittyvään maankäyttöön ja olevaan
asutukseen nähden on hyvä. Osa-alueen yleismää-
räästä n täydennetty melun huomioimisella myös
olevan asutuksen suhteen. ” Alueen rautatie- ja ajo-
neuvoliikenteestä aiheutuvia melu-, tärinä- ja runko-
meluhaittoja tulee vähentää alueen suunnittelussa
toimintojen ja rakennusten sijoittelun ja massoitte-
lun avulla, rakenteellisin ratkaisuin ja meluestein.
Meluntorjuntaratkaisuisissa on huomioitava sekä
kehittyvä maankäyttö että olemassa oleva asutus.”

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen kaupan ohjausta
on muutettu luonnosvaiheesta ehdotukseen joh-
tuen vireillä olevasta vaihemaakuntakaavatyöstä.
Lielähti-Hiedanrannan osa-alueella on merkittävää
potentiaalia kaupan kehittämiseen myös seudul-
lisesti. On hyvä, että vaihemaakuntakaavaa ollaan
päivittämässä nykyisen lain mukaiseksi siten, että
aluekeskustojen keskustatoimintojen alueelta
poistuu kaupan määrän ohjaus. Tämän johdosta
myös vaiheyleiskaavan osalta keskustatoiminto-

jen alueelta poistetaan kaupan kerrosalamäärän
ohjaus ja ehdotuksessa korostetaan enemmän
kaupan tyyppin ja kaupunkirakenteen ohjausta. Tilaa
vievän kaupan osalta on myös tarve nostaa Lielah-
den sallittua kerrosalan enimmäismäärää, joten
ehdotusvaiheessa esitetään vanhentunut määräys
kumottavaksi. Laaditun selvityksen pohjalta Lielah-
teen osoitettu kaupan enimmäiskerrosala on vaihe-
kaavassa 100 000 k-m².

Lielähti-Hiedanrannan alueen virkistysyhteyksiä ja viher- ja
ekologisia yhteyksiä on tarkennettu vaiheyleiskaava-
ehdotukseen. Viitasammakon ja maankäytön
yhteensovittamisen selvitys, koskien Lielähti-Hie-
danrannan osa-alueen pohjoisosaa, on tekeillä. Sen
tavoitteena on ohjata alueen asemakaavoitusta.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen yleismääräyk-
sessä edellytetään viheralueille, tonteille, katualueille
ja toreille lisättävän kaupunkiluonnon monimuotoi-
suutta vahvistavaa monilajista puustoa ja kasvilli-
suutta. Lisäksi alue on kaupunkivihreän kehittämi-
saluetta. Kartan 4 yleismääräykseen on päivitetty
hulevesien käsittelyn määräykset ja valuma-alue-
kohtaiset määräykset uuden hulevesiohjelman
mukaiseksi. Ne ohjaavat myös kaikkien osa-aluei-
den suunnittelua liittyen katuvihreän ja luontopoh-
jaisten hulevesiratkaisujen toteuttamiseen.

Keskustan alueen asemakaavoissa käytetään viherkerrointa, joka määrittelee tavoitetason kaupunkivihreän toteuttamiselle, mutta antaa toteutusvaiheessa suunnittelutilanteen mukaisesti mahdollisuuden valita parhaaksi katsotut keinot tavoitteen saavuttamiseksi. Osa-alueen yleismääräyksen kuvausta on tarkennettu kasvikatton osalta. Kaupunkivihreän kehittämialueen määräyksessä on myös velvoite hulevesiratkaisujen toteuttamisesta ensisijaisesti luontopohjaisina ratkaisuina kuten viherkatuina ja kasvikattona. Keskustan alueelle on rajattu kaksi kaupunkivihreän kehittämialuetta.

Lausunnon tuotiin esiin puute paikallisesti arvokaiden kulttuuriympäristöjen alueiden osoittamisesta keskustassa. Keskustan strategista osayleiskaavatyötä varten tehtiin ”Tampereen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö” -selvitys vuonna 2012. Selvitys on osittain vanhentunut ja sen jälkeen on syntynyt useita erillisselvityksiä muun muassa asemakaavoituksen tarpeista hankekohtaisesti. Selvitystä päivitetään ehdotusvaiheeseen ja vaiheleiskaavan ehdotukseen osoitetaan myös keskustan osalta paikallisesti arvokkaat kohteet ja alueet maakunnallisten ja valtakunnallisten arvo kohteiden rinnalle. Myös Keskustan asemakaavojen ajantasaisuuden arviointi valmistuu ehdotukseen mennessä.

Keskustan korkeaan rakentamiseen liittyen on vai kutusten arviointiin lisätty arviointi valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin, joihin korkea rakentaminen saattaa vaikuttaa. Voimassa olevan strategisen osayleiskaavan vyöhykkeiden rajauksia ei ole muutettu vuoden 2013 selvityksestä Amurin tai Tampellan osalta, vaikka tarkemmalla suunnittelutasolla on tehty muita ratkaisuja. Yleiskaavan vyöhyke ei edellytä korkeaa rakentamista ja toisaalta myös muualla vyöhykkeen ulkopuolella korkea rakentaminen on mahdollista tiettyjen kriteerien täytyessä. Uusi yleismääräys ohjaa korkeaa rakentamista keskustan alueella myös vyöhykkeen ulkopuolisilla alueilla. Korkean rakentamisen hankkeita on tarkoituksenmukaista arvioida jo ennen asemakaavan vireilletuloa, jotta kaupunkikuvallisilta vaikutuksiltaan merkittävän rakentamisen suunnittelu on lähtökohdiltaan laajasti hyväksyttävissä. Harkinta ei poista sitä, että myöhemmin asemakaavoituksessa tutkitaan riittävästi erilaisia vaihtoehtoja ja ratkaisuja sekä arvioidaan niiden vaikutuksia. Korkean rakentamisen harkinta- ja suunnitteluprosessia on avattu tarkemmin selostukseen. Tammerkosken siltojen selvityksen johtopäätöksiä hyödynnetään vireillä olevassa keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Kaavaehdotukseen on lisätty uudet jalankulun yhteystarpeet Tammerkosken yli TAKOn

kohdalle ja Ratinan suvannon itärannalle. Kaavamääräyksenä jalankulun yhteystarpeissa on jo keskustan strategisessa osayleiskaavassa käytetty määräys, jonka mukaan yhteyden toteuttamisedellytykset on tutkittava tarkemmassa suunnittelussa. Määräyksessä todetaan myös, että liikenneväylien ja vesistöjen kävelyille aiheuttamaa estevaikutusta on vähennettävä mahdollisuuksien mukaan.

Alasjärven itäpuolen kaavaratkaisua tarkennetaan ehdotukseen. Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen perustuen Alasjärven itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkailupalveluiden alueita. Vaiheleiskaavan 2017–2021 ohjeellinen leirintä- aluumerkintä Härmälässä jää voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut merkinnät kumotaan. Alasjärven itäpuolen osa-alueen rajausta tarkistetaan koskemaan asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalveluiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen turvaamista. Tavoitteena alueella on mahdollistaa nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen lähivirkistystyksen, liikunnan sekä luonto- ja virkistyspalveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden. Alueelle ei osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia osa-alueita.

Alueen kehittyessä toiminnot on mahdollista liittää kunnallistekniseen verkostoon, mikä pienentää riskiä vesistöihin kohdistuvia kuormitusriskejä.

Osa-alueen rajautuessa pienemmäksi, ulottuu alue vain pieneltä osin maakuntakaavaan virkistysalueelle, eikä sisälly kansallisen kaupunkipuiston hakeuksen mukaiseen rajaukseen. Kaava ohjaa alueen urheilu- ja virkistystoimintojen kehittämiseen tunnistetut luontoarvot huomioiden tarkentaen maakuntakaavan ratkaisua. Alueella sijaitsevat nykyiset urheilu- ja virkistyspalvelut ovat seudullisia, alueelle ei osoiteta merkittäviä alueen nykyisestä toiminnasta poikkeavia toimintoja.

Kaavan vaikutuksen arviointia täydennetään liittyen vaikutuksiin luontoarvoihin, viher- ja ekologiseen verkostoon. Arvioinnissa huomioidaan alueen toimintojen saavutettavuus kaikilla liikkumismuodoilla sekä tieliikenteen ja kaupunkiraitiotien melu- ja värinävaikutuksia niiden toimintojen osalta, jotka sijoittuvat tie- ja raideliikenteen melun vaikutusalueelle. Tieto kaupungin kustannusvastuusta koskien joukkoliikennekäytävien toteuttamisen aiheuttamia muutostarpeita maantien risteysilloilla merkitään tiedoksi.

Hyväksytyssä edellisen valtuustokauden vaiheleiskaavassa VT3 Lakalaivasta Sarankulmaan on osoitettu kehitettäväksi valtakunnalliseksi pääväyläksi ja merkinnän kuvauksen mukaan osuutta välillä Laka-laiva-Partola kehitetään maakuntakaavan mukaisesti lisäkaistoja rakentamalla.

Merkitään tiedoksi Lielahden alueen tarkemman suunnittelun yhteydessä tehtävät liikennemäärä- ja toimivuustarkastelut sekä vaikutusten arviointi. Paasikiventien tiesuunnittelu tulee oikea-aikaisesti suhteessa Lielähti-Hiedanrannan alueen kehittämiseen. Suunnitelman yhteydessä tulee huomioida ekologisten yhteyksien ja virkistysyhteyksien parantaminen Lielahden ja Hiedanrannan alueilta Epilänharjun alueelle. Yhteyksille tulee pohtia ja arvioida erilaisia alittavia ja ylittäviä ratkaisuja ja muita ratkaisuja, esimerkiksi ELY:n esiin nostamien hyppypuiden käyttö liito-oravien yhteyksien parantamistimenpiteenä. Erikoiskuljetusreitien tarve Lielahdessa on tunnistettu Lielahden yleissuunnitelmassa. Reitit ja reittiluokat tulee tarkastella viimeistään siinä vaiheessa, kun raitiotiestä Ylöjärvelle aloitetaan laatimaan katu- ja toteutussuunnittelua. Myös Lielahdenkadun mahdollisissa tulevaisuudessa kehityssuunnitelmissa on huomioitava erikoiskuljetukset.

Haasteet ja kompromissit viher-, keskuspuisto- ja ekologisten ynnä muiden verkostojen sekä myös virkistys- ja kävely- ja pyöräily-yhteyksien kehittämiseksi vilkkaiden ja leveiden liikenneväylien ympäristöissä merkitään tiedoksi. Toisaalta kannustamme etsimään myös vilkkaiden ja leveiden väylien varsille uusia ratkaisuja, joilla voidaan parantaa esimerkiksi virkistysreittien tai pyöräily-yhteyksien viihtyisyyttä ja melutilannetta.

Kantakaupungin täydennysrakentamisen meluongelmat on tunnistettu. Laajempien kohteiden parhaiden ratkaisujen löytämiseksi järjestetään arkkitehtuurikilpailuja tai laaditaan yleissuunnitelmia. Niiden tavoitteina ovat laadukkaiden kaupunkikuvallisten ratkaisujen löytäminen huomioiden alueen asettamat reunaehdot kuten melutilanne. Suunnittelussa etsitään melutilanteisiin rakenteellisia ja teknisiä ratkaisuja. Tarkkoja meluselvityksiä tehdään niin kilpailujen kuin yleissuunnitelmienkin lähtöaineistoiksi ja selvityksiä tarkennetaan asemakaavoituksessa. Tampereella on valmistunut selvitykset Rautatieverkon värinän riskivyöhykkeistä ja raitiotien värinän ja runkomelun riskivyöhykkeistä vuonna 2022. Ne toimivat asemakaavoituksen lähtötietona.

Vaiheyleiskaavan ja erityisesti Tesoman osalta esitettiin, että vaiheyleiskaavassa pitäisi esittää tavoitteet alueellisen asuntotuotannon kestävästi jakauman kohdistamiseksi. Tampereen strateginen yleiskaava ei sisällä asuntorakentamisen toteutuksen ohjelmointia ja yksityiskohtainen alueellinen asuntojakauman ohjaus hoidetaan eri prosessissa. Asuntokokojen ohjauksesta on tehty linjaus Tampereen kaupunginhallituksessa 11.1.2021, 5 §. Linjauksen mukaan asuntokokojen ja asuntojakauman ohjaustarve todetaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Alueen asuntojakaumaan, asukasrakenteeseen ja alueelta saatavaan hyvinvointitietoon perustuvan analyysin pohjalta tehdään poikkiallinen esitys mahdollisesta ohjaustarpeesta ja käytettävistä ohjauskeinoista. Asuntojakaumaa on kaupungin omistamalla maalla ohjattu tonttihakujen yhteydessä vuodesta 2019. Kaupungin omistamalla maalla tämä on ensisijainen keino, sillä edellytetty asuntojakauma ilmoitetaan tontin hakuehdossa, jolloin tontin saaja sitoutuu jo tonttia hakiessaan asuntojakaumatavoitteeseen. Yksityisomisteisella maalla ohjaus voidaan toteuttaa myös maankäyttö-, yhteistyö- ja toteutussopimuksen yhteydessä, jolloin maanomistaja sitoutuu monipuoliseen asuntojakaumaan. Asuntojakaumaa voidaan ohjata myös asemakaavamääräyksellä. Tavoitteena on, että asuntojakauman ohjaustarve ja -tapa on selvillä asemakaavan tullessa vireille.

Huomiointi/muutokset kaavaehdotuksessa:

- Kaavan nimi muutetaan ”Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021–2025 ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutos”.
- Kaavayhdistelmä tehdään Oskariin ja nettisivuille pdf-karttoina
- Kartan 4 hulevesien käsittelyn määräykset ja valuma-alueiden ohjaus päivitetään uuden hulevesiohjelman mukaisesti.
- Lisätään kaavaselostukseen yhteenvetokartta sopeutumisen merkintöjen kokonaisuudesta
- Keskuspuistoverkosto-merkinnän kuvaukseen tarkennetaan luonnonmonimuotoisuuden vahvistamisen keinoiksi vieraslajien torjuminen ja erityyppisten luontoarvojen, kuten paahdeympäristöjen, huomioiminen.
- Tesoman asemanseudun osa-alueen yleismääräystä täydennetään melun huomioimisella myös olevan asutuksen suhteen.
- Lielahden keskusta-alueelta poistetaan kaupan kerrosalan yläraja. Tilaa vievän kaupan eli km-alueen voimassa oleva kaavamerkintä kumotaan ja uudessa merkinnässä osoitetaan kaupan selvityksen mukainen maakuntakaavasta poikkeava kerrosalamitoitus. Maakuntakaavasta poikkeamista perustellaan tehdyllä selvityksellä sekä selostuksessa ja vaikutusten arvioinnissa.
- Keskustan osa-alueen yleismääräyksen kuvausta tarkennetaan viherkattojen ja -seinien osalta.
- Keskustassa päivitetään paikallisesti arvokkaiden rakennuskulttuurikohteiden inventointi
- Korkean rakentamisen harkinta- ja suunnitteluprosessia avataan tarkemmin selostukseen
- Alasjärven vaikutusten arviointia täydennetään.

Väylävirasto

Yleiskaavaluonnokseen on sisällytetty Amurin ja Ranta-Tampellan lähijuna-asemia koskeva merkintä ”Tutkittava ohjeellinen lähijuna-asema”. Merkin­nän määräykseksi on annettu ”Lähijunaliikenteen asema, jonka ratatekninen, liikenteellinen ja talou­dellinen toteuttamiskelpoisuus tulee tutkia osana seudullista lähijunajärjestelmää”. Väylävirasto on aiemmassa vuosien 2017–2021 yleiskaavaa koskevassa lausunnossaan tuonut esiin, ettei yleiskaavassa tulisi osoittaa sellaisia lähijuna-asemia, jotka ovat asemia koskevissa selvityksissä osoittautuneet ratateknisesti toteuttamiskelvottomiksi. Laaditut selvitykset eivät tue Amurin ja Ranta-Tampellan lähijuna-asemien merkitsemistä yleiskaavaan.

Lähijunaliikenteen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rataverkon kapasiteetin riittävyyteen. Tampereen seudun lähijunaliikenteen kehittämisessä tulee huomioida myös kaukojunaliikenteen sekä tavaraliikenteen kehittämismahdollisuudet eikä käytettävissä olevaa ratakapasiteettia voida varata vain lähijunaliikenteen kehittämiseen.

Tampereen kaupunkiseudun ratakapasiteettiselvitys (Väyläviraston julkaisu, 26/2023) tarkastelee ratakapasiteetin riittävyyttä lähijunaliikenteelle Tampereen kaupunkiseudun alueella lähitulevaisuudessa, eri ratasuunnilla nykytilanteessa pienillä ratainfrastruktuurin kehittämistoimenpiteillä ja ennen lisälinjaraiteita maltillisilla infrastruktuurin kehittämisinvestoinneilla. Ratakapasiteettiselvityksessä tehdyissä tarkasteluissa ei ole tutkittu mahdollisuutta lisätä uusia seisakkeita kumpaankaan yleiskaavaluonnoksessa esitettyyn sijaintiin. Selvityksessä on aihepiiriin liittyen esitetty useita jatkoselvitystarpeita. Vuonna 2015 on julkaistu Lisäraiteiden aluevaraus selvitys välillä Tampere-Lielahti-Nokia/Ylöjärvi. Selvityksessä käsitellään myös uusien Tampereen seudun lähijunaseisakkeiden mahdollisia sijainteja, eikä kyseisessä selvityksessä tehdyissä tarkasteluissa ole noussut esiin mahdollisuutta lisätä uusia seisakkeita kumpaankaan yleiskaavaluonnoksessa esitettyyn sijaintiin.

Vastine

Henkilöliikenteen asemien kaavamääräyksen kuvauksessa todetaan, että aseman ratatekninen toteutettavuus tulee selvittää ennen seisakkeen ja siihen liittyvän maankäytön jatkosuunnittelua. Merkitään tiedoksi Väyläviraston lausunto Amurin ja Ranta-Tampellan seisakkeista ja niihin liittyvistä ratakapasiteettiselvityksistä.

Asukastilaisuudet – Kuusi teemaa, neljä tilaisuutta

Vaiheleiskaavaluonnosta esiteltiin neljässä asukastilaisuudessa, jotka järjestettiin kaupunginosissa, joihin tarkasteltavat osa-alueet kuuluvat. Tilaisuuksien tavoitteena oli osallistaa kaupunkilaisia ja kerätä asukastilaisuuksissa erityisesti kyseisillä osa-alueilla asuvien ja toimivien kaupunkilaisten näkemyksiä. Asukastilaisuuksien paikat valittiin näiden tavoitteiden perusteella. Neljään tilaisuuteen osallistui yhteensä noin 165 osallistujaa. Keskustelu tilaisuuksissa oli aktiivista.

Asukastilaisuuksien ajat ja paikat:

- Keskusta 21.3.2023 klo 17.30–19.30, esittelytila Siluetti linja-autoasemalla
- Lielahdi-Hiedanranta 22.3.2023 klo 17.30–19.30, Lielahden kirjasto
- Tesoman asemanseutu 28.3.2023 klo 17.30–19.30, Tesoman hyvinvointikeskuksen monitoimitila
- Alasjärven itäpuoli 30.3.2023 klo 17.30–19.30, Koilliskeskuksen kirjaston monitoimitila Kivi

Tilaisuuksissa käsiteltiin myös vaiheleiskaavaluonnosta kokonaisuutena ja sen osa-alueita tarkemmalla tasolla. Tampereella yleiskaavavalmistelu ja sen tavoitteet ovat sidoksissa kaupunkistrategian toteuttamiseen, jonka toimenpiteiksi on määriteltävy määrätietoinen luonnon monimuotoisuuden parantaminen ja ilmatoriskeitä varautuminen. Yleiskaavatyössä etsitään kaupunki- ja luonnonympä-

ristöön sekä liikenteeseen ratkaisuja, jotka tukevat ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen hillintää sekä edistävät luonnon monimuotoisuutta. Näiden teemojen lisäksi mielipiteitä toivottiin kaava-aineistojen ymmärrettävyydestä ja käytettävyydestä.

Tilaisuuksissa käytettiin osallistavia menetelmiä, kuten keskustelua karttojen äärellä, Mentimeter-sovelluksen äänestystyökalua perinteisten käsiäänestysten tukemana ja palautetta saattoi jättää myös kirjallisesti.

Kaikille neljälle osa-alueelle toivottiin lisää puita, vehreyttä ja myös luonnonmukaisia alueita, joilla viitattiin metsäsaarekkeisiin, niittyihin, ketoihin, luonnonarvoiltaan rikkaisiin joutomaihin ja luonnolliseen rantaviivaan. Suurimman vastustuksen kohteena oli Alasjärven itäpuolelle hahmoteltu matkailupalvelujen alue. Lisäksi kaava-aineistojen ja tilaisuuksien esittelymateriaalien ymmärrettävyydestä ja saavutettavuudesta tuli jonkin verran kritiikkiä.

Nostoja asukastilaisuuksissa ja karttakyselyssä saadusta palautteesta:

- Alasjärven itäpuolen alueen kehittämistä matkailupalvelujen alueena kyseenalaistettiin vahvasti. Asukastilaisuudessa 30.3.2023 osallistuja esitti kaavan kumoamista, mikä sai kannatusta muun yleisön joukossa. Saatu palaute kertoi, että Kauppi-Niihaman alue halutaan säilyttää metsäisenä ja luonnonmukaisena.

- Puiden lisäämistä ja isojen puiden säilyttämistä kannatettiin koko kantakaupungin alueella.
- Viheralueiden säilyttämistä ja lisäämistä kannatettiin koko kantakaupungin alueella.
- Toivottiin, että arkeologisia ja omaleimaisia kohteita sekä historiallisia arvoja vaalitaan kehitysuunnitelmia tehdessä. Esimerkiksi Lielahdi-Hiedanrannan osalta keskusteltiin tehtaiden välissä kehittyneiden alueiden omaleimaisuudesta sekä Hiedanrannassa sijaitsevan luonnon hiekkarannan arvosta.
- Toivottiin kaavaprosessien esittämistä entistä kansantajuisemmin, jotta esimerkiksi koululaiset ymmärtäisivät mistä on kyse ja osaisivat jättää mielipiteensä.

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy
Asukkaat kuuntelivat alustusta Lielahden asukastilaisuudessa. Etualalla on vaiheleiskaavaluonnoksen tuloste, jonka äärellä käytiin keskustelua ja tarjottiin mahdollisuus jättää palautetta tarralapuilla.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen - kestävyttä ilmastonmuutosta vastaan

Kaupunkisuunnittelussa joudutaan varautumaan ilmastonmuutoksen seurauksena yleistyiin sään ääri-ilmiöihin, kuten helleaaltoihin ja rankkasateisiin. Sopeutumista edistetään selvittämällä ja turvaamalla vaiheleiskaavassa vesistö- ja viheralueiden muodostama kokonaisuus. Tämä siniviherrakenne helpottaa kaupungin sopeutumista ilmastonmuutoksen tuomiin muutoksiin.

Vaiheleiskaavan valmisteluvaiheen osallistamisessa pyydettiin mielipiteitä ilmastopäästöjen vähentämiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvistä vaiheleiskaavan ratkaisuista. Teemaa käsiteltiin kussakin neljässä asukastilaisuudessa.

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy

Asukastilaisuuksissa saattoi jättää ilmastonmuutoksen teemasta ja muista aiheista kohdennettua palautetta kartoille tarralapuilla.

Seuraaviin kappaleisiin on koottu tilaisuuksissa esitettyjä mielipiteitä, jotka liittyivät ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

Keskustan asukastilaisuus:

- Kaupunkipuut tulee säilyttää tai niiden määrää tulee lisätä.
- Puita tulisi säilyttää keskustassa, eikä riitä, että keskustasta poistettu puu kompensoidaan muualla.
- Keskustaan tarvitaan lisää varjoisia paikkoja suojaamaan helteiltä.

Tesoman asemansseudun asukastilaisuus:

- Vanhoista puista tulee huolehtia, vaikka on uudisrakentamista. Esimerkiksi Tesomajärven alueella on 80 vuotta vanhoja puita.
- Auringon aiheuttama (seinien) lämpeneminen tulee huomioida materiaalivalinnoissa.

Lielähti-Hiedanrannan asukastilaisuus:

- Bussipysäkkien kohdille toivottiin lisää varjoja. Katosten pitäisi olla kattavampia.
- Yhteys varjoisalle ja viileälle Epilän harjulle tulisi rakentaa turvalliseksi.
- Musta ja tummat värit rakennuksissa lisäävät kuumuutta.

Alasjärven itäpuolen asukastilaisuus:

- Nähtiin, että suunnitelma matkailualueesta vähentää alueen luontoarvoja ja käyttöä asukkaiden kannalta, mikä ei tue ilmastonmuutokseen sopeutumisen tavoitetta.
- Helposti lähestyttävien luontoalueiden merkitys vain kasvaa ilmaston muuttuessa.

Kaupungin huomioita asukastilaisuudessa esitettyihin mielipiteisiin:

Keskustassa täydennysrakentaminen tuo paikoin haasteita puiden säilyttämiselle, mutta määrän pitäminen vähintään nykyisellään myös keskustassa on tavoitteena. Koko kantakaupungissa halutaan kaupunkipuulinjauksella varmistaa, että Tampereen vihreä ja puustoinen ilme säilyy myös tuleville sukupolville. Käynnissä on myös puulajikoe, jonka tarkoituksena on löytää uusia ilmastollisesti kestäviä puusukuja ja -lajeja ja niiden alkuperiä monipuolistamaan muuttuvassa kaupunkiympäristössä käytettävää puuvalikoimaa. Puiden luomat varjot helpottavat myös ilmaston lämpenemiseen sopeutumista. Alasjärven itäpuolelle esitetyt majoitusalueet säilyvät kaikille avoimina ympäristöinä. Esimerkiksi polut mökeille ja telta-alueelle noudattaisivat nykyisiä polkuja, eikä alueita ole tarkoitus aidata.

Vaiheyleiskaavan ehdotukseen tehtäviä tarkistuksia:

Koko kantakaupunkia koskeva yleiskaavan yleismääräys ohjaa säilyttämään kaupunkipuiden määrän. Ehdotukseen on määräystä tarkennettu siten, että olemassa olevat katu-, kortteli- ja puistopuut on ensisijaisesti säilytettävä ja puiden määrää on lisättävä.

Lielahdi-Hiedanrannan osa-alueella tarkennetaan viher- ja virkistysyhteysmerkintöjä sekä lisätään uusi viherkatu -merkintä raitiotiekadulle Hiedanrannasta Myllypuronkadulle. Virkistysyhteystarpeita on osoitettu Näsijärven rannan suuntaisesti, Hiedanrannan alueelta Epilänharjulle ja Lielahdenkadun päästä Epilänharjulle sekä Viirapuistosta Lielahdenkadulle.

Alasjärven itäpuolen kaavaratkaisua tarkennetaan ehdotukseen. Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen perustuen Alasjärven itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkailupalveluiden alueita. Vaiheyleiskaavan 2017–2021 ohjeellinen leirintä-aluemerkintä Härmälässä jää voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut merkinnät kumotaan. Alasjärven itäpuolen osa-alueen rajausta tarkistetaan koskemaan asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalveluiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen turvaamista.

Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut - kaupunkiluonnosta hyvinvointia

Kantakaupungin vaiheleiskaavan yleismääräyksen mukaan sekä viheralueverkoston, ekologisen verkoston että virkistysalueverkoston jatkuvuus, saavutettavuus ja toimivuus tulee turvata. Lähiluonnon monimuotoisuutta ja viheralueiden kestävyttä tulee kehittää.

Tilaisuuksissa esiteltiin vaiheleiskaavaluonnoksen suunnitelmia, joissa muun muassa edistetään keskuspuistoverkoston kehittämistä, vahvistetaan ja luodaan uusia ekologisia yhteyksiä ja ehdotetaan uutta matkailupalvelujen aluetta.

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy

Asukastilaisuuksissa keskusteltiin erilaisten karttojen äärellä. Osallistajat antoivat kohdennettua palautetta suoraan kartoilta tarralapuilla esimerkiksi viherympäristön ja vapaa-ajan palveluiden kartalle.

Seuraaviin kappaleisiin on koottu tilaisuuksissa esitettyjä mielipiteitä, jotka liittyivät ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

Keskustan asukastilaisuus:

- Luonnollisia rantaviivoja tulisi vaalia, kun nyt ranta-alueet ovat osin päällystettyjä ja muokattuja.
- Puistoissa pitää olla reilusti puita luomassa varjopaikkoja. Huonona esimerkkinä varjopaikoista mainittiin Massunlastenpuisto Ranta-Tampellassa ja ylipäätään Ranta-Tampellan alue. Kaupungintalon lähellä poistettiin puita, eikä uusia tullut tilalle. Kuninkaankadulle tuli vain pieniä puita.
- Luonnonmukaisia ja viimeistelemättömpiä alueita saisi olla enemmän.

Tesoman asemaseudun asukastilaisuus:

- Vanhat puut tulee säilyttää, vaikka rakennetaan uutta. Esimerkkinä mainittiin vanhan koulunmäki, jonka puut tulisi turvata, vaikka uusia taloja on tulossa.
- Vaiheleiskaavaluonnoksessa esitetyn viherkadun asemoimista toivottiin siten, että se ei haittaa alueella asumista.
- Pikkutohlopin luontoalue on viihtyisä, mutta radan melu kuuluu alueelle.

Lielahden asukastilaisuus:

- Suomensaaresta Pohtolaan järvenrannassa kulkevalle polulle toivottiin talvikunnossapitoa niin, että suosittu reitti olisi esteetön talvisaikaan.
- Toivottiin parempia kulkuyhteyksiä Epilänharjulle ulkoilemaan.
- Lielahdessa viherreitti katkeaa Prisman kohdalla.
- Viherkäytäviä pidettiin yleisesti ottaen tärkeinä.
- Talojen väleihin toivottiin kunnan viheralueita.

Alasjärven itäpuolen asukastilaisuus:

- Pelättiin rakentamisen edellyttävän puiden poistoa ja sitä kautta heikentävän luonnon monimuotoisuutta.
- Luontoarvojen säilyminen herätti huolta.
- Luonnontilainen metsä koettiin hyvinvoinnin kannalta tärkeämpänä kuin matkailupalveluiden kehittäminen alueella.

Kaupungin huomioita asukastilaisuudessa esitettyihin mielipiteisiin:

Huoli puiden säilyttämisestä rakentuville alueilla otetaan huomioon ja puiden säilyminen pyritään turvaamaan varmistamalla toimintaketju ylätasoon suunnitelmista rakennustyömaille, jotta tahtotila puiden ja luonnon säilyttämisestä kulkee kaikilla tasoilla. Keskustelussa tuotiin esille, että esimerkiksi Ranta-Tampella on uusi alue, jonka viherympäristö vielä rehevöityy. Alasjärven itäpuolen kehittäminen on suunniteltu luontomatkailijoille ja paikallisille asukkaille. Kaikkiaan luonto- ja viheryhteyttä pitää kehittää ja suunnitella kantakaupungissa. Viheryhteyksien luonnon monimuotoisuuden lisäksi tärkeää on virkistysulottuvuus. Uusilla alueilla ja rannoilla tärkeitä ovat luontopohjaiset hulevesiratkaisut, joilla voidaan vaikuttaa vehreyteen ja vesistöjen veden laatuun.

Vaiheyleiskaavan ehdotukseen tehtäviä tarkistuksia:

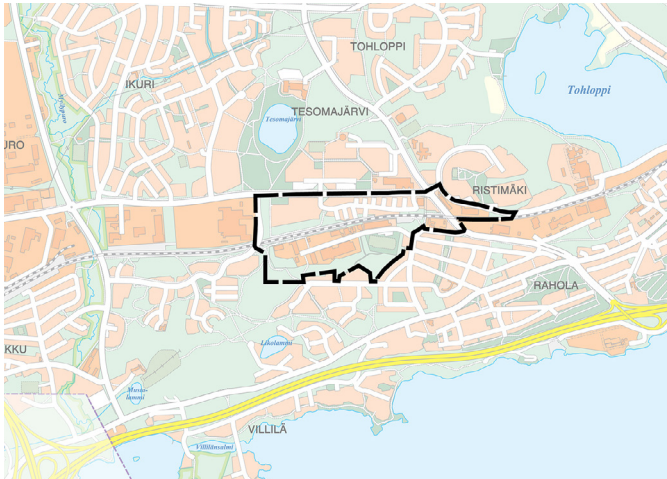
Koko kantakaupunkia koskeva yleiskaavan yleismääräys ohjaa säilyttämään kaupunkipuiden määrän. Ehdotukseen on määräystä tarkennettu siten, että olemassa olevat katu-, kortteli- ja puistopuut on ensisijaisesti säilytettävä ja puiden määrää on lisättävä.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueella tarkennetaan viher- ja virkistysyhteyksimerkintöjä sekä lisätään uusi viherkatu -merkintä raitiotiekadulle Hiedanrannasta Myllypuronkadulle. Virkistysyhteyksimerkintä on osoitettu Näsijärven rannan suuntaisesti, Hiedanrannan alueelta Epilänharjulle ja Lielahdenkadun päästä Epilänharjulle sekä Viirapuihosta Lielahdenkadulle.

Alasjärven itäpuolen kaavaratkaisua tarkennetaan ehdotukseen. Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen perustuen Alasjärven itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkailupalveluiden alueita. Vaiheyleiskaavan 2017–2021 ohjeellinen leirintä-aluemerkintä Härmälässä jää voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut merkinnät kumotaan. Alasjärven itäpuolen osa-alueen rajausta tarkistetaan koskemaan asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalveluiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen turvaamista.

Tesoman asemanseutu

Asukastilaisuus 24.3.2023. Paikka: Tesoman hyvinvointikeskus, Osallistujat: 32

Tesoman asemanseudun osa-alue keskittyy lähijuna-aseman seutuville, Tesoman valtatiestä länteen. Alueella on puisto- maista aluetta sekä pienteollisuus- ja varastorakennuksia.

Nostoja vaiheleiskaavaluonnoksesta:

Tesoman asemanseudulla muuttuvia alueita ovat etenkin lähijuna-aseman ympäristö ja Teerivuorenkadun varsi. Muutoksen tueksi tarvitaan tarkempia alueiden käyttötarkoitusten ja liikenneyhteystarpeiden määrittelyjä. Lisäksi on ratkottava toimitalarakentamisen määrä ja sijainti sekä määritettävä tarve uusille virkistysalueille sekä niille johtaville yhteyksille.

Asukastilaisuuden keskustelun 3 pääteemaa

Tilaisuudessa puhuttivat erityisesti Teerivuorenkadun muutos yritysalueesta asuinkaduksi, alueen vihreän ilmeen säilyttäminen ja erityisesti vanhojen puiden vaaliminen ja liikkumisen kehittäminen asemansseudulla.

1. Teerivuorenkadun muutos yritysalueesta asuinalueeksi puhututti tilaisuudessa. Osallistujat miettivät, onko kaupungin tahtotila poistaa alueelta työpaikkoja. He miettivät myös aikataulua, jolla tämä mahdollinen muutos olisi tapahtumassa.

2. Viherympäristön osalta huolestutti, miten vanhojen puiden käy, kun alueelle rakennetaan. Alueella kasvaa vanhoja petäjiä ja muita vanhoja puita.

3. Tilaisuudessa oli jonkin verran keskustelua alueella liikkumisesta. Joidenkin osallistujien mielestä alueella pitäisi kehittää polkupyörällä liikkumista.

Kaupungin huomioita asukastilaisuudessa esitettyihin mielipiteisiin:

Teerivuodenkadun seudulta ei olla ajamassa ketään pois, vaan kyse on luonnollisesta kehityksestä, koska alue ei ole esimerkiksi liikenneyhteyksiltään nykyisenkaltaiseen yrittämiseen erityisen hyvin

sopiva. Alueella on myös elinkaarensa päässä olevaa yrityskantaa. Muutos on jo lähtenyt alueen yrittäjistä, joilla on halua siirtää toimintaansa ja kehittää aluetta asuinrakentamisen tarpeisiin. Kuitenkin nykyisenkaltainen yritystoiminta saa jatkua paikalla niin pitkään kuin toimijat haluavat. Vaihtoehtoisesti he voivat myydä tai vuokrata tonttinsa eteenpäin.

Sen sijaan aseman ympärillä maankäyttö muuttuu, ja tontteja saneerataan, puretaan ja rakennetaan uutta tilalle.

Puiden osalta kaupunki kertoi, että tahtotilana on vanhojen puiden säilyttäminen, ja tämä viesti tulee saada läpi rakentamisen kaikilla portailla ylätason suunnitelmista työmaatoimintaan saakka. Liikkumisen kehittäminen on yksi vaiheyleiskaavan keskeisistä tavoitteista.

Vaiheyleiskaavan ehdotukseen tehtäviä tarkistuksia:

Koko kantakaupunkia koskeva yleiskaavan yleismääräys ohjaa säilyttämään kaupunkipuiden määrän. Ehdotukseen on määräystä tarkennettu siten, että olemassa olevat katu-, kortteli- ja puistopuut on ensisijaisesti säilytettävä ja puiden määrää on lisättävä.

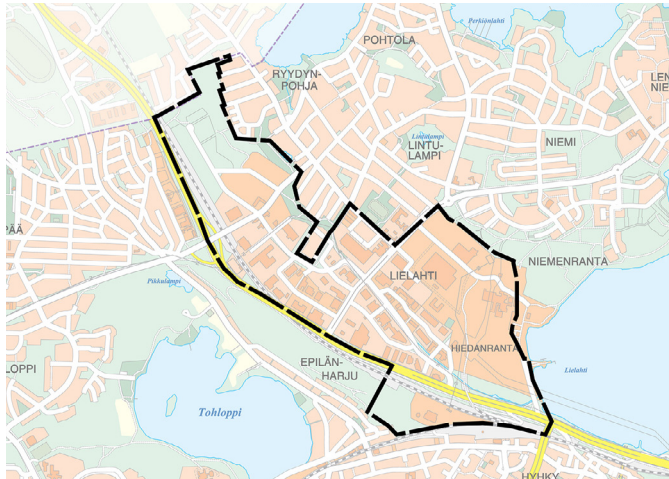

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy

Asukkaat tutkivat suunnitelmakarttoja Tesoman asemanseudun asukastilaisuudessa.

Lielähti-Hiedanranta

Asukastilaisuus 22.3.2023. Paikka: Kauppakeskus LIKE, Osallistujat: 17

Lielähti-Hiedanranta on yksi Tampereen aluekeskuksista ja kaupan palveluiltaan aluekeskuksista kaikkein suurin.

Nostoja vaiheleiskaavaluonnoksesta:

Lielähti-Hiedanrannan aluekeskus Tampereen länsipuolella kasvaa ja kehittyy. Muutosta siivittävät raitiotie, asuinrakentaminen ja palveluiden kehitys.

Asukastilaisuuden keskustelun 3 pääteemaa

Tilaisuudessa puhuttivat alueen luontoarvojen ja vehreyden säilyttäminen, alueen historian ja ominaispiirteiden säilyttäminen sekä kulkuyhteyksien kehittäminen.

1. Viherympäristö ja ulkoilumahdollisuudet kaupunkiluonnossa puhuttivat. Epilänharju olisi Hiedanrannan alueen asukkaille potentiaalinen ulkoilupaiikka, mutta kulkuyhteys on junaradan ja muun liikenteen takia huono. Muuten toivottiin luonto- ja viheryhteyksien säilyttämistä sekä kunnon viheralueita myös talojen väleihin.

2. Liikkuminen kasvavalla ja kehittyvällä alueella kiinnosti. Suunnitelmat raitiotiestä, joukkoliikenteen keskuksista ja pysäköintilaitoksesta saivat kiitosta. Nykyisellään etenkin poikittainen liikkuminen alueella koettiin hankalaksi. Pyöräteitä toivottiin rannan lähetyville ja radan varteen. Toivottiin myös sellaisia luontoreittejä, jotka olisivat esteettömiä myös talvella.

3. Alueen erityispiirteiden vaaliminen. Lentävän niemen ja Lielahden rannat ja niiden mukavasti varjostava puusto herättivät ihastusta. Myös Lintulampi nähtiin arvokkaaksi paikaksi, vaikka onkin nyt umpeen kasvanut. Tehtaiden välissä omassa rauhassaan kehittyneiden alueiden luontoarvojen ja omaleimaisuuden tunnistamista pidettiin tärkeänä. Näsinsaaren ja Hiedanrannan välillä ollut hiekkaranta ja mahdolliset harjun jäännökset Hiedanrannan lähellä nähtiin ennallistamisen arvoisina kohteina.

Kaupungin huomioita asukastilaisuudessa esitettyihin mielipiteisiin:

Luonto- ja viheryhteyksiä sekä turvallisia kulkureittejä pitää kehittää ja suunnitella. Luonnollinen varjostaminen on hyvä keino ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Suunnittelijat keskustelivat asukkaiden kanssa erilaisista ideoista Epilänharjulle pääsyn kehittämiseksi ja pyöräteiden sijoittelusta.

Vaiheleiskaavan ehdotukseen tehtäviä tarkistuksia:

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueella tarkennetaan viher- ja virkistysyhteyksimerkintöjä sekä lisätään uusi viherkatu -merkintä raitiotiekadulle Hiedanrannasta Myllypuronkadulle. Vahvistettavia ekologisia puustoisia yhteyksiä on osoitettu kuntarajalle, Hiedanrannan keskuspuistosta Epilänharjulle sekä Näsijär-

ven rannasta Hiedanrannan keskuspuistoon, mikä on tarkoitus toteuttaa monipuolisella katuvihreällä. Virkistysyhteystarpeita on osoitettu Näsijärven rannan suuntaisesti, Hiedanrannan alueelta Epilänharjulle ja Lielahdenkadun päästä Epilänharjulle sekä Viirapuistosta Lielahdenkadulle. Raitiotiekatu on osoitettu toteutettavaksi viherkatuna. Tämän lisäksi kartalla 1 oleva kaupunkivihreän kehittämisalue koskee koko osa-alueetta.

Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen yleismääräyksen mukaan alueen kävely- ja pyöräily-yhteyksiä vahvistetaan. Tavoitteena on parantaa sekä alueen sisäisiä että alueelta muualle johtavia pääreittitasoisia pyöräily-yhteyksiä. Lielähti-Hiedanrannan osa-alueen yleismääräyksessä edellytetään viheralueille, tonteille, katualueille ja toreille lisättävän kaupunkiluonnon monimuotoisuutta vahvistavaa monilajista puustoa ja kasvillisuutta. Lisäksi alue on kaupunkivihreän kehittämisaluetta.

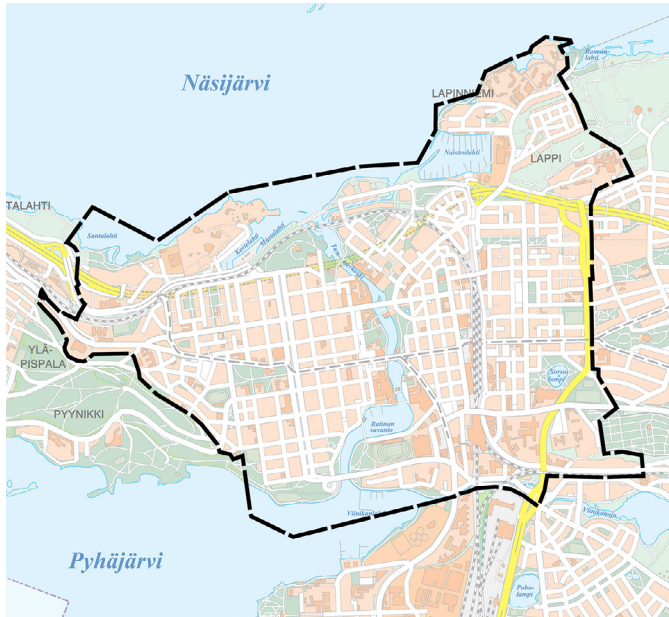

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy

Projektiarkkitehti Lotta Kauppila Tampereen kaupungilta kirjasi asukkaiden kommentteja kartalle Lielähti-Hiedanrannan tilaisuudessa.

Keskusta

Asukastilaisuus 21.3.2023. Paikka: Esittelytila Siluetti linja-autoasemalla, Osallistujat: 16

Keskustan osa-alue ulottuu idässä Kalevan puistotiehen ja lännessä Pyynikin harjuun sekä Santalahteen. Alue on elinkeinoelämän, työpaikkojen, kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden keskittymä.

Nostoja vaiheyleiskaavaluonnoksesta:

Keskustan osa-alueen ratkaisu on luonteeltaan olemassa olevaa kulttuuriperintöä suojeleva ja toisaalta alueen elinvoimaa ja saavutettavuutta vahvistava. Viihtyisän ja ilmastonmuutokseen sopeutuvan viherympäristön kehittäminen on keskeistä. Keskustan uudistuva liikennejärjestelmäsuunnitelma heijastuu myös vaiheyleiskaavatyöhön, mutta liikennejärjestelmätyö on vielä kesken.

Asukastilaisuuden keskustelun 3 pääteemaa

Tilaisuudessa puhuttivat erityisesti puisto- ja viheralueiden viihtyisyys, ilmastonmuutoksen sopeutuminen tiivistyvän ja kasvavan kaupungin keskellä sekä vaiheyleiskaavan asema suhteessa muihin keskustaa koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin.

1. Keskustan vehreys

Puiden ja luonnonmukaisten alueiden säilyminen keskusta-alueella herättivät keskustelua. Kaupunkipuiden määrän väheneminen herätti huolta tilaisuuteen osallistuneiden keskuudessa. Kaupungin keskusta-alueen toivotaan säilyvän vehreänä. Luonnonmukaisessa tilassa olevia alueita toivotaan säilytettävän keskusta-alueen lähetyillä. Näihin teemoihin liittyviä kommentteja käsitellään tarkemmin aiemmissa osioissa "ilmastonmuutokseen sopeutuminen" ja "viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut".

2. Erilaisten suunnitelmien ja ohjelmien suhde toisiinsa

Osallistujissa aiheutti hämmennystä kantakaupungin vaiheyleiskaavaluonnoksen asema suhteessa strategiseen osayleiskaavaan sekä muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Esimerkiksi "Viiden tähden keskustan kehittämissuunnitelman" pelättiin unohtuneen keskustan suunnittelusta. Selkeän kokonaiskuvan hahmottaminen miellettiin haastavaksi. Lisäksi tilaisuudessa esitetty aineisto koettiin vaikeaselkoiseksi. Myös poliittisen päätöksenteon rooli ratkaisussa koettiin ennakoimattomana.

3. Muut aiheet

Liikenteen osalta kaivattiin tarkempaa ja ajankohtaisempaa tietoa mahdollisista muutoksista, joita esimerkiksi Härmälän leirintäalueen siirto voi aiheuttaa. Yksittäisinä huolina nousivat esiin vaiheyleiskaavassa esitettyjen ratkaisuehdotusten vaikutukset pienilmastoon, arvokkaan kulttuuriympäristön määrittely ja korkea rakentaminen keskustassa.

Kaupungin huomioita asukastilaisuudessa esitettyihin mielipiteisiin:

Vaiheyleiskaavaluonnos on kytköksissä ”Viiden tähden keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2030” kanssa.

Tilaisuudessa kerrottiin, että keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman teko käynnistyi vuoden 2023 alussa. Tavoitteena on, että sen valmisteluaineisto palvelee yleiskaavatyötä. Korkean rakentamisen selvitys puolestaan huomioi muun muassa tilaisuudessa esille nousseita pienilmastokysymyksiä. Jat-

kossa kaava-asioita pyritään esittelemään entistäkin selkeämmässä muodossa ja saavutettavuus yhä paremmin huomioiden.

Vaiheyleiskaavan ehdotukseen tehtäviä tarkistuksia:

Koko kantakaupunkia koskeva yleiskaavan yleismääräys ohjaa säilyttämään kaupunkipuiden määrän. Ehdotukseen on määräystä tarkennettu siten, että olemassa olevat katu-, kortteli- ja puistopuut on ensisijaisesti säilytettävä ja puiden määrää on lisättävä.

Vaiheyleiskaavan 2017–2021 ohjeellinen leirintä-aluemerkintä Härmälässä jää voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut merkinnät kumotaan.

Keskustan strategista osayleiskaavatyötä varten tehtiin ”Tampereen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö” -selvitys vuonna 2012. Vuoden 2012 selvitystä on päivitetty vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa. Selvityksen pohjalta vaiheyleiskaavassa on osoitettu paikallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä myös keskustan alueelle.

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy

Tampereen kaupungin erikoissuunnittelija Taru Heikkinen esitteli vaiheyleiskaavaluonnosta keskustan asukastilaisuudessa.

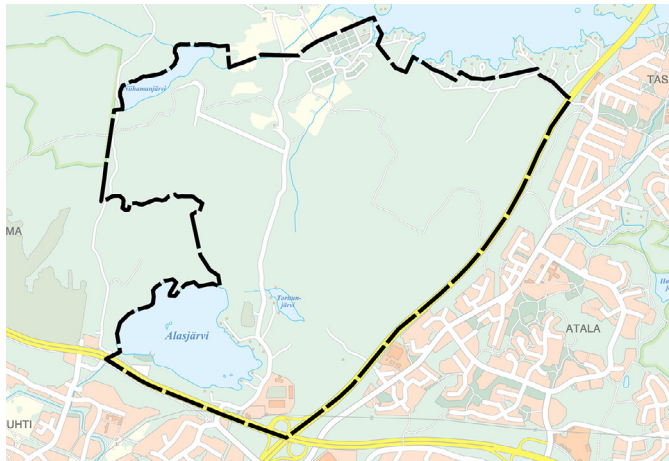

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy

Näkymä Tampereen keskustasta. Taustalla Näsineula kuvattuna Näsin puistosillalta.

Alasjärven itäpuoli

Asukastilaisuus 30.3.2023. Paikka: Koilliskeskuksen kirjasto, monitoimitila Kivi, Osallistujat: Noin 100

Alasjärven itäpuolella tarkoitetaan aluetta Kauppi-Niihaman itäosassa, Teiskontien pohjoispuolella. Alue on osa merkittävää Kauppi-Niihaman viherympäristön sekä vapaa-ajan palveluiden vyöhykettä. Alueelta löytyy muun muassa ratsastustalli- ja koiraharrastustoimintaa, loma-asumista, uimaranta, siirtolapuutarha, Niihaman maja ja Niihaman liityntäpysäköintialue.

Nostaja vaiheyleiskaavaluonnoksesta:

Jos Härmälän leirintäalueesta luovutaan, niin Alasjärven itäpuoli voisi olla vaihtoehto uuden matkailupalvelualueen sijaintipaikaksi. Alueelle on suunniteltu luontomatkailupainotteisten virkistysmahdollisuuksien kehittämistä. Vaiheyleiskaavaluonnoksessa on esitetty alueita muun muassa luontomatkailun majoituskäytölle, palstaviljelylle ja ratsastusreiteille. Luonnoksessa on esitetty myös asemakaavoitettavia aluekokonaisuuksia ja Lughtaantien kehittämistä sekä yhtenäisten metsäalueiden säilyttämistä. Alueen saavutettavuudesta huolehditaan mahdollistamalla monipuoliset kulkuyhteydet ja toimivat joukkoliikenneyhteydet.

Asukastilaisuuden keskustelun 3 pääteemaa

Tilaisuudessa puhuttivat alueen luontoarvojen ja vehreyden säilyttäminen, alueen historian ja ominaispiirteiden säilyttäminen sekä kulkuyhteyksien kehittäminen.

1. Koko vaiheyleiskaavan kyseenlaistaminen

Osallistujien enemmistö otti lähtökohdaksi sen, että kaava ei voi toteutua esitetystä muodosta. Esitys kaavan kumoamisesta sai kannatusta. Kohdat 2 ja 3 ovat perusteluja tälle lähtökohdalle.

2. Arvokas luonto, eläimistö ja alueen virkistysarvot

Moni osallistuja painotti helposti saavutettavan lähiluonnon merkitystä mielenterveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Luonnosteltujen ehdotusten pelättiin heikentävän alueen identiteettiä ja luonnonmukaisuutta lähialueen asukkaiden näkökulmasta. Vapaan ja mahdollisimman luonnontilaisen metsän arvo nähtiin tärkeänä. Polkuja ja nuotiopaikkoja voi osallistujien mielestä lisätä.

Alasjärven kunto huolestutti. Osallistujat kokivat, että tämä pieni järvi ei kestä enempää kuormitusta. Myös muiden erityisten luontoarvojen, kuten lähteiden, tulevaisuus herätti huolta. Osallistujien mukaan alueella on myös villieläimiä ja suojeltuja lajeja. Tampereen ratsastusseuran edustaja esitti

huolensa siitä, miten turvataan alueella liikkuvien hevosten turvallisuus.

3. Matkailupalveluiden alue

Luontomatkailun majoitustoiminnoille varatut matkailupalvelujen alueet herättivät vastustusta. Koettiin, että leirintämatkailutoiminnalle olisi Tampereella parempia paikkoja kuin Alasjärven itäpuoli. Asukastilaisuuden yleisöstä ehdotettiin vaihtoehtoisiksi sijoituspaikoiksi esimerkiksi Suomensaarta, Maisansalaa, Teiskoa sekä Näsi- ja Pyhäjärvien ympäristöjä.

Alasjärven itäpuolelle tilaisuuden osallistujat toivoivat korkeintaan kevyttä telttailualueita, joka ei jätä jälkiä. Karavaanareiden osalta kyseenalaistettiin sitä, voisiko karavaanialue toimia ilman vettä, sähköä, asfaltoituja teitä ja muuta vastaavaa infrastruktuuria.

Luontoarvojen lisäksi huolena oli muun muassa se, miten alueella pystyy jatkossa vapaasti liikkumaan ja pääseekö alueelle jatkossakin helposti julkisilla. Lisääntyvä moottoriajoneuvoliikenne herätti huolta. Vertaissuunnitteluryhmä Koilliskulkijat ovat esittäneet vastineen, joka löytyy Youtubesta Kauppi-Niihama-hakusanalla.

Kaupungin huomioita asukastilaisuudessa esitettyihin mielipiteisiin:

Tampereen päätöksen teossa nähdään tavoitteena, että kaupunki pystyisi tarjoamaan leirintäaluepalvelun ja toiminnon jatkuminen Härmälässä on edelleen yksi vaihtoehto.

Kaavaluonnoksessa Alasjärven itäpuoli on suunniteltu luontomatkailijoille ja paikallisille ihmisille niin, että nykyiset toiminnot säilyvät ja jatkossakin alueella on runsaasti kaikille avoimia ympäristöjä. Vaikka luonnoksen pohjalta aluetta voisi kehittää matkailun näkökulmasta, niin samaan aikaan suunnitelma vaalii ja kehittää alueen luonto- ja virkistysarvoja.

Kaavan luonnoksessa esitettyjen metsämökkien läheisyyteen ei ajeta autolla. Mökeille johtaa kävelävät polkuyhteydet. Alasjärven alueelle suunnitellut toiminnot pystytään liittämään olemassa olevaan vesi- ja viemäriverkostoon.

Vaiheyleiskaavan ehdotukseen tehtäviä tarkistuksia:

Alasjärven itäpuolen kaavaratkaisua tarkennetaan ehdotukseen. Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen perustuen Alasjärven itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkailupalveluiden alueita. Vaiheyleiskaavan 2017–2021 ohjeellinen leirintä-aluemerkintä Härmälässä jää voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut merkinnät kumotaan.

Alasjärven itäpuolen osa-alueen rajausta tarkistetaan koskemaan asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalveluiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen turvaamista. Tavoitteena alueella on mahdollistaa nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen lähivirkistystyksen, liikunnan sekä luonto- ja virkistyspalveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden. Alueelle ei osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia osa-alueita.

Alasjärven itäpuolen tilaisuudessa oli suurin osallistujajoukko.

Kuva Marko Sykkö, Sitowise Oy

Mentimeter-kyselyjen tulokset

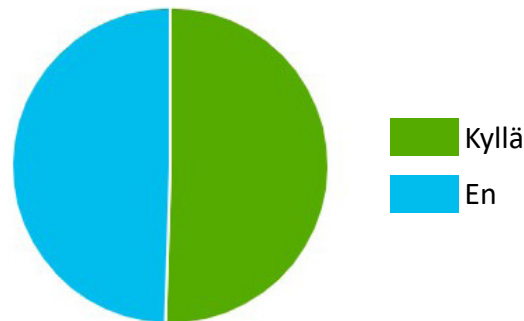
Asukastilaisuuksissa osallistujia aktivoitiin kännykän kautta käytettävällä Mentimeter-kyselytyökalulla. Esitysten välissä kysyttiin osallistujilta teemoihin liittyviä kysymyksiä, joihin he vastasivat joko kännykkäsovelluksella tai perinteiseen tapaan viittaamalla. Tässä luvussa käydään läpi kysymyksiä ja niihin saatuja vastauksia.

Alasjärven itäpuolen asukastilaisuudessa kyselyä ei tehty, koska kriittisen tunnelman vallitessa vastaaminen kyselyyn keskeytyi. Tilaisuuden osallistujajoukko halusi keskittyä yleiseen keskusteluun. Tämän vuoksi vastaajien määrä on suurimmassa osassa kysymyksiä selvästi pienempi kuin tilaisuuksien osallistujamäärä yhteensä. Neljään asukastilaisuuteen osallistui kaikkiaan 165 henkilöä.

Alueiden välisiä eroja on hankala hahmottaa Mentimeter-tuloksista, koska tilaisuuksien osallistujamäärät vaihtelivat 16 ja 100 osallistujan välillä. Siitä syystä tulokset käsitellään kokonaisuutena. Kaikkiaan eri tilaisuuksissa osallistujat vastasivat samansuuntaisesti. Esimerkiksi monimuotoisuuden lisäämistä tärkeimpänä viher- ja virkistysalueiden kehityskohteenä piti Tesoman asemanseudun asukastilaisuudessa 20 vastaajaa 32:sta, kun Lielahdi-Hiedanrannan tilaisuudessa sen määrittä tärkeimmäksi 12 vastaajaa 17:sta.

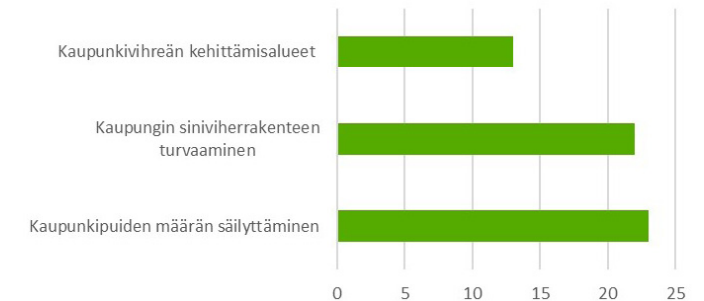
Asukastilaisuuksissa kysyttiin myös palautetta asukkaiden kokemista vaikutusmahdollisuuksista vaiheleiskaavaan ja miten viestintä on tavoittanut heidät. Tähän kysymykseen vastattiin myös Alasjärven itäpuolen tilaisuudessa, joten vastaajien kokonaismäärä tähän kysymykseen on 103.

Mentimeter-kysymys: Tiesitkö entuudestaan vaiheleiskaavasta ja vaikutusmahdollisuustasi siihen?

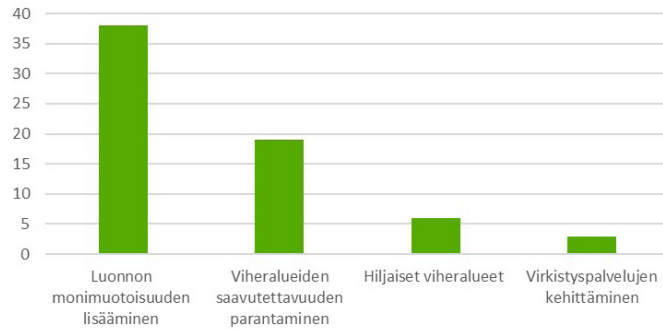
Vastaajista 52 eli noin puolet ei tuntenut entuudestaan vaiheleiskaavaa tai omia vaikutusmahdollisuuksistaan siihen. 51 vastaajaa tunsi ja tiesi vaiheleiskaavan ja vaikutusmahdollisuutensa. Tietoa vaiheleiskaavasta ja sen esittelytilaisuuksista osallistujat olivat saaneet parhaiten Aamulehdestä. Myös Tampereen kaupungin viestintäkanavissa julkaistut kuulutukset, Tamperelainen-lehti ja kaupungin verkkosivut olivat tavoittaneet heidät melko hyvin.

Mentimeter-kysymys: Tiesitkö entuudestaan vaiheleiskaavasta ja vaikutusmahdollisuustasi siihen?

Kaikissa tilaisuuksissa tärkeimpänä ratkaisuna ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi koettiin kaupunkipuiden määrän säilyttäminen. Myös olemassa olevan siniviherrakenteen (kasvullisten alueiden ja vesien muodostama kokonaisuus) turvaaminen ja kaupunkivihreiden alueiden kehittäminen koettiin tärkeiksi.

Mentimeter-kysymys: Mitkä ovat viher- ja virkistysalueiden tärkeimmät kehittämistarpeet?

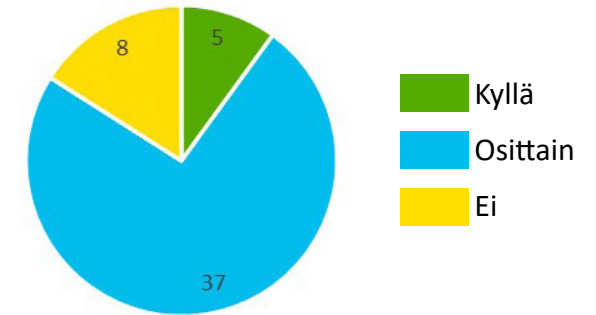
Viher- ja virkistysalueiden tärkeimpinä kehityskohteina nähtiin luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja viheralueiden saavutettavuuden parantaminen. Myös hiljaiset viheralueet ja virkistyspalvelujen kehittäminen koettiin tärkeiksi.

Mentimeter-kysymys: Miten kehittäisit kantakaupungin virkistysreittejä?

Vastaajat halusivat kehittää virkistysreittejä huolehtimalla luonnon monimuotoisuudesta ja lisäämällä viherympäristön kasvillisuutta ja puustoa. He kokivat tärkeäksi myös virkistysyhteyksien kehittämisen esimerkiksi aluekeskusten välillä eri kulkumuodoilla. Hiljaisten virkistysreittien ja muiden teemareittien kehittäminen eri ympäristöissä koettiin vaihtoehtoista vähemmän tärkeäksi.

Mentimeter-kysymys: Oliko esitetty aineisto mielestäsi selkeä?

Suurin osa vastaajista koki vaiheleiskaavaluonnoksen esittelyaineiston osittain ymmärrettäväksi ja selkeäksi. 50 vastaajasta kahdeksan mielestä aineisto ei ollut selkeää. Viiden vastaajan mukaan esittelymateriaali ja tilaisuudet olivat selkeitä ja ymmärrettäviä.

Aineisto aukeaa vastaanottajille eri tavalla todennäköisesti siksi, että osa asukkaista oli perehtynyt kaava-aineistoon kattavasti etukäteen ja osa vähemmän.

Karttakyselyn tulokset ja vastineet niihin

Karttapalautekysely oli avoinna kaupungin verkkosivuilla 9.3.–11.4.2023. Karttapalautteita saatiin sen aukioloaikana kaikkiaan 268 kappaletta 60 eri henkilöltä. Karttakysely oli osa vaiheyleiskaavaluonnoksen esittelyä ja osallistamista. Kyselyllä kerättiin asukkaiden mielipiteitä vaiheyleiskaavaluonnoksesta ja valmisteluaineistosta.

Kysely oli jaettu teemoittain ja alueelliset erityispiirteet huomioiden. Vastaajien oli mahdollista antaa palautetta joko avoimina vastauksina tai suoraan kartalle kohdistettuun pisteeseen. Kyselyssä ei ollut pakollisia kysymyksiä, vaan vastaajat saivat valita, mihin kysymyksiin he vastasivat. Palautteita saatiin koko kantakaupungin alueelta.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen

Vastaajia pyydettiin kommentoimaan ilmastomuutokseen sopeutumisen ratkaisuja vaiheyleiskaavaluonnoksessa. Ratkaisuista saatiin 12 mielipidettä, joita yhdisti kaupunkivihreän säilyttämisen ja lisäämisen kannattaminen. Seuraavassa niistä muutamia:

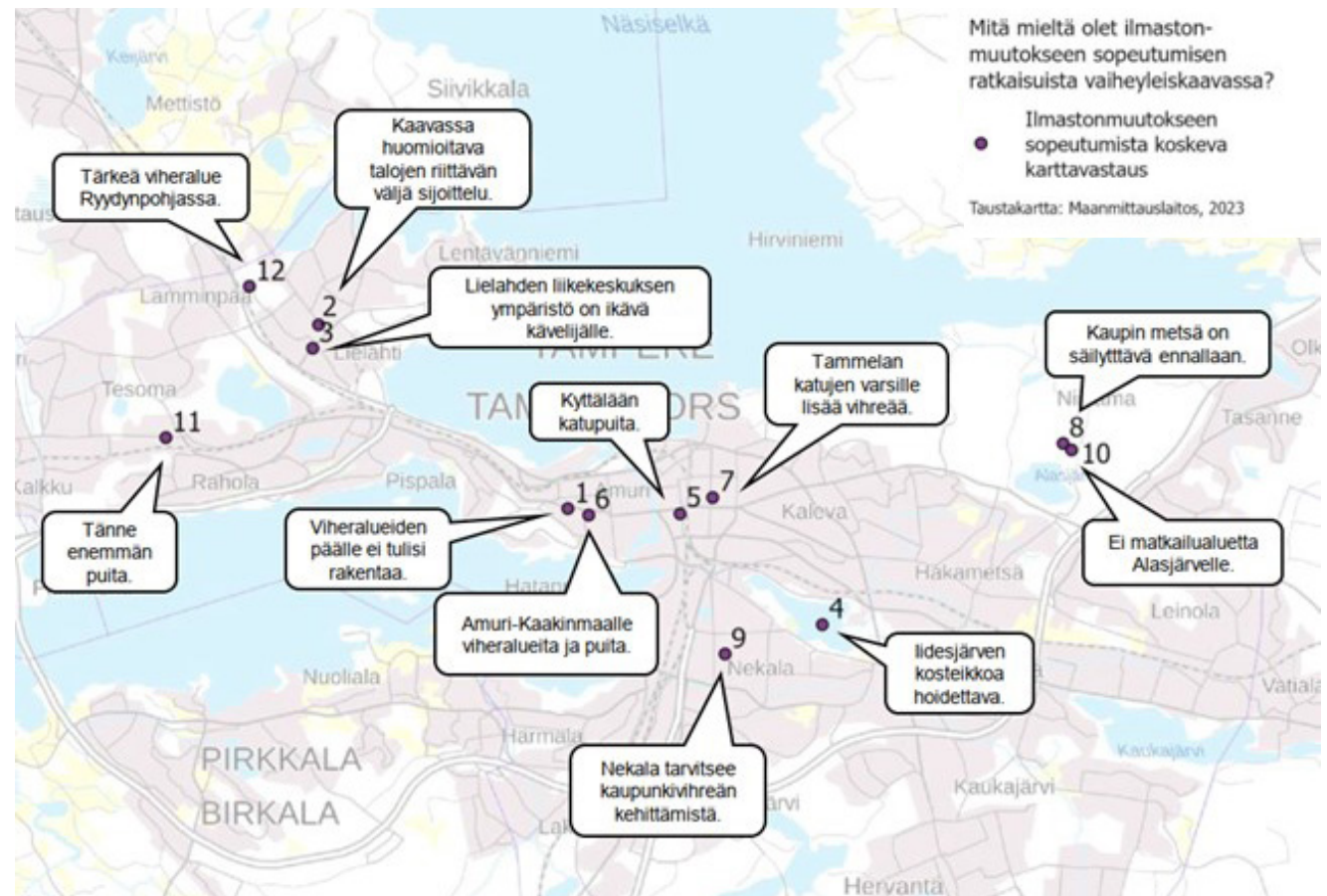
“Lielahden liikekeskuksen ympäristö kokonaisuutena on melko ikävä liikkua jalan. Näin kuivana keväänä katupöly vaivaa ja kesä kohden alueella voi olla tukalan kuuma.”

“Kyttälässä voisi olla enemmän katupuita tai muuta luontoa, eli kehittämissuunnitelman kanssa samaa mieltä.”

“Tammelassa kadut ovat kesällä epämukavan kuumia paikkoja. Myös täällä on katujen varrella vähän vihreätä.”

“Kaupin metsän säilyttäminen nykyisellään on ensiarvoisen tärkeää myös ilmastomuutoksen näkökulmasta. Metsien säilyttäminen on tärkeä osa elementti ilmastomuutoksen torjunnassa.”

“Nekalan alueen kaupunkivihreän kehittäminen on erittäin hyvä ja tärkeä kehityssuunta. Alue on tällä hetkellä aurinkoisina kesäpäivinä todella tukala ja viihtyisyydestä ei ole monin kohdin tietoaakaan.”

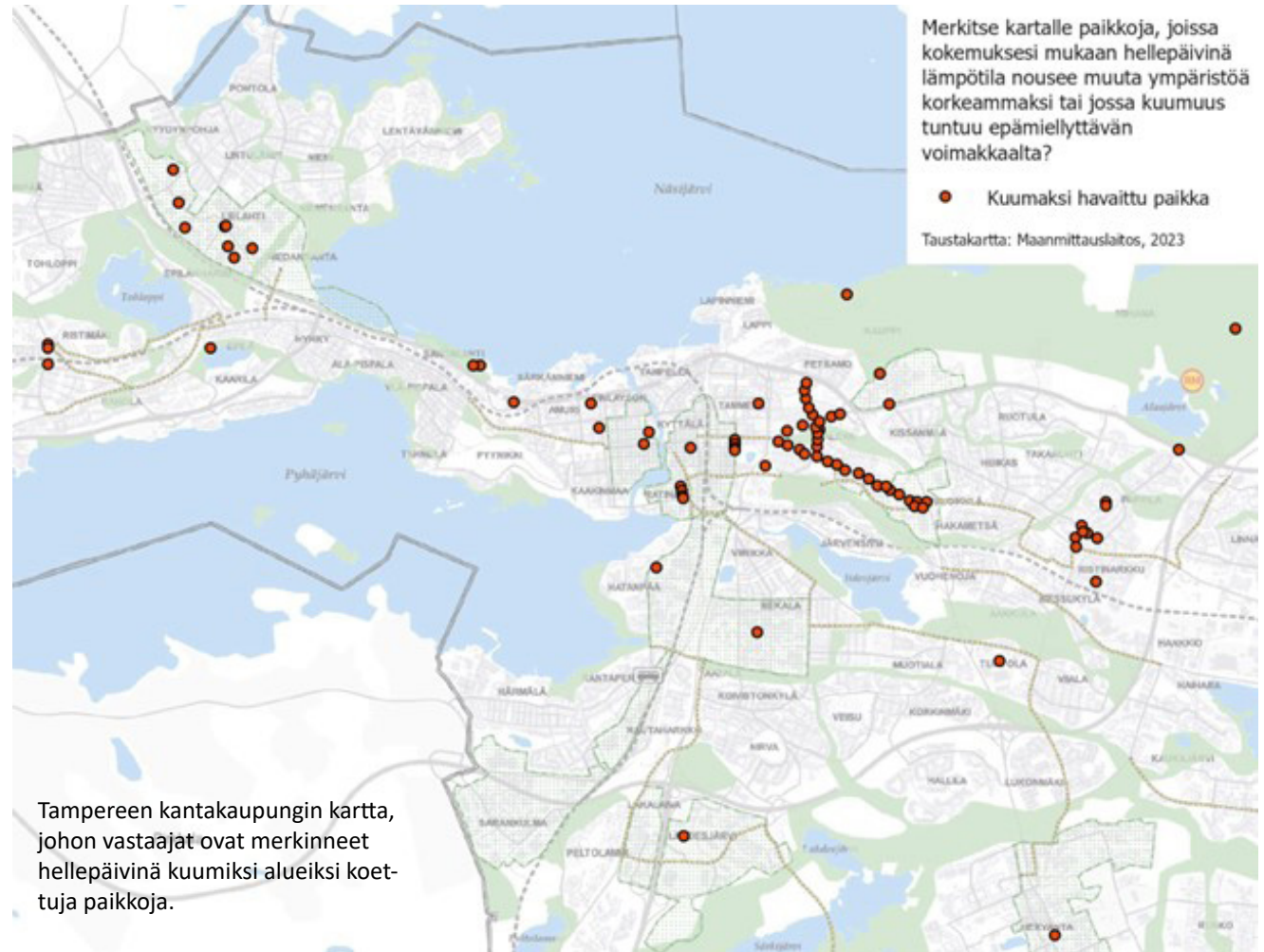
Tampereen kantakaupungin kartalle on merkittynä mielipiteitä ilmastomuutokseen sopeutumiseen ehdotetuista ratkaisuista. Merkinnät osoittavat, että mielipiteitä saatiin eri puolille kaupunkia suunnitelluista ratkaisuista.

Kuumiksi havaitut paikat

Vastaajia pyydettiin merkitsemään kartalle paikkoja, joissa lämpötila nousee hellepäivinä muuta ympäristöä korkeammaksi tai tuntuu epämiellyttävän voimakkaana. Merkinnot painottuvat keskustaan ja sen ympäristöön, mutta myös Lielahden ja Hiedanrannan alueella on melko paljon merkintöjä. Kalevan lisäksi merkintöjen keskittymä on myös Hakametsässä. Vastauksista voi päätellä ainakin sen, että keskustalle ja aluekeskuksille ominaiset asfalttipinnat ja tiivis rakentaminen lisäävät koettua kuumuutta.

Vastine karttapalautteeseen

Palautteessa korostuu kaupunkivihreän puutteen takia epämiellyttävä kaupunkiympäristö, ja paikoin helleaikoina kuumat ympäristöt, ja toive puiden ja kaupunkivihreän säilyttämisestä ja lisäämisestä näillä alueilla. Palautteessa nousee esiin myös toive viherympäristön säilyttämisestä alueilla, missä tilanne ei vielä ole hälyttävän huono. Yleiskaavaan valmistellaan yleismääräys, joka ottaa huomioon olemassa olevan puuston säilyttämisen ja lisäämisen koko kantakaupungin alueella. Suurin osa annetusta karttapalautteesta, ja toiveista kaupunkivihreän lisäämiseksi, sijoittuu kaupunkivihreän kehittämisalueille. Kehittämisalueen kaavamääräys velvoittaa lisäämään alueille kaupunkivihreää kuten viherpeitteistä vettä läpäisevää pintaa ja katupuita.

Lisäksi eri puolille kantakaupunkia on tulossa lisää ohjeellisia virkistysyhteyksiä ja ekologisia yhteyksiä, joissa molemmissa on velvoite puuston yhtenäisen latvuspeitteen muodostamisesta. Esimerkiksi Tamelan puistokadulle on suunnitteilla sekä ohjeel-

linen virkistysyhteys että ohjeellinen ekologinen yhteys. Saatua palautetta on välitetty myös muiden yksiköiden tietoon ja hyödynnettäväksi esimerkiksi vuosittain eri puolille kaupunkia tehtävien puustoitusten suunnittelussa.

Viherympäristön ja vapaa-ajan palveluiden kehittäminen

Vastaajilta kysyttiin mielipiteitä viherympäristön ja vapaa-ajan palveluiden kehittämisestä vaiheleiskaavassa. Tähän kysymykseen saatiin eniten kartta-merkintöjä eli 38 kappaletta.

Lähialueiden viherympäristöt koettiin tärkeiksi virkistytymisen ja asukkaiden hyvinvoinnin kannalta. Lentävänniemen ja Lielahden alueelta saatiin huomattava määrä merkintöjä, joissa toivottiin lähiluonnon säilyttämistä ja lisäämistä.

Alasjärven itäpuolelle hahmotellut luontomatkailun palveluiden kehittäminen toimet saivat myös karttakyselyssä vastustusta. Matkailupalvelujen tuominen Alasjärven itäpuolelle nähtiin alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia heikentävänä ratkaisuna. Kaupunkimetsän ainutlaatuisuutta ja koskemattomuuden tärkeyttä korostettiin useissa merkinnöissä.

Ydinkeskustan tiivistyvä ja korkea rakentaminen herättivät huolta viheralueiden säilymisen näkökulmasta. Lisäksi toivottiin metsäpolkujen säilyttämistä ja laivareittien kehittämistä kaupungin eri alueiden välillä.

Seuravana on muutamia poimintoja karttakyselyn viherympäristöjä koskevista avovastauksista:

“Toivon kaikkien ihanien Lentävänniemen metsäpolkujen suojelemista.”

“Tämä (Niemenpuisto) on ainoita metsäisiä alueita Lentävänniemessä, jossa ei näe taloja puiden lomasta. Sen säilyttämiseen tulisi kiinnittää huomiota.”

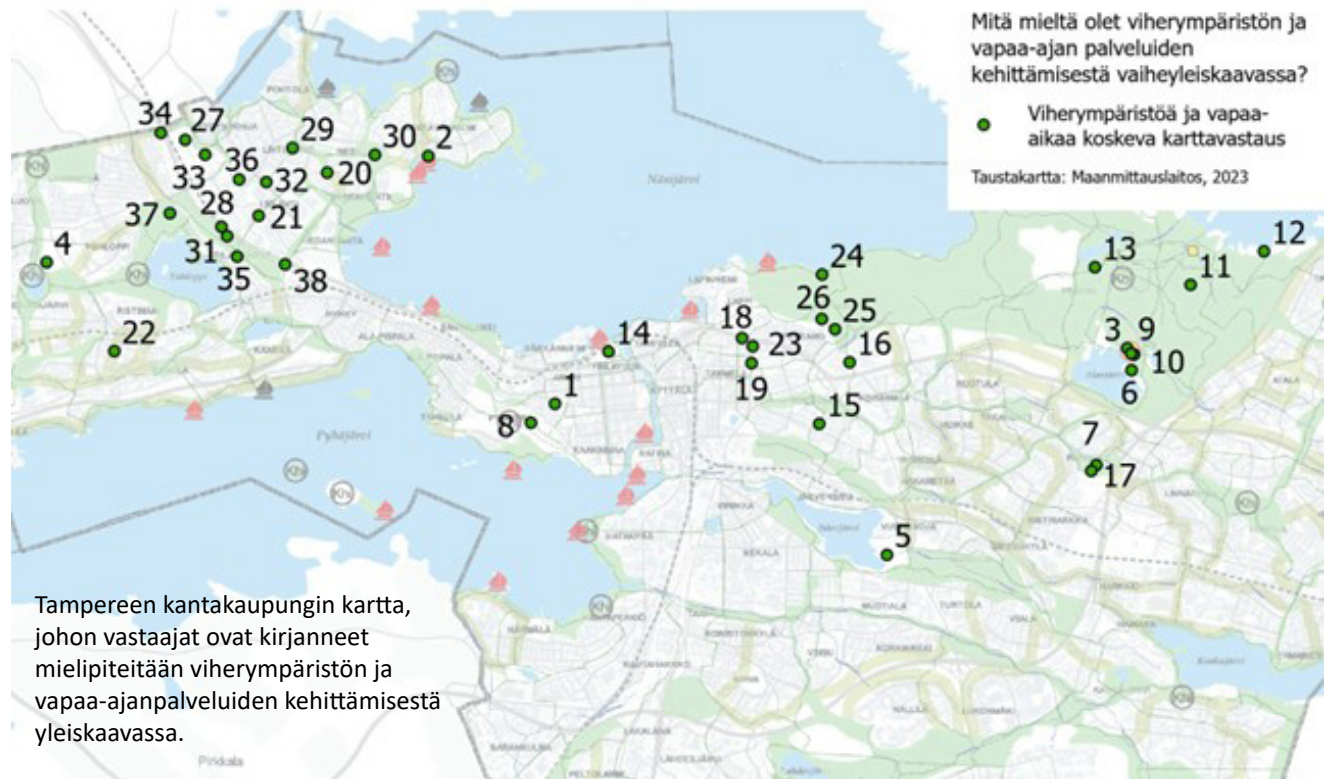
“(Lentävänniemen Lehtikuusenpuiston) Lintulampi on kasvamassa umpeen ja asiaan tulisi kiinnittää huomiota. Paikka on ikään kuin salainen keidas talojen lomassa, jonka “tietäjät tietävät”. Kaupungissa voisi olla enemmänkin sellaisia paikkoja.”

“Niihaman/Kaupin metsät on tärkeä säilyttää luonnonalaisina eikä alueelle tule sijoittaa matkailupalveluja - tai vapaata virkistystilaa muuttavaa toimintaa.”

“Epilänharju on tärkeä lähiliikunta-alue. Sitä tosin vaivaa eroosio ja autotieltä kuuluva ajoittain kovakin meteli.”

“Tesoman uimahallin pohjoispuolen viheryhteys Lamminpään Horhaan tyipistyy alueeksi rakennettavien talojen tonttien pihanurkiksi. Enää ei ole kyse toimivasta viheralueesta esim. Tohlopin suunnalta Lamminpään.”

“Näsinkallion ja Mältinrannan aluetta pitäisi kehittää ydinkeskustan hiljaisena alueena.”

Vastine karttapalautteeseen

Vaiheyleiskaavaluonnoksessa Alasjärven itäpuolelle esitetyt kehittämisehdotukset saivat osakseen vastustusta. Kaavaratkaisu Alasjärven osa-alueella tarkistetaan kokonaisuutena kaavaehdotukseen. Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen perustuen Alasjärven itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkailupalveluiden alueita. Alasjärven itäpuolen osa-alueen rajausta tarkistetaan koskemaan asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalveluiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen turvaamista. Tavoitteena alueella on mahdollistaa nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen lähivirkistysalueiden ja alueen kehittäminen lähivirkistysalueiden, liikunnan sekä luonto- ja virkistyspalveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden. Osa-alueelle ei osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia alueita.

Karttapalautteessa tuotiin esille lähiluonnon säilyttämisen merkitys ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja kehittämisen tarve. Esille nostettiin lähivirkistysalueiden merkitys ja huoli niiden vähenemisestä sekä virkistysalu-

erien ja ranta-alueiden saavutettavuus. Lisäksi tuotiin esille tonttivihreän merkitys ja toive sen lisäämisestä muun muassa keskustan ja Tesoman alueilla.

Vaiheyleiskaavaan valmistellaan koko kantakaupunkia koskevia yleismääräyksiä, jotka sisältävät esimerkiksi velvoitteita yhtenäisen siniviherrakenteen turvaamisesta sekä luonnon monimuotoisuuden lisäämisestä, viheralueiden kestävyden kehittämisestä ja ekosysteemipalveluiden tarjonnan vahvistamisesta. Yleismääräyksissä ohjataan myös säilyttämään olemassa olevat asemakaavoitetut viheralueet ja kehittämään niiden laatua. Lisäksi yleismääräyksissä ohjataan viher- ja virkistysalueiden sekä rantojen saavutettavuuden edistämiseen kävelen, pyörällä ja julkisella liikenteellä. Kaavassa osoitetaan keskuspuistoverkosto-merkinnällä kantakaupungin keskeiset, laajat ja yhtenäiset virkistys- ja viheralueet sekä niitä yhdistävät lähivirkistysalueiden ja puistojen sarjat. Lisäksi yleismääräys ohjaa asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilymiseen ja saavutettavuuden turvaamiseen.

Karttapalautteeseen oli kirjattu virkistysreitistöön liittyen kannattavia kommentteja yhteyksien kehittämisestä, kehittämiskohteita ja asukkaiden käyttämien reittejä. Lisäksi esitettiin toiveita, että yhteyksien kehittäminen ei tarkoita luonnonmukaisempien polkujen häviämistä. Ohjeellisella virkistysyhteys-merkinnällä osoitetaan yleiskaavassa olemassa oleva tai kehitettävä keskuspuistoverkosto yhdistävä ja täydentävä yhteys, ulkoilureitti tai lähivirkistysalueiden sarja, joka palvelee asuinalueiden tai keskustojen virkistys- ja viheryhteytenä ja lähivirkistysalueena. Kaavaehdotukseen täydennetään ohjeellisen virkistysyhteysmerkinnän verkostoa. Muun muassa Lielähti-Hiedanrannan alueelle lisätään yhteyksiä ja yhteyksien sijaintia Kalevan, Messukylän ja Ristinarkun alueilla tarkistetaan. Lisäksi keskustan osa-alueen alueelle on vaiheyleiskaavassa osoitettu ohjeelliset virkistysyhteydet, keskustan virkistysyhteysverkostoa täydennetään kaavaehdotukseen. Kaavamääräys ohjaa kehittämään virkistysyhteyksiä luonnon monimuotoisuutta tukevin, latvuspeitteisyydeltään yhtenäisinä ja kaupunkikuvassa hahmotettavina viheryhteyksinä. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen.

Karttapalautteessa nousi esille virkistystä heikentävä melu ja hiljaisten alueiden tarve. Vaiheyleiskaavassa ohjataan ääniympäristöltään miellyttävien alueiden kehittämiseen ja säilyttämiseen muun muassa yleismääräyksellä. Kaavassa on osoitettu tunnistetut kaupunkihiljaiset alueet. Merkinnällä on osoitettu keskuspuistoverkoston alueella ja luonnonsuojelualueilla olevia laajempia, kaupunkihiljaisia virkistysaluekokonaisuuksia. Tavoitteena on säilyttää ja kehittää asukkaiden hyvin saavutettavissa olevia kaupunkihiljaisia virkistysalueita tai virkistysalueiden osia, joilla jatkuvaluonteisen melun keskiäänitaso LAeq ei ylitä päivällä arvoja 50 dB eikä yöllä 45 dB. Kaavaehdotukseen keskuspuistoverkoston merkinnän määräystä täydennetään. Määräys ohjaa turvaamaan keskuspuistoverkoston alueiden ja reittien merkitys osana kaupunkihiljaisien alueiden verkostoa.

Palautteen mukaan virkistyspalveluiden kehittämistä pidettiin kannatettavana, lisäksi palautteessa tuotiin esille kehitettäviä kohteita. Kaavaehdotuksen laatimisen tueksi on laadittu selvitys Kantakaupungin rantojen virkistyspalveluista. Selvityksen yhtenä tavoitteena oli tunnistaa ne rantojen virkistyspalvelukohteet (muun muassa satamat), joissa toimintaa on mahdollista kehittää ja monipuolistaa sekä ne kohteet joissa muun muassa luontoarvot edellyttävät pienimuotoisempaa virkistystoimintaa. Satamien kehittämisessä on huomioitu lähilaivaliikenteen kehittämismahdollisuudet. Lisäksi ohjeellinen uusi tai kehitettävä pienvenetaitauttasatama -merkinnällä kaavaehdotuksessa osoitetaan mahdolliset lähilaivaliikenteen pysäkkilaiturit (Rosendahl-Pyynikki ja Hatanpään Arboretum), jotka täydentävät satamien ja rantautumispaikkojen palveluverkostoa.

Tesoman asemanseutu

Karttakyselyssä Tesoman asemanseudun osalta saatiin viisi mielipidettä, joista seuraavassa muutamia nostoja.

- Teerivuorenkadun alkupään tilalle piirretty uusi tonttikatu voisi alkaa jo Tesoman valtatieltä ja kulkea sieltä asti aivan radan vieressä eikä vasta uuden alikulun kohdalta. Mielipiteissä ideoitiin laajemminkin viherkadun laajentamista esim. Raholan ruohokentän vierestä.
- Toivottiin ketomaisia alueita nurmikoiden tilalle.
- Pyöräilyn ja jalankulun reittien kehittäminen on kannatettavaa.

Vastine karttapalautteeseen

Uuden tonttikadun mahdollisen siirron radan varteen toteuttamisen mahdollisuudet riippuvat pitkälti alueen kehittymisen kokonaisuuksista ja aikatauluista. Kadun siirron ja sijainnin tarkempi määrittely jätetään asemakaavavaiheeseen ja ratkaisu jätetään pois vaiheleiskaavan ehdotuksesta. Viherkatua jatketaan Vanhalle Kirkkotielle saakka eli Raholan kentän laidalle. Luonnon monimuotoisuutta pyritään tukemaan ja lisäämään useilla kaavamääräyksillä, jotka ohjaavat myös tarkempaa viher-suunnittelua. Keskuspuistoverkoston määräyksen kuvaukseen lisätään tunnistettujen merkittävien avointen alueiden sekä pienialaisempien avointen luontoarvoalueiden kuten paahdeympäristöjen säilyminen ja kytkeytyneisyyden huomioiminen.

Lielähti-Hiedanranta

Karttakyselyssä Lielähti-Hiedanrannan osalta saatiin kahdeksan mielipidettä, joista seuraavassa muutamia nostoja.

- Lisää puita ja viheryhteyksiä.
- Uusia kauppakeskuksia ei toivota.
- Korkeaa rakentamista toivottiin.
- Yhteys Epilänharjulle nousi esille.

Vastine karttapalautteeseen

Lielähti-Hiedanrannan alue muuttuu lähitulevaisuudessa kaupan ja toimitilojen alueesta sekoituneemmaksi aluekeskukseksi asukkaineen. Vaiheleiskaavan luonnoksessa alue on osoitettu kaupunkivihreän kehittämisalueeksi, mikä tarkoittaa, että muutosten yhteydessä tulee kasvattaa kaupunkivihreän ja hulevesien luonnonmukaisten ratkaisujen määrää. Myös uudet asukkaat tarvitsevat lisää lähivirkistysalueita. Vaiheleiskaavatyössä on tunnistettu virkistysyhteystarve alueelta Epilänharjulle ja ratkaisuja täydennetään ehdotukseen. Hiedanrannan keskus tarvitsee vahvan kaupallisen veturin tai vetureita kehittyäkseen urbaaniksi kaupunginosaksi. Keskustaan tavoitellaan uutta kauppakeskusta yleissuunnitelman mukaisesti. Hiedanrannan keskustan alue on osoitettu voimassa olevassa yleiskaavassa korkeaan rakentamiseen soveltuvaksi vyöhykkeeksi.

Keskusta

Karttakyselyssä keskustan osalta saatiin kymmenen mielipidettä, joista seuraavassa muutamia nostoja.

- Kulkuyhteys Kalevan puistotietä pitkin Kauppiin on tärkeä.
- Lähijunapysäkki tarvitaan Amuriin.
- Korkeiden lämpötilojen torjuminen viherrakenteella on hyvä asia.
- Verkatehtaankatu sopii vehreäksi kävelykaduksi.
- Täydennysrakentaminen sopii Eteläpuistoon.

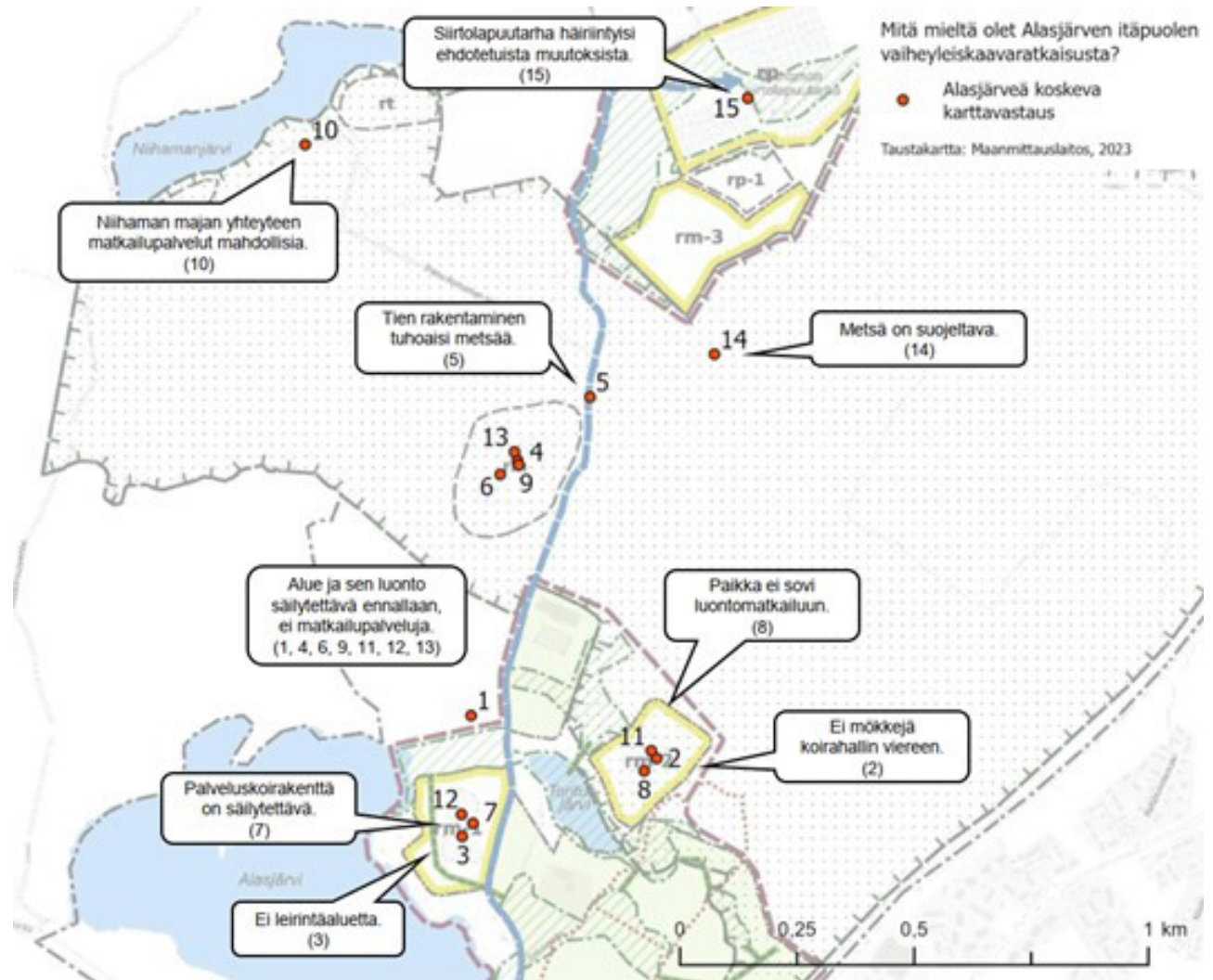
Vastine karttapalautteeseen

Vaiheleiskaavassa säilyy keskustan strategisen osayleiskaavan Kalevan puistotielle kohti Kauppia osoitettu merkintä kehitettävä viher- ja virkistysvyöhyke. Amurin ja Ranta-Tampellan mahdolliset lähijunaseisakkeet on osoitettu merkinnällä tutkittava ohjeellinen lähijuna-asema. Korkeiden lämpötilojen torjuminen viherrakenteella on ollut yksi vaiheleiskaavan teemoista, ja osittain tätä tarvetta varten yleiskaavassa on osoitettu kaupunkivihreän kehittämisalueita alueille, joilla selvitysten mukaan lämpösaarekeilmiö on voimakkainta. Yksittäisten katujen kuten Verkatehtaankadun osalta yleiskaava ei ota kantaa kadun tarkempaan tulevaisuuteen, mutta kävelykeskustaksi kehitettävän hitaan liikkumisen alueen merkintä ja määräys tukevat jalankulkuympäristön kehittämistä. Eteläpuiston osalta yleiskaavassa on luovuttu täydennysrakentamisen tavoitteista.

Alasjärven itäpuoli

Karttakyselyssä Alasjärven itäpuolen osalta saatiin viisitoista mielipidettä. Vaiheleiskaavaluonnoksessa esitetyt kehittämissuunnitelmat saivat osakseen vastustusta. Majoitusmahdollisuudet, lisääntyvä liikenne ja väkimäärä koettiin luontoa vahingoittaviksi. Huoli luonnon monimuotoisuuden ja Alasjärven elinvoimaisuuden säilymisestä nousivat esille.

- Kaupin, Niihaman ja Alasjärven alueet tulee säilyttää nykyisellään luontoa kunnioittaen.
- Metsä täytyy säästää ”reppuretkelijoille” ja paikallisille veronmaksajille.
- Pienet järvet eivät kestä massaturismia, eikä maasto niiden rannoilla.
- Mökkejä ei haluta koirahallin viereen, eikä muuallekaan.
- Asukkaiden virkistäytymismahdollisuudet kärsivät suunnitelmista.
- Palveluskoirakentällä on erityinen merkitys sekä harrastustoiminnan mahdollistajana että tampereelaisten koirien yhteiskuntakelpoisuuden edistäjänä.
- Siirtolapuutarhan toiminta kärsii, jos tällaiset ehdotukset toteutuvat.

Kartta Alasjärven itäpuolen alueesta, johon vastaajat ovat kirjanneet mielipiteitään alueelle esitetyistä vaiheleiskaavaluonnoksen ratkaisuista.

Vastine karttapaalautteeseen

Kaavaratkaisu Alasjärven osa-alueella tarkistetaan kokonaisuutena kaavaehdotukseen. Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen perustuen Alasjärven itäpuolelle ei kaavaehdotuksessa osoiteta matkailupalveluiden alueita. Vaiheyleiskaavan 2017–2021 ohjeellinen leirintäaluemerkintä Härmälässä jää voimaan, Alasjärvelle ja Suomensaareen osoitetut merkinnät kumotaan. Alasjärven itäpuolen osa-alueen rajausta tarkistetaan koskemaan asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta. Tällä alueella ohjataan alueen urheilu- ja virkistyspalveluiden kehittämistä ja tunnistettujen luontoarvojen turvaamista. Tavoitteena alueella on mahdollistaa nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen lähivirkistykseen, liikunnan sekä luonto- ja virkistyspalveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden. Alueelle ei osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia alueita.

Kaavaehdotuksen laatimisen tueksi on laadittu selvitys Kantakaupungin rantojen virkistyspalveluista. Selvityksen yhtenä tavoitteena oli tunnistaa ne rantojen virkistyspalvelukohteet (muun muassa satamat), joissa toimintaa on mahdollista kehittää ja monipuolistaa sekä ne kohteet joissa muun muassa luontoarvot edellyttävät pienimuotoisempaa virkistystoimintaa. Yleiskaavan satamamerkintöjen ja uimarantamerkintöjen kehittämistavoitteita ja reunaehtoja tarkennetaan vaiheyleiskaavan ehdotukseen selvityksen perusteella. Lisäksi kaavaehdotukseen osoitetaan uudella merkinnällä ohjeelliset rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymät (8 kohdetta). Merkinnällä on osoitettu myös Niihaman majan ympäristö. Merkintä mahdollistaa alueella luontomatko- ja luontomajoituspalveluiden kehittämisen. Luontovirkistyspalveluiden keskittymät ovat monipuolisia luontovirkistyspalveluita tarjoava

virkistysalueita ja kohteita. Keskittymät voivat olla luonteiltaan ja palvelutarjonnaltaan erilaisia. Luontovirkistyspalveluita ovat muun muassa laavut, ruoanlaittopaikat, luontotornit, infopisteet, virkistysreitit, luontopolut ja ulkoilumajat. Alueiden vetovoimaisuus ja palvelut perustuvat kunkin alueen erityispiirteisiin, luontoympäristöön ja siellä toteutettavaan toimintaan.

Suunnittelun tueksi on laadittu selvityksiä alueen luontoarvoista. Tunnistetut luontoarvoalueet ja kohteet on huomioitu kaavaratkaisussa.